SPARTACIST

SUPLEMENT EN CATALÀ ABRIL 2024 2€

EL DECLIVI DE L'IMPERI AMERICÀ & LA LLUITA PEL PODER OBRER

UN PROGRAMA PER A LA IV INTERNACIONAL

Documents de la Vuitena Conferència de la Lliga Comunista Internacional

Només mort i derrota amb Hamàs

Una via revolucionària per a l'alliberament de Palestina

Mohammed Dahman/AP

Franja de Gaza, 7 de desembre de 2023: el camp de refugiats de Khan Younes devastat pels sionistes.

Suplement de Spartacist*, 10 d'octubre de 2023*

Comencem per deixar dues coses clares. En primer lloc, els Palestins pateixen una opressió nacional brutal i assassinats indiscriminats per part de l'Estat d'Israel: tenen tot el dret a defensar-se, fins i tot recorrent a la força. En segon lloc, els assassinats deliberats de civils israelians per part de Hamàs i els seus aliats són un crim execrable totalment contraproduent per a la lluita d'alliberament palestina. Ara que l'exèrcit israelià sotmet la població de Gaza a la fam i la mort és urgent que el moviment obrer internacional planti cara a aquesta ofensiva. Però perquè la lluita d'alliberament del poble palestí avanci i sigui victoriosa haurà d'emprendre un camí completament diferent del que proposen tant l'islamisme com el nacionalisme laic. El que cal no és la solidaritat barata proposada per tot el bàndol dels liberals d'esquerra i els pseudosocialistes, sinó una via revolucionària a favor de l'alliberament dels palestins.

suplement en català abril 2024

SPARTACIST

Òrgan del marxisme revolucionari

Spartacist publica els documents i textos teòrics fonamentals de la Lliga Comunista internacional (Quarta Internacionalista), sota la direcció del seu Comitè Executiu internacional.

Documents traduïts de *Spartacist* en francès núm. 46, novembre 2023

SPARTACIST PUBLISHING COMPANY
Box 1377 GPO, New York, NY 10116, EUA
Telèfon : +1 (212) 732-7862

Imp. Drucktechnik Bisping & Odenthal GmbH, Hamburg, Alemanya
Conveni col·lectiu estatal d'arts gràfiques

Com vèncer l'Estat sionista

Per tal de vèncer un enemic, cal aprofitar els seus punts flacs i neutralitzar les seves fortaleses. La resiliència de l'Estat d'Israel es basa en el fet que els milions de jueus que viuen a l'interior de les seves fronteres el consideren l'única manera que tenen de defensar-se enmig d'una regió hostil. Mentre això no canviï, els israelians lluitaran fins a la mort per defensar l'Estat sionista. Això ja estava previst en els plans dels imperialistes britànics des de l'època en què van decidir donar suport al projecte sionista. Actualment

continua a la pàgina 41

El declivi de l'imperi americà i la lluita pel poder obrer

Al Jazeera/ZUMA (a dalt), Osan/AP (a baix)

A dalt: els EUA es retiren de l'Afganistan enmig del caos. A baix: vaga dels treballadors de Maruti Suzuki a Manesar (Índia).

Un programa per a la IV Internacional

INTRODUCCIÓ

El document següent ha estat adoptat per la Vuitena Conferència Internacional de la LCI

Els trenta anys transcorreguts des del col·lapse de la Unió Soviètica van ser, des de tots els punts de vista, uns anys de relativa estabilitat en la història mundial. Certament, durant aquest període es van produir crisis i conflictes violents, però van ser més aviat l'excepció que no pas la regla i en cap cas van arribar a tenir l'abast de les grans convulsions del segle XX. Els conflictes armats eren de menors proporcions, el nivell de vida de milions de persones va millorar i moltes regions del món van experimentar una liberalització social. Què ho va fer possible després de la destrucció de l'URSS, una derrota catastròfica per a la classe obrera internacional?

Per a la burgesia imperialista i els seus lacais, aquests fets demostraven de forma definitiva la superioritat del ca-

pitalisme liberal nord-americà sobre el comunisme. Però quina va ser la resposta dels que s'autoproclamaven marxistes? El Partit Comunista de Xina (PCX) es va convertir en el portaestendard de la globalització econòmica unint-se a l'Organització Mundial del Comerç (OMC) i relegant el socialisme a una funció purament cerimonial. Molts grups estalinistes favorables a Moscou senzillament es van desintegrar. Pel que fa als grups trotskistes, es van reconvertir en seguidors dels moviments liberals contra la guerra, l'austeritat i el racisme, incapaços de justificar la necessitat d'un partit revolucionari. Alguns «marxistes» van continuar predicant el socialisme de cara al futur, però sense que cap d'ells construís una oposició revolucionària que plantés cara al triomfalisme liberal.

Actualment el liberalisme està perdent el seu atractiu. La pandèmia de la Covid-19 i la guerra d'Ucraïna han marcat un punt d'inflexió en la situació mundial. Les crisis esdevenen la regla i l'estabilitat, l'excepció. A mesura que l'hegemonia nord-americana es veu amenaçada i que tots els factors que havien afavorit l'estabilitat es dissipen, són ben pocs els que es fan il·lusions pensant que els espera un futur tranquil. Tot i que el liberalisme encara té els seus partidaris —molts d'ells dins del moviment obrer—, aquests ja no es mostren segurs ni estan a l'ofensiva, ans al contrari, estan histèrics i a la defensiva quan s'adonen de com tot trontolla al seu voltant. El liberalisme s'enfronta ara a autèntics adversaris: els populismes de dreta o d'esquerra, l'islamisme, el nacionalisme hindú o l'estalinisme xinès. Els mateixos liberals es barallen entre ells entorn de qüestions de correcció política i de política identitària. Però mentre l'horitzó s'enfosqueix i l'imperialisme nord-americà i els seus aliats miren de recuperar la iniciativa, l'avantguarda del proletariat segueix desorganitzada i desorientada.

Cal reprendre la lluita iniciada per Lenin i continuada per Trotsky perquè el moviment obrer trenqui amb l'oportunisme, i aplicar aquesta lluita a les tasques i les dinàmiques del món actual. La Vuitena Conferència Internacional de la LCI, i aquest mateix document, pretenen aportar una base sòlida per a aquesta lluita, fent una avaluació crítica del període postsoviètic de triomfalisme liberal i esbossant alguns elements fonamentals d'anàlisi i de programa per a aquest nou període, caracteritzat per la decadència de l'hegemonia nord-americana. En un moment en què arreu del món la classe obrera afronta desastres i conflictes, es fa més palesa que mai la necessitat urgent d'un partit revolucionari internacional d'avantguarda capaç de conduir els treballadors al poder.

I. ELS ORÍGENS DEL MÓN UNIPOLAR

Al final de la Segona Guerra Mundial, els Estats Units eren la potència indiscutible del món capitalista. La seva economia nacional representava el 50% del PIB mundial, posseïen el 80% de les reserves de divises, tenien l'exèrcit més poderós del món i eren el principal país creditor. Gràcies a aquesta posició dominant van poder reorganitzar l'ordre internacional. Els acords de Bretton Woods convertiren el dòlar americà en la moneda de reserva mundial i es van crear tota una sèrie d'institucions (ONU, FMI, Banc Mundial, OTAN) que consolidaven el domini dels Estats Units i establien les bases d'un ordre capitalista liberal mundial.

Malgrat el poder econòmic aclaparador dels Estats Units, l'URSS representava un contrapès molt destacat. L'Exèrcit Roig era una força poderosa que mantenia sota el seu control la totalitat d'Europa de l'Est. Tot i els intents de Stalin d'arribar a un acord durador amb l'imperialisme nord-americà, no hi havia acord possible. La mateixa existència i la puixança de la Unió Soviètica constituïen un desafiament per al domini del capitalisme nord-americà. Arreu del món esclataven conflictes d'alliberament colonial i les forces antiimperialistes buscaven en l'URSS suport polític i militar. La victòria de la revolució xinesa el 1949 va decantar encara més la balança a favor del món no capitalista i sembrà histèria i pànic als Estats Units. El món quedava efectivament dividit en dos pols que es feien la competència i representaven dos sistemes socials rivals.

A mesura que les altres potències imperialistes es reconstruïen i que els Estats Units s'embarcaven en successives aventures militars anticomunistes, van aparèixer els primers indicis de la seva sobreextensió imperial. La derrota nord-americana a la guerra del Vietnam marcava un punt d'inflexió que portaria a un període de turbulències econòmiques i polítiques tant als Estats Units com a l'estranger. A principis de la dècada de 1970, hi havia raons sòlides per a creure que l'anomenat «segle dels Estats Units» tindria un final prematur. Amb tot, les possibilitats revolucionàries de finals dels anys seixanta i principis dels setanta (França 1968, Txecoslovàquia 1968, Quebec 1972, Xile 1970-1973, Portugal 1974-1975, Espanya 1975-1976) van acabar totes en fracàs. Amb aquestes derrotes, els lideratges oportunistes de la classe obrera van proporcionar a l'imperialisme el marge de maniobra que necessitava per a recuperar l'estabilitat. A finals dels setanta i principis dels vuitanta, l'imperialisme va tornar a l'ofensiva, marcant l'inici de l'era neoliberal de privatitzacions i liberalització econòmica. L'any 1981, Reagan va infligir una derrota decisiva a la classe treballadora nord-americana esclafant la vaga dels controladors aeris de PATCO. A aquesta derrota en seguirien d'altres per a la classe obrera internacional, en particular la dels miners britànics el 1985. Durant aquest període, la pressió sobre l'URSS es va fer cada cop més forta, la Guerra Freda va marcar nous màxims i els Estats Units van

Globe Photos

Cimera de l'OTAN, aliança anticomunista dirigida pels EUA (París, 1957).

Brauchli/Reuters

Reinstein/Corbis

Esquerra: caiguda del mur de Berlín, novembre de 1989. Dreta: Bush pare, cap de l'imperialisme, anuncia un "nou ordre mundial" marcat per l'hegemonia indiscutible dels EUA després de la matança de la Guerra del Golf.

treure partit de la ruptura sinosoviètica gràcies a la seva aliança antisoviètica amb la Xina.

A finals de la dècada de 1980, l'URSS i el bloc de l'Est estaven immersos en una profunda crisi econòmica i política. La retirada de l'Exèrcit Roig de l'Afganistan i la victòria contrarevolucionària de Solidarność a Polònia van desmoralitzar encara més la burocràcia governant a l'URSS. Un cop Moscou hagué liquidat la RDA (Alemanya de l'Est) i acceptat la reunificació d'Alemanya, no va trigar gaire a liquidar la mateixa Unió Soviètica. Les pressions de l'imperialisme mundial, juntament amb la desmoralització de la classe obrera a causa de dècades de traïció estalinista, van conduir a la liquidació final dels guanys de la Revolució d'Octubre. L'any 1991, l'equilibri de forces internacional entre classes s'havia decantat de forma decisiva a favor de l'imperialisme en detriment de la classe treballadora i dels oprimits del món.

II. EL CARÀCTER REACCIONARI DEL PERÍODE POSTSOVIÈTIC

L'ultraimperialisme, *made in the USA*

Amb l'esfondrament de l'URSS, l'ordre mundial ja no estava definit pel conflicte entre dos sistemes socials sinó per l'hegemonia dels Estats Units. Cap país o grup de països no hi podia competir. El seu PIB era gairebé el doble del del Japó, el seu rival més proper. Controlaven els fluxos de capital a escala mundial. En l'aspecte militar, cap potència els arribava a la sola de la sabata. El model nord-americà de democràcia liberal va ser proclamat el súmmum del progrés, cap al qual se suposava que tots els altres països haurien de convergir.

En molts aspectes, l'ordre resultant s'assemblava a l'«ultraimperialisme», un sistema en què les grans potències es posen d'acord per a saquejar plegades la resta del món. Contràriament a la predicció de Karl Kautsky, no era el resultat de l'evolució pacífica del capital financer sinó de la supremacia d'una única potència, construïda sobre les cendres de l'imperialisme a Europa i al Japó després de la Segona Guerra Mundial. Els Estats Units havien reconstruït aquests imperis en ruïnes i els havien unificat en una aliança anticomunista durant la Guerra Freda. Quan aquesta va finalitzar, no solament el front unit imperialista no es va dissoldre sinó que es va reforçar de múltiples maneres. Per exemple, la reunificació d'Alemanya no va provocar un augment de les tensions a Europa, com molts temien, sinó que va tenir lloc amb la benedicció dels Estats Units i l'OTAN.

L'excepcional estabilitat del període postsoviètic s'explica per l'avantatge aclaparador dels Estats Units sobre els seus rivals, al qual cal sumar l'obertura al capital financer d'amplis mercats que fins llavors no havia pogut explotar. L'any 1989, un terç de la població mundial vivia en països no capitalistes. Aquell any marca l'inici d'una onada contrarevolucionària que havia de conduir a la destrucció total de molts estats obrers o, en el cas de la Xina, a la seva obertura al capital imperialista tot mantenint les bases d'una economia col·lectivitzada. Aquestes evolucions van infondre nova vida a l'imperialisme. En lloc de disputar-se entre ells quotes de mercat, Alemanya, França, Gran Bretanya i els Estats Units van treballar plegats per a conduir els països de l'Europa oriental cap a l'esfera d'influència política i econòmica d'Occident. El tàndem format per la Unió Europea (UE) i l'OTAN es va anar ampliant fins a les mateixes fronteres de Rússia. De forma anàloga, a l'Àsia, els Estats Units i el Japó van col·laborar per a fomentar i explotar la liberalització econòmica a la Xina i a la resta de l'est i del sud-est asiàtic.

Davant del front unit de les grans potències, la resta del món no va tenir més remei que cedir als designis polítics i econòmics dels Estats Units. País rere país, l'FMI i el Banc Mundial van reescriure les regles per tal d'adaptar-les als interessos del capital financer nord-americà. Aquest «neoliberalisme» ja estava molt avançat als anys vuitanta, però la destrucció de la Unió Soviètica li va donar un nou impuls. Els pocs països que es van negar o a qui es va impedir de seguir el camí dels EUA (Iran, Veneçuela, Corea del Nord, Cuba, Iraq, Afganistan) no representaven cap amenaça significativa per a l'ordre mundial.

Aquest equilibri de forces favorable no només creava oportunitats d'inversió lucratives per als imperialistes, sinó que també reduïa els riscos associats al comerç exterior. Els capitalistes podien invertir i comerciar a l'estranger sabent

que el domini polític i militar dels Estats Units servia de garantia en cas d'un conflicte important o d'un govern massa hostil. Aquests factors van provocar un creixement considerable del comerç internacional, la deslocalització massiva de la producció i una explosió de la circulació internacional del capital, en una paraula: la globalització.

Una resposta marxista a la globalització

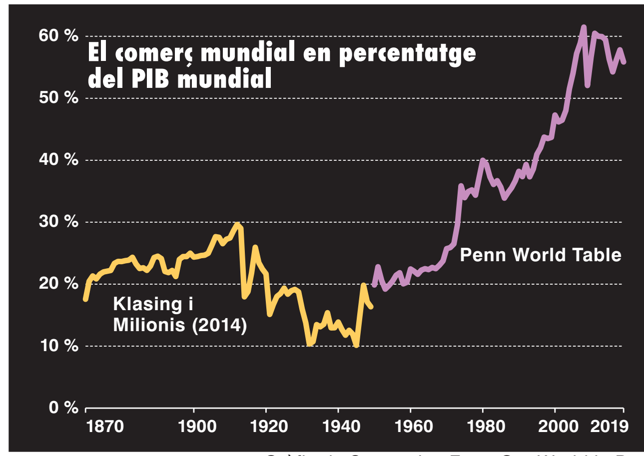
Per als paladins de l'imperialisme liberal, hem d'agrair a la globalització la millora considerable del nivell de vida en moltes regions del món i el descens general dels preus dels béns de consum. És innegable que l'extensió de la divisió mundial del treball durant els darrers trenta anys ha comportat un desenvolupament de les forces productives a escala internacional. Per exemple, el consum d'energia per càpita als països d'ingressos baixos i mitjans s'ha més que duplicat, la taxa d'alfabetització arriba actualment a gairebé el 90% de la població mundial i la producció d'automòbils i d'acer ha crescut més del doble. A primera vista, aquestes evolucions progressistes semblen invalidar la teoria marxista de l'imperialisme, segons la qual el capitalisme ha arribat a la seva etapa final on la dominació del capital monopolista condueix al parasitisme i a la decadència a llarg termini. Això no obstant, i lluny de contradir-se amb el curs dels esdeveniments, només l'anàlisi marxista els pot explicar plenament i, en fer-ho, pot mostrar com l'ordre mundial liberal no condueix a un progrés social i econòmic gradual sinó a la crisi social.

Per començar, no hi ha cap necessitat d'atribuir un paper progressista al capital financer per a explicar el creixement sostingut de les forces productives. La situació posterior a l'ensorrament de la Unió Soviètica —reducció de l'amenaça militar, afebliment del moviment obrer, onada de liberalització, condicions més segures per a les inversions estrangeres— va permetre que l'imperialisme, durant un temps, superés la seva tendència al declivi. De fet, el mateix Trotsky havia considerat aquesta possibilitat:

> «És veritat que teòricament no es pot excloure la possibilitat d'un nou període de progrés capitalista general als països més avançats, dominadors i animadors. Però per a això el capitalisme hauria de saltar prèviament immenses barreres en el domini de les classes i en el de les relacions entre estats; aixafar per llarg temps la revolució proletària, reduir definitivament Xina a l'esclavitud, derrocar la república dels soviets, etc.»
>
> — *La Internacional Comunista després de Lenin*, 1928

Això és precisament el que va passar. Un canvi dràstic, en perjudici del proletariat, de l'equilibri de forces entre classes va permetre al capitalisme guanyar temps. Ara bé, això només podia ser un respir passatger dins del context d'una tendència general de l'imperialisme cap a la decadència, que actualment està recuperant la normalitat.

En segon lloc, els defensors del capitalisme afirmen que si comparem el nivell de vida que hi havia als estats obrers deformats de l'Europa de l'Est amb el nivell de vida actual (Polònia seria l'exemple típic), la superioritat dels mercats lliures sobre les economies planificades és evident. En realitat, es pot refutar aquesta afirmació fins i tot sense tenir en compte que, segons alguns índexs, en realitat les condicions han empitjorat: desigualtat, condició de la dona, emigració massiva, etc. Els marxistes ortodoxos, és a dir, els trotskistes, sempre han defensat que les economies planificades dels estats obrers aïllats, tot i els seus enormes avantatges, no podien superar l'economia de les potències capitalistes avançades, que gaudien d'un índex de productivitat més alt i d'una divisió internacional de treball. Els estalinistes afirmaven que la Unió Soviètica per si sola (i, més tard, amb els seus aliats) podria superar els països capitalistes avançats mantenint una «coexistència pacífica» amb l'imperialisme. Però justament la coexistència pacífica és impossible i per això aquesta via no té sortida.

Gràfic de Spartacist. Font: Our World in Data

El comerç mundial va assolir màxims històrics després de l'ensorrament de la Unió Soviètica, superant amb escreix les anteriors onades de globalització.

Les potències imperialistes sempre van mantenir una pressió econòmica i militar extrema sobre l'URSS i els altres països del Pacte de Varsòvia, uns atacs que frenaven el rendiment econòmic d'aquests països. S'hi afegia la mala gestió burocràtica que necessàriament acompanya qualsevol intent de «construir el socialisme» en condicions d'aïllament i de pobresa. El creixement econòmic sostingut de la Polònia capitalista es deu a la seva plena integració en el comerç mundial, una possibilitat a la qual no tenia accés l'economia devastada de la República Popular de Polònia de la postguerra. No es pot comparar de forma equitativa el nivell de vida d'una fortalesa sota setge amb el d'una fortalesa que no està sent assetjada. La superioritat de les economies planificades és absolutament evident quan observem els increïbles progressos assolits ***malgrat*** l'entorn internacional hostil en què es trobaven, i això és cert tant per a Polònia com per a la Unió Soviètica, Cuba, la Xina i el Vietnam.

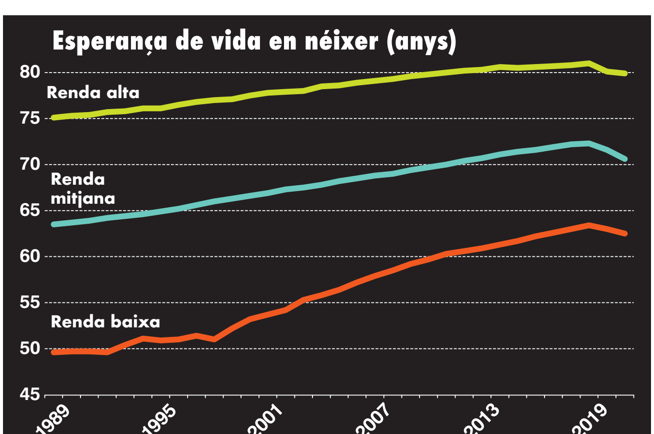
En tercer lloc, els defensors de l'ordre mundial liberal afirmen que la intensitat i el nombre de conflictes bèl·lics han disminuït des de la Segona Guerra Mundial i encara més des de l'esfondrament de la Unió Soviètica, cosa que demostraria que el liberalisme i la globalització porten gradualment cap a la pau. Alguns aspectes factuals d'aquesta afirmació es podrien discutir, però és innegable que cap conflicte dels darrers setanta-cinc anys s'ha acostat a l'envergadura de la matança industrial que va tenir lloc durant les dues guerres mundials. Encara avui, «mantenir la pau a Europa» segueix sent el principal argument en defensa de la UE. En realitat, si no s'ha produït una nova guerra mundial és simplement a causa de la dominació aclaparadora dels Estats Units sobre els seus rivals, i aquest és un equilibri de forces necessàriament temporal. Com va explicar Lenin:

> «Davall el capitalisme ***no*** es concep un altre fonament per al repartiment de les esferes d'influència, dels interessos, de les

> colònies, etc., que la ***força*** dels participants en el repartiment, la força econòmica general, financera, militar, etc. I la força no es modifica d'una manera idèntica en aqueixos participants del repartiment, ja que és impossible, sota el capitalisme, el desenvolupament ***harmònic*** de les distintes empreses, trusts, branques industrials i països […].
>
> «Per açò, les aliances "interimperialistes" o "ultraimperialistes" en la realitat capitalista, i no en la vulgar fantasia petitburgesa dels capellans anglesos o del "marxista" alemany Kautsky (siga qual fora la seua forma: una coalició imperialista contra una altra coalició imperialista, o una aliança general de ***totes*** les potències imperialistes) no poden constituir, ***in***evitablement, més que "treves" entre les guerres.»
>
> — *L'imperialisme, fase superior del capitalisme*, 1916

Acceptar que el període postsoviètic va ser un període de relativa pau no exclou que hi hagi hagut moltes guerres brutals. L'exèrcit nord-americà ha participat de forma pràcticament ininterrompuda en guerres de baixa intensitat per a reafirmar el seu poder militar i assegurar el seu dret a dominar «pacíficament» milions de persones mitjançant l'expansió del capital financer. Lluny de portar a la pau mundial, aquesta dinàmica no fa sinó preparar noves guerres que tornaran a dividir el món, unes guerres que seran d'una brutalitat inimaginable.

En quart lloc, el creixement de les forces productives no s'ha produït en el marc del mític lliure comerç, sinó sota el jou i en funció dels interessos del capital monopolista controlat per unes poques grans potències. Siguin quins siguin els progressos assolits a curt o a mitjà termini en determinades regions del món, han anat acompanyats d'una dependència creixent dels capritxos financers de les potències imperialistes, i especialment dels Estats Units. Per exemple, podem observar, a partir de diversos indicadors socioeconòmics, una millora del nivell de vida a Mèxic des dels anys noranta, però a costa d'una subordinació econòmica als Estats Units molt més acusada i de la ruïna de determinades capes de la població, en particular la pagesia. Això significa que, en èpoques de creixement, els imperialistes obtenen enormes beneficis dels països que depenen d'ells, mentre que, quan arriba la crisi, els poden exigir concessions polítiques i econòmiques exorbitants que agreugen encara més la seva opressió nacional. Tot plegat demostra que el creixement econòmic a curt termini no paga el preu de la submissió a l'imperialisme.

Gràfic de Spartacist. Font: Dades del Banc Mundial

Els països de renda baixa són els que més es van beneficiar de l'augment de l'esperança de vida, amb un increment de 14 anys; amb la pandèmia, la tendència es va revertir a tots els grups.

Finalment, i per damunt de tot, l'enfonsament de la Unió Soviètica no ha donat pas a un estadi superior del progrés humà, sinó al triomf de l'imperialisme nord-americà, és a dir a la dominació del món per part dels rendistes financers dels EUA. La mateixa dominació d'aquesta classe és justament el que impedeix que es desenvolupin més les forces productives i el que condueix al declivi social, un fenomen que afecta per començar els Estats Units. A *L'imperialisme*, Lenin explicava:

> «L'exportació del capital, una de les bases econòmiques més essencials de l'imperialisme, accentua encara més aquest divorci complet del sector rendista respecte a la producció, imprimeix un segell de parasitisme a tot el país, que viu de l'explotació del treball de diversos països i colònies ultraoceànics.»

És una descripció perfecta de les característiques de l'economia nord-americana. El creixement sense precedents dels seus interessos financers internacionals ha debilitat allò que era la font mateixa de la puixança dels Estats Units en el món: la seva base industrial, antigament tan poderosa. L'externalització, la crònica manca d'inversions en infraestructures, els preus astronòmics de la vivenda, la voracitat de la indústria sanitària, els preus exorbitants i la mala qualitat de l'educació... són tots productes del caràcter cada cop més parasitari del capitalisme nord-americà. Fins i tot el poder militar dels Estats Units està minat per l'afebliment de la seva indústria.

La burgesia nord-americana pretén compensar el declivi econòmic del país mitjançant l'especulació desenfrenada, el crèdit barat i la màquina d'imprimir bitllets. Com havia observat Trotsky «com més pobra es fa la societat, més rica es veu en el mirall d'aquest capital fictici» (*La crisi econòmica mundial i les noves tasques de la Internacional Comunista*, juny de 1921). Això fa presagiar una catàstrofe econòmica. Tot el teixit social del país s'està desintegrant i un nombre creixent de membres de la classe treballadora i dels oprimits es veu abocat a la pobresa.

Aquest declivi intern va acompanyat d'una minva del pes econòmic dels Estats Units al món. L'economia nord-americana representava el 36% del PIB mundial el 1970, mentre que actualment en representa menys del 24%. Tots els països imperialistes segueixen la mateixa tendència. L'any 1970 les cinc primeres potències (Estats Units, Japó, Alemanya, França, Gran Bretanya) representaven conjuntament el 60% del PIB mundial; avui només el 40%. D'una banda, l'augment desbocat de l'exportació internacional de capitals ha provocat un declivi social; de l'altra, això ha conduït a una més gran integració de molts països en les relacions capitalistes modernes i a l'aparició d'un immens proletariat a l'Àsia oriental i altres parts del món.

Són els anomenats països de renda mitjana, i la Xina en particular, els que han vist augmentar el seu pes en l'economia global. Però malgrat el seu progrés econòmic, aquests països segueixen subordinats al capital financer internacional. En matèria de poder financer, cap país no pot rivalitzar amb els Estats Units: el domini del dòlar és absolut, els Estats Units controlen els principals organismes internacionals i, de les vint principals empreses de gestió d'actius, catorze són nord-americanes i gestionen un total de 45.000 mil milions de dòlars, és a dir un capital equivalent a aproximadament la meitat del PIB mundial. (Les altres sis principals empreses de gestió d'actius són suïsses, franceses, alema-

nyes o britàniques. Entre les primeres seixanta, no n'hi ha cap de xinesa, sud-coreana o de cap altre país dels anomenats «recentment industrialitzats».) La contradicció cada cop més acusada entre la posició hegemònica que els Estats Units segueixen mantenint i la reducció del seu poder econòmic real no pot durar. És la causa principal de la creixent inestabilitat econòmica i política arreu del món.

El creixement del comerç mundial, la industrialització dels països neocolonials, el desenvolupament de la Xina: tots són factors que amenacen l'hegemonia nord-americana. Per a mantenir la seva posició, els Estats Units han de revertir la dinàmica actual. Això vol dir que han d'atacar els fonaments de la globalització enfrontant-se a la Xina, oprimint encara més les neocolònies, aixecant barreres aranzelàries i retallant les molles que deixen caure als seus aliats. Fonamentalment, l'argument més irrefutable contra la globalització és que el desenvolupament de les forces productives va en contra dels interessos de la pròpia classe sobre la qual es basa aquesta globalització, és a dir, la burgesia imperialista nord-americana. Això per si mateix demostra que intentar mantenir o «reparar» l'ordre mundial liberal no és més que una utopia reaccionària.

Tot plegat no vol dir que, com va succeir el 1989, els Estats Units no aconsegueixin solidificar la seva posició. Però això només es podria fer a costa de derrotes catastròfiques per a la classe obrera internacional i no aturaria de cap manera la decadència inexorable de l'imperialisme. L'única força capaç de posar fi a la tirania imperialista i inaugurar un estadi de desenvolupament realment superior és la classe obrera. Efectivament, el seu potencial revolucionari s'ha reforçat amb la globalització. La classe treballadora és actualment més poderosa, més internacional i està més oprimida en termes nacionals que mai. Però això de moment encara no ha enfortit el seu poder polític. En aquest sentit, el moviment obrer ha patit un enorme retrocés en l'era postsoviètica.

III. EL LIBERALISME I EL MON POSTSOVIÈTIC

El triomf del liberalisme

El col·lapse de la Unió Soviètica no només va comportar grans canvis en l'equilibri econòmic, polític i militar de les forces internacionals, sinó també grans canvis ideològics. Durant la Guerra Freda, les burgesies occidentals es van presentar com a defensores de la democràcia i dels drets individuals davant la tirania del «comunisme totalitari». Era en el fons una justificació ideològica de l'hostilitat cap als estats obrers deformats i les lluites anticolonials. Amb l'esfondrament del bloc soviètic, es va proclamar la mort del comunisme i el triomfalisme liberal es va convertir en la ideologia dominant, reflectint les prioritats canviants dels imperialistes, ara centrats ja no en la lluita contra el «comunisme» sinó en l'explotació dels mercats recentment oberts a l'Europa de l'Est i a l'Àsia.

L'obra *La fi de la història i l'últim home* (1992) de Francis Fukuyama és l'exemple perfecte de l'arrogància i el triomfalisme del primer període postsoviètic. El capitalisme liberal va ser proclamat l'apoteosi de la civilització humana, destinat a estendre's per tot el món. Per descomptat, el que hi havia darrere d'aquesta visió il·lusòria era l'expansió molt real del capital imperialista arreu del món. El triomfalisme liberal era la justificació ideològica d'aquest procés. Ara els Estats Units i els seus aliats governaven el món en nom del progrés econòmic i social, una versió modernitzada de la càrrega de l'home blanc.

Amb aquesta cobertura ideològica els Estats Units van dur a terme les seves diferents intervencions militars en el període postsoviètic. La primera Guerra del Golf i la intervenció a Sèrbia pretenien «protegir les nacions petites». La intervenció a Somàlia havia d'«aturar la fam». Aquesta ideologia va ser batejada per les Nacions Unides amb el nom de «la responsabilitat de protegir» (*R2P*). Com el seu nom indica, aquesta doctrina proclama que les grans potències tenen la responsabilitat d'intervenir militarment per a protegir els pobles oprimits del món. Si la guerra de Bush fill a l'Iraq va suscitar tanta oposició és en part perquè no encaixava perfectament en aquesta categoria. Fora d'això, no era fonamentalment diferent d'altres intervencions nord-americanes d'aquest període. L'objectiu era, sobretot, afirmar l'hegemonia nord-americana sobre el món, no pas obtenir avantatges econòmics o estratègics a llarg termini. Els aliats dels Estats Units que es van oposar a determinades intervencions com la de l'Iraq ho van fer perquè consideraven inútil invertir recursos considerables per a demostrar una vegada més que els Estats Units podien esclafar un país petit. Era millor beneficiar-se de l'ordre nord-americà sense pagar-ne els costos.

Molt més significativa que no pas els conflictes armats d'aquest període va ser l'expansió del capital financer imperialista a tots els racons del planeta. El procés de globalització també va anar acompanyat i reforçat per tota una sèrie de principis ideològics. Una mena d'internacionalisme imperialista va erigir-se en consens a la majoria dels països occidentals. L'estat-nació era vist com una cosa del passat, i el lliure comerç, els mercats de capitals oberts i una taxa elevada d'immigració es consideraven la via cap al progrés i la pau al món. Un cop més, aquests grans principis reflectien els interessos específics de la burgesia. Van ser utilitzats per a trepitjar els drets nacionals dels països oprimits, desindustrialitzar l'Occident, importar mà d'obra barata i obrir mercats per al capital i les mercaderies imperialistes.

El moviment obrer al període postsoviètic

En el període posterior a la Segona Guerra Mundial la classe treballadora no estava liderada enlloc per una avantguarda revolucionària conscient. Amb tot, comptava amb un nombre important de conquestes: la Unió Soviètica i els nous estats obrers sorgits de la postguerra, als quals més tard s'unirien la Xina, Cuba, Vietnam i Laos; i, dins del món capitalista, un moviment obrer important que tenia sindicats forts i poderosos partits obrers de masses. En tots i cadascun dels casos, però, tenien al capdavant un lideratge burocràtic i oportunista que va afeblir de forma repetida aquests baluards del poder obrer. Quan els sindicats nord-americans i britànics van ser objecte, al llarg dels anys vuitanta, d'atacs virulents i concertats, els seus dirigents es van mostrar incapaços de contrarestar l'ofensiva malgrat els heroics sacrificis dels treballadors. A Europa de l'Est, la burocràcia soviètica va abandonar sense oposar resistència una posició rere l'altra, fins a finalment autoliquidar-se. Totes aquestes derrotes van desestabilitzar la posició que havia aconseguit el proletariat internacional després de la guerra.

Stillwell/PA

Tony Blair (aquí en una imatge del setembre de 1995) va emprendre una croada neoliberal per a remodelar el Partit Laborista i la Gran Bretanya.

Els capitalistes van aprofitar aquests desastres per a seguir avançant posicions i arrabassar un nombre creixent de conquestes a un moviment obrer debilitat i desorientat. Gairebé a tot el món el nombre d'afiliats als sindicats va disminuir, les indústries nacionalitzades i serveis públics es van privatitzar i partits obrers com ara el partit comunista italià, tan fort en altres temps, simplement van plegar, mentre a Occident un nombre creixent d'indústries tancava. Aquests cops objectius a la classe treballadora van provocar la desmoralització i un desplaçament cap a la dreta dins del moviment obrer.

Als països imperialistes, la majoria dels líders socialdemòcrates, el que quedava dels partits estalinistes i les cúpules sindicals van aclamar obertament el triomf del liberalisme. El reformisme de tota la vida i el sindicalisme tradicional es consideraven massa radicals per a aquesta nova era. La lluita de classes suposadament havia acabat, els sindicats s'havien de tornar respectables (és a dir, impotents) i el socialisme, en el millor dels casos, era una utopia. Sí que hi va haver una oposició de la classe treballadora a les privatitzacions i al lliure comerç, però una oposició patètica, minada per la creença que aquestes coses eren inevitables. El projecte del New Labor de Tony Blair simbolitzava aquest viratge cap a la dreta. Blair va intentar transformar el Partit Laborista Britànic, un partit obrer basat en els sindicats, en un partit anàleg al Partit Demòcrata nord-americà. Un cop al govern, va aplicar reformes neoliberals radicals, disfressant-les amb un vernís de modernitat i de valors socials progressistes. Com més aquests nous «líders del moviment obrer», a la Gran Bretanya i a altres llocs, negaven la pròpia existència d'aquest moviment i de tots els principis sobre els quals s'havia construït, més es debilitaven les organitzacions tradicionals. Per als sindicats i per als partits obrers, acceptar l'hegemonia del liberalisme era tirar-se pedres sobre la pròpia teulada. Això explica el lamentable estat actual del moviment obrer.

Els països oprimits per l'imperialisme

A Occident i al Japó, la posició de la classe treballadora es va veure debilitada per la deslocalització de la indústria. En canvi, a molts països oprimits per l'imperialisme, la indústria va experimentar un auge, el qual però no va impedir el deteriorament considerable de la posició política del proletariat durant el període postsoviètic. Com s'explica aquesta debilitat en un context de reforç objectiu de la classe treballadora? Tot i que hi ha grans diferències entre països, s'observa una tendència general. En el context internacional dels anys vuitanta i noranta, l'imperialisme va reforçar el seu domini sobre països «emergents» i «en desenvolupament». Això al seu torn va afavorir l'enfortiment del liberalisme en detriment del nacionalisme del Tercer Món i de la combativitat obrera. Així com el liberalisme en qüestions socials —com ara la sexualitat, la raça i la religió— en general no va avançar gaire, el liberalisme en matèria econòmica (neoliberalisme) i, en certa manera, en matèria política (democràcia formal) van esdevenir dominants.

Políticament, la convergència internacional cap a la democràcia liberal va ser en part el resultat de la política exterior dels Estats Units, que consideraven cada cop més les reformes democràtiques com la millor manera de contenir la revolta social. Però l'afebliment del moviment obrer a nivell internacional també va tenir una influència important en els règims polítics dels països neocolonials. Les elits se sentien més segures de la seva posició, cosa que els donava més marge per a fer concessions, mentre que els oprimits es trobaven en una situació de debilitat, que els empenyia a renunciar a un canvi radical. Això va afluixar la tensió de les contradiccions internes, permetent així que en països com ara Corea del Sud, Taiwan, Brasil i Sud-àfrica unes dictadures gairebé totalitàries deixessin pas a una certa dosi de democràcia burgesa. Per als règims més basats en la col·laboració entre classes que en la repressió, el nou context reduïa la necessitat de fer concessions al moviment obrer. A Mèxic, per exemple, l'antic règim corporativista de partit únic, que havia durat setanta anys, es va anar destruint progressivament, i amb ell gran part de la influència que tenien els sindicats.

Ngwenya/Reuters

El president sud-africà Nelson Mandela, elegit el maig de 1994, s'agafa de la mà amb F.W. de Klerk, l'antic president sota l'apartheid. Amb l'acord de "poder compartit" es va posar fi a l'apartheid però es va mantenir l'opressió nacional i social.

Alamy

Zhuoming/VCG

La transformació del districte de Pudong a Shanghai exemplifica el creixement econòmic de la Xina: uns progressos massius, però lligats a capitalistes estrangers i nacionals.

Econòmicament, l'existència de la Unió Soviètica havia permès als països neocolonials de recolzar-se en una o altra de les dues grans potències. Molts règims havien nacionalitzat alguns sectors estratègics de la seva economia i exercien un cert control sobre els fluxos de capital dins del país. Aquests models eren ineficients i corruptes, però permetien una certa independència respecte dels Estats Units i altres imperialistes. L'ensorrament de la Unió Soviètica va clavar l'últim clau sobre el taüt d'aquests models econòmics. Els països neocolonials no van tenir gaire més remei que alinear-se del tot amb els dictats dels imperialistes i desempallegar-se de les seves velles estructures corporativistes i estatistes.

El moviment obrer del món neocolonial també va capitular davant de les redoblades pressions liberals, si bé de no de la mateixa manera que a Occident. En alguns casos, com al Brasil i Sud-àfrica, els partits de la classe obrera anteriorment reprimits, el PT (Partit dels Treballadors) i el Partit Comunista sud-africà, es van convertir en els executors dels nous règims «democràtics» neoliberals. A Mèxic, la resistència obrera davant del neoliberalisme era conduïda pel PRD (Partido de la Revolución Democrática), escissió populista d'esquerres del partit governant. El PRD de fet no era contrari a l'augment de la penetració de capital nord-americà a Mèxic, només pretenia obtenir unes condicions millors per al pillatge del país. A molts països, el moviment obrer es va aglutinar amb el món liberal de les ONG, unint-se a la causa dels «drets humans» i dels «objectius de desenvolupament del mil·lenni» en lloc de la lluita de classes. Així, tot i que a molts països la classe obrera aconseguia més poder econòmic, al mateix temps quedava paralitzada políticament per uns dirigents que capitulaven davant dels poderosos corrents nacionals i internacionals que impulsaven el liberalisme i la integració en l'ordre mundial imperialista.

El neoliberalisme amb característiques xineses

Després del tsunami contrarevolucionari desfermat des d'Alemanya de l'Est fins a l'URSS, l'horitzó semblava enfosquir-se per al Partit Comunista de Xina. La sagnant repressió de la rebel·lió de Tian'anmen l'any 1989 havia aïllat el règim en l'escenari mundial. Per als Estats Units i els seus aliats, només era qüestió de temps que la Xina seguís el camí de la Unió Soviètica i s'unís com tants altres a les files de les democràcies liberals. Però no és el que va fer el PCX. De l'experiència de Tian'anmen i de les contrarevolucions al bloc de l'Est, n'havia après una lliçó: per a mantenir-se al poder calia que combinés un fort creixement econòmic amb un rigorós control polític. Amb aquest objectiu va continuar amb renovada empenta el camí de «reforma i obertura» iniciat per Deng Xiaoping a finals dels anys setanta, consistent a introduir reformes de mercat en l'agricultura i la indústria, privatitzar i atraure capital estranger. A hores d'ara, el control del poder per part del Partit Comunista sembla més consolidat que mai. Per al PCX i els seus partidaris, la Xina avança en el decurs de la història guiada per les sàvies polítiques dels seus líders. Però, com els remolins de la lluita de classes aviat deixaran clar, aquest aparent èxit té més a veure amb les aigües estancades de l'era postsoviètica que amb les habilitats de lideratge del PCX.

Amb l'amenaça del «comunisme global» aparentment desapareguda i Deng reafirmant el compromís del partit d'acollir el capital estranger amb els braços oberts durant la seva «gira pel sud» de l'any 1992, les inversions imperialistes van afluir a la Xina. Les zones econòmiques especials oferien un entorn desregulat digne de les millors pràctiques neoliberals de lliure mercat, com també un enorme reservori de mà d'obra barata la submissió de la qual estava garantida pel PCX. Al mateix temps, l'economia estatal

mobilitzava enormes recursos per a la construcció d'infraestructures i fàbriques. Aquesta combinació va generar enormes beneficis per al capitalisme monopolista, però també un progrés econòmic i social sense precedents a la Xina. En els tres anys posteriors al 2008 la Xina va utilitzar més ciment que els Estats Units durant tot el segle XX. Des del 1978, el seu PIB ha crescut una mitjana del 9% anual i 800 milions de persones han sortit de la pobresa. La integració de la Xina a l'economia global ha donat lloc a importants augments de productivitat, ha obert un nou mercat de proporcions gegantines i ha servit de motor per al creixement econòmic i l'augment del comerç mundial. L'ascens de la Xina és alhora el més gran èxit de l'ordre postsoviètic i la seva més gran amenaça.

Per als socialdemòcrates i els moralistes liberals, la política mercantil i repressiva del PCX és la prova que la Xina ara és capitalista, fins i tot imperialista. Però a diferència del que va passar a l'URSS i a l'Europa de l'Est, el règim estalinista xinès no ha afluixat mai el seu control sobre l'economia i l'Estat. Les principals palanques de l'economia segueixen col·lectivitzades. En molts aspectes, el règim econòmic actual a la Xina s'assembla a una versió extrema del que Lenin anomenava el «capitalisme d'Estat»: l'obertura de determinats sectors econòmics a l'explotació capitalista sota la dictadura del proletariat.

Per a fer una avaluació marxista de les polítiques de Deng i dels seus successors no podem simplement bandejar per principi les reformes de mercat ni repudiar qualsevol mena de compromís amb el capitalisme. Més aviat cal examinar els termes i els objectius dels acords i veure si han reforçat o no la posició global de la classe treballadora. Al Tercer Congrés de la Comintern, Lenin explicava la seva visió de les concessions estrangeres dins de l'Estat obrer soviètic de la següent manera:

> «Reconeixem obertament que en el sistema del capitalisme d'Estat, les concessions equivalen a pagar un tribut al capitalisme. Però guanyem temps, i guanyar temps vol dir guanyar-ho tot, sobretot en una època d'equilibri, quan els nostres companys estrangers preparen activament la seva revolució. I com més exhaustiva sigui aquesta preparació, més segura serà la victòria. Fins llavors haurem de pagar tribut.»
>
> — «Informe sobre la tàctica del Partit Comunista de Rússia», 5 de juliol de 1921

Lenin va intentar atreure capital estranger a Rússia per tal de promoure el desenvolupament econòmic i guanyar temps fins que la revolució es pogués estendre internacionalment. Els compromisos que estava disposat a fer no significaven de cap manera deixar de banda la lluita contra el capitalisme. Al contrari, va destacar:

> «Aquesta lluita ha canviat de forma, però no ha deixat de ser una lluita. Tot concessionari segueix sent un capitalista i s'esforçarà per soscavar el poder soviètic; nosaltres hem d'esforçar-nos per a treure profit de la seva cobdícia.»
>
> — «Informe sobre les concessions, presentat a la reunió de la fracció comunista del Consell Central de Sindicats de Rússia», 11 d'abril de 1921

Deng Xiaoping en canvi proclamava l'any 1985 que «no hi ha cap contradicció fonamental entre el socialisme i l'economia de mercat». Per a Deng i els seus successors, no es tracta de guanyar temps de cara a la revolució mundial: es fan la il·lusió que la Xina podria desenvolupar-se convivint en harmonia amb el món capitalista.

Si bé els darrers trenta anys han produït resultats sorprenents quan es miren les dades econòmiques en brut, a l'hora d'avaluar la força de l'Estat obrer xinès des de la perspectiva dels interessos de la classe obrera el balanç és força diferent. El desenvolupament de la Xina s'ha construït sobre una base inestable: la «coexistència pacífica» amb l'imperialisme mundial. Hi ha una contradicció fonamental en l'ascens de la Xina: com més forta es fa, més posa en risc les condicions que van fer possible el seu ascens, és a dir, la globalització econòmica sota l'hegemonia nord-americana. Però en lloc de sumar la classe obrera internacional a la

lluita inevitable contra l’imperialisme nord-americà, el PCX confia des de fa dècades en la «interdependència econòmica», el «multilateralisme» i la «cooperació *win-win*» per tal d’evitar els conflictes. Aquestes il·lusions pacifistes debiliten la República Popular de la Xina desarmant la classe obrera, l’única força capaç de vèncer definitivament l’imperialisme.

La posició de la Xina també es veu perjudicada per la poderosa classe capitalista nacional que ha sorgit al continent i que té un interès directe en la destrucció de l’Estat obrer. Lluny de reconèixer que aquesta classe constitueix una amenaça mortal per al sistema social, el PCX l’ha animat obertament a créixer i ha lloat la seva contribució a la construcció del «socialisme amb característiques xineses». No cal estudiar Marx per a entendre que una classe el poder de la qual es basa en l’explotació de la classe obrera és un enemic mortal de la dictadura del proletariat, un règim basat en el poder d’Estat dels obrers.

Per a Lenin, l’únic principi que regeix l’establiment de concessions capitalistes estrangeres és la preservació del poder del proletariat i la millora de les seves condicions de vida, encara que això signifiqui «un 150% de beneficis» per als capitalistes. Lenin basava tota la seva estratègia en el potencial revolucionari del proletariat, tant a Rússia com a l’estranger. Aquesta perspectiva no té res a veure amb la de la burocràcia del PCX, que fuig de la revolució com de la pesta i busca per sobre de tot l’estabilitat política per tal de mantenir els seus privilegis burocràtics. Lluny de construir una «prosperitat comuna», la política del PCX apunta a contenir les aspiracions de la classe treballadora i a mantenir unes condicions laborals tan miserables com sigui possible a fi de competir amb els treballadors de l’estranger i garantir la inversió de capital. Els que se’n beneficien no són «la gent que treballa durament», sinó una petita camarilla de buròcrates i capitalistes. La veritat és que el PCX treballa amb els capitalistes a casa i a l’estranger contra els treballadors de la Xina i d’altres països. Aquesta traïció perpetrada en nom del «socialisme» embruta la reputació de la Xina als ulls de la classe obrera internacional i debilita la defensa de la Revolució de 1949.

IV. UNA LLUITA LIBERAL CONTRA EL LIBERALISME

Que regnés un sòlid consens polític a Occident després del 1991 no significa que no hi hagués veus dissidents, a l’esquerra i a la dreta. Això no obstant, per regla general, aquestes veus no qüestionaven les premisses ideològiques fonamentals de l’ordre mundial liberal i encara menys la base material d’aquest ordre, és a dir, la dominació del capital financer nord-americà. Els diferents moviments apareguts dins de l’esquerra criticaven l’*statu quo* des de la moral liberal, és a dir, sense apartar-se del marc ideològic fonamental de la situació actual. Tant si s’oposaven al lliure comerç, a la guerra, al racisme o a l’austeritat, tots ells intentaven limitar els excessos de l’imperialisme, és a dir deixaven intacte el sistema en conjunt, mirant només d’eliminar-ne els aspectes més brutals. De crítiques d’aquests estil contra l’imperialisme en el seu temps, Lenin en deia «bons desigs» ja que no reconeixien «el llaç indissoluble existent entre l’imperialisme i els trusts i, per consegüent, entre l’imperialisme i els fonaments del capitalisme»

Arxiu municipal de Seattle

Manifestació contra l’OMC a Seattle, 1999 (a dalt); manifestació sindical proteccionista als EUA el 2003 (a sota). El liberalisme i el proteccionisme són incapaços de desafiar la globalització liderada pels EUA.

Pugliano/Getty

(*L’imperialisme*). Així, els diferents moviments d’esquerres del període postsoviètic han denunciat, han fet crides públiques i manifestacions, han entonat càntics i han menjat tofu, però de cap manera no han aconseguit construir una oposició real a l’imperialisme liberal.

El moviment antiglobalització

La lluita antiglobalització va agafar impuls en ocasió de les protestes contra l’OMC a Seattle l’any 1999, que van anar seguides de moviments similars sorgits arreu del món, els quals finalment van donar lloc al Fòrum Social Mundial. El moviment en si era una mescla eclèctica de sindicats, ecologistes, ONGs, grups indígenes, anarquistes i socialistes. Aquesta barrija-barreja no tenia ni coherència ni objectiu comú; era una coalició entre els perdedors de la globalització, que pretenien impedir que funcionés la maquinària del capitalisme, i l’ala esquerra del liberalisme, que volia fer menys brutals els cicles capitalistes.

En els sindicats, l’oposició a la globalització obeïa a la resistència de la classe treballadora a perdre llocs de treball a causa de la deslocalització. Si s’hagués orientat en la direcció correcta, aquesta ira legítima de la classe obrera hauria pogut modificar l’equilibri de forces entre les classes a escala internacional i aturar l’ofensiva del capital financer. Amb aquest fi, haurien calgut unes lluites defensives vigo-

roses que ataquessin directament els interessos del capital monopolista: ocupacions de fàbriques, vagues, campanyes de sindicalització. Però els líders sindicals van fer tot el contrari.

Als Estats Units, lluitaven contra les deslocalitzacions i el NAFTA (Tractat de Lliure Comerç d'Amèrica del Nord) però celebraven activament la dominació del capitalisme nord-americà sobre el món, a la qual ells mateixos havien contribuït participant en la «lluita contra el comunisme». Els sindicats no podien organitzar una lluita per a defensar els llocs de treball tot mantenint el seu suport al que era la causa mateixa de les deslocalitzacions, és a dir, la dominació de l'imperialisme americà. I és evident que aquest suport el van aportar, en forma de campanyes proteccionistes antimexicanes i antixineses o amb el seu suport a Bill Clinton a les eleccions presidencials nord-americanes. A Europa, fins i tot l'oposició nominal al lliure comerç era molt més feble i molts sindicats van fer activament campanya a favor del Tractat de Maastricht i de la UE. I els que no ho van fer, igual que els seus homòlegs nord-americans, es negaven lluitar contra la burgesia que hi havia darrere de la liberalització econòmica; al contrari: buscaven una aliança entre el treball i el capital sobre una base nacional contra els «interessos estrangers». El resultat en tots dos casos va ser totalment devastador per a la classe treballadora, amb pèrdues massives de llocs de treball i la ruïna de regions senceres.

A l'altra banda del moviment antiglobalització, hi havia diverses ONGs, anarquistes, ecologistes i grups socialistes. Com la majoria d'aquests grups recalcaven, no eren contraris a la globalització sinó que pretenien fer-la «més justa», «democràtica» i «respectuosa del medi ambient». Com hem explicat anteriorment, la globalització no pot ser justa si està sotmesa al jou de l'imperialisme, i l'ofensiva neoliberal només es podia aturar reforçant la posició de la classe obrera internacional. El moviment antiglobalització n'era incapaç perquè estava profundament imbuït del mateix liberalisme les conseqüències del qual pretenia combatre. Segons el moviment, la lluita de classes s'havia acabat i els Estats-nació havien estat suplantats per les grans corporacions internacionals, per la qual cosa òbviament no va organitzar una lluita de classes contra els estats imperialistes responsables de la globalització.

Atès que el moviment creia que la globalització era essencialment inevitable i que, en el millor dels casos, la classe obrera no podia fer-hi res, no va fer res per a oposar-se a la pèrdua de milions de llocs de treball. L'esquerra va condemnar el xovinisme proteccionista de certs buròcrates sindicals i polítics reaccionaris, sense però proposar cap programa de defensa de l'ocupació i de les condicions laborals. La seva, doncs, era una versió d'esquerres del discurs d'un Bush o d'un Clinton, els quals també denunciaven el proteccionisme i el nativisme amb el fi de justificar l'expansió dels Estats Units a l'exterior. La veritat fonamental rebutjada pel moviment antiglobalització és que una autèntica defensa dels llocs de treball obrers als Estats Units i a Europa no perjudicaria els interessos dels treballadors del Tercer Món sinó que, al contrari, enfortiria la posició d'aquests darrers perquè frenaria la intensificació del pillatge imperialista. Per a ser internacionalista, la classe obrera no necessita tornar-se «liberal» ni «il·lustrada»: ha d'unir-se per enderrocar l'imperialisme. Qualsevol lluita contra la burgesia imperialista unirà objectivament la classe obrera internacional i la portarà a la ruptura amb els seus dirigents nacionalistes.

Per molt que el moviment antiglobalització va aconseguir provocar alguns aldarulls, no va representar cap mena d'amenaça per a l'imperialisme liberal. Paralitzat per la seva lleialtat fonamental a l'*statu quo*, el moviment va quedar reduït a una anècdota en la història al mateix temps que el capital financer conduïa la seva poderosa ofensiva dels anys noranta i primers anys 2000. Gairebé tot el moviment obrer i l'esquerra van acabar abandonant fins i tot l'oposició formal al NAFTA i la UE. La impotència de les forces contràries a la globalització ha empès milions de treballadors occidentals als braços de demagogs com Trump, Le Pen i Meloni.

L'esquerra contestatària després del 2008 als Estats Units i a Europa

La bombolla creditícia del 2007 va marcar l'apogeu de l'ordre mundial liberal. La subsegüent crisi econòmica va representar un punt d'inflexió determinant: la dinàmica que contribuïa a l'estabilitat i al creixement econòmic (augment del comerç mundial, increment de la productivitat, consens polític i geopolític) va quedar frenada, i està actualment invertida. La crisi i les seves conseqüències no van posar fi a l'era postsoviètica, però van accelerar les tendències desestabilitzadores. A gran part del món occidental, la destrucció de llocs de treball i els desnonaments a milions, seguits d'una onada d'austeritat, van causar un profund malestar polític. Per primera vegada des dels anys noranta sorgien importants moviments polítics que atacaven els principals pilars del consens postsoviètic. A la dreta, s'estilava el proteccionisme, l'oposició al «multilateralisme» i el xovinisme explícit. A l'esquerra, creixien l'oposició a l'austeritat, la crida a favor de les nacionalitzacions i, en determinats cercles, l'oposició a l'OTAN. Les característiques d'aquests moviments varien considerablement, però hi ha una conclusió que podem donar per certa: si bé la dreta populista s'està revifant després d'una certa devallada l'any 2020, la majoria dels moviments de protesta de l'esquerra s'han enfonsat. Com explicar aquest fracàs?

L'esquerra contestatària va agafar protagonisme empesa per dècades d'escomeses neoliberals, que s'intensifiquen després del 2008 i, en el cas dels Estats Units i Gran Bretanya, a causa de l'oposició a les intervencions militars a l'Afganistan i l'Iraq. Es tracta de moviments que representaven més una reacció contra l'*statu quo* que no pas una ruptura. D'una manera o altra, tots aquests moviments estaven vinculats a la burgesia imperialista responsable de la degradació de les condicions socials. Els abanderats d'aquesta tendència van ser Corbyn al Regne Unit, Sanders als Estats Units, Syriza a Grècia i Podemos a Espanya. A diferència d'ells, Mélenchon a França encara no ha fracassat de forma ostensible; dit això, el seu moviment conté tots els ingredients que han conduït els seus homòlegs estrangers a la fallida.

Pel que fa a Sanders, es tracta d'un representant del Partit Demòcrata, un dels dos partits de l'imperialisme nord-americà. Tenint en compte la seva lleialtat a un partit que representa multimilionaris, els seus discursos sobre «una revolució política contra la classe multimilionària» no tenien cap valor. A més, atès que Sanders és un polític reformista liberal, la principal reforma que havia promès

—l’assistència sanitària universal, *Medicare for all*— sempre va dependre de la unitat amb els capitalistes demòcrates «progressistes» contra els capitalistes republicans més reaccionaris. En nom d’un combat per a «derrotar la dreta», Sanders va trair els principis que deia defensar. Com més es carregava les aspiracions del moviment que representava, més posicions escalava dins de l’establishment del Partit Demòcrata. Aquells que avui dia voldrien tornar a crear aquest moviment fora del Partit Demòcrata i sense Sanders no entenen que és precisament el programa del reformisme liberal el que condueix a la capitulació davant de la burgesia. Qualsevol programa que pretengui conciliar els interessos de la classe treballadora amb el manteniment del capitalisme nord-americà buscarà necessàriament el suport d’una de les seves dues ales. Per a trencar el cicle reaccionari de la política nord-americana i afavorir de debò els seus propis interessos, la classe obrera ha de tenir el seu propi partit, construït en total oposició tant amb els liberals com amb els conservadors.

El moviment de Corbyn era semblant al de Sanders, però amb dues diferències importants. En primer lloc, el Partit Laborista, a diferència del Partit Demòcrata, és un partit obrer burgès. Si Corbyn va arribar al lideratge es deu en part a la base treballadora que té el Partit Laborista, mentre que a Sanders el va aturar l’establishment demòcrata. L’altra diferència significativa és que Corbyn va creuar algunes línies vermelles en política exterior. La seva oposició a l’OTAN i la UE, les seves crítiques al cop d’estat orquestrat per l’OTAN a Ucraïna el 2014, el seu suport als palestins i la seva oposició a les armes nuclears eren totalment inacceptables per a la burgesia.

Davant de l’hostilitat implacable de l’establishment britànic i de la insurrecció contínua en contra d’ell dins del seu propi partit, Corbyn podia optar entre l’enfrontament directe amb la burgesia o la capitulació. Però el programa de Corbyn, basat en el pacifisme i el reformisme laborista, pretén moderar la guerra de classes, no pas guanyar-la. Així, a cada pas Corbyn intentava apaivagar la burgesia i l’ala dreta del seu partit, en lloc de mobilitzar la classe treballadora i la joventut contra elles. Corbyn va capitular sobre la qüestió de la renovació del programa de submarins nuclears Trident, sobre l’autodeterminació d’Escòcia, el conflicte israelo-palestí, l’OTAN i sobretot pel que fa al Brèxit. El cas de Corbyn, encara més que el de Sanders, és un exemple clàssic que demostra com, si es tracta de liderar la lluita de classes, el reformisme és totalment impotent.

El cas de Syriza és diferent perquè va arribar al poder a Grècia després de l’oposició massiva a l’austeritat imposada per la UE. La rapidesa del seu ascens només va ser igualada per l’abast de la seva traïció. Després del rebuig aclaparador del pla d’austeritat de la UE en el referèndum de l’any 2015, Syriza va vulnerar a cara descoberta la voluntat popular plegant-se a l’exigència dels imperialistes d’atacar encara més durament els treballadors grecs. Aquesta traïció s’explica pel caràcter de classe de Syriza i pel seu programa. L’única força capaç de plantar cara a l’imperialisme a Grècia és la classe treballadora organitzada. Però Syriza no és un partit obrer. La seva pretensió era poder servir tant els capitalistes grecs com els treballadors i els oprimits de Grècia, i tot plegat mantenint el país dins de la UE. Aquest mite es va fer bocins amb el primer contacte amb la realitat. Mentre que la majoria de l’esquerra aplaudia Syriza fins a la seva traïció, el Partit Comunista es va mantenir al marge, fins i tot negant que Grècia estigués oprimida per l’imperialisme. El poble grec va pagar durament les conseqüències d’aquestes dues polítiques. Aquesta catàstrofe mostra la necessitat urgent d’un partit a Grècia que lluiti simultàniament per l’alliberament nacional, per la independència de classe i pel poder obrer.

A mesura que el món s’endinsa en un període de crisi aguda, el moviment obrer occidental està políticament desorganitzat i desmoralitzat, traït per les forces en què havia dipositat la seva confiança. A curt termini, això sens dubte beneficiarà la dreta, però un repunt en la lluita de la classe

obrera i de les masses populars demostrarà una vegada més que cal una alternativa política als representants de l'*statu quo* liberal. És fonamental aprendre la lliçó dels fracassos passats a fi d'evitar un nou cicle de derrota i reacció.

Ciutat de Niça

Xantatge moral de la burgesia francesa durant la pandèmia

Covid-19: una catàstrofe liberal

Durant la pandèmia de la Covid-19, l'esquerra no va mostrar la més mínima oposició a l'establishment liberal. Mentre les burgesies d'arreu del món van tancar les seves poblacions durant mesos, alhora que es negaven a fer res per a posar remei al col·lapse dels sistemes sanitaris i les condicions de vida espantoses, l'esquerra aplaudia i demanava confinaments cada cop més estrictes. Tots els atacs a la classe obrera van ser acceptats en nom del «compliment de les recomanacions científiques». Fins i tot els que s'autoproclamen marxistes van llançar per la borda la noció elemental que la ciència en la societat capitalista no és neutral sinó que s'utilitza per a servir els interessos de la burgesia.

Les xifres parlen per si soles. Milions de persones van morir a causa del virus, milions més van perdre la feina, les famílies van quedar tancades a casa seva en perjudici de les dones, dels infants i de la salut mental. Atès que s'invocava la ciència per a justificar un seguit de polítiques reaccionàries, milions de persones es van girar contra la «ciència» i van rebutjar unes vacunes que poden salvar vides. S'ha salvat el sistema sanitari? No, a tot arreu es troba en condicions molt pitjors que abans. Els treballadors, van ser protegits del virus? No, van continuar treballant en condicions perilloses. Es van protegir les persones grans? Moltes d'elles van morir en decrèpites residències d'avis, i les altres van patir una reducció de la seva qualitat i esperança de vida a causa de l'aïllament social i la manca d'exercici. La crisi a les residències de gent gran és més greu que mai.

Els liberals i l'esquerra afirmen en nom de la necessitat de «salvar vides» que no hi havia més remei que inclinar-se davant dels governs i de la «ciència». Però això és mentida. Calia que la classe obrera assumís el control i posés en marxa una política que correspongués als seus interessos de classe. Els sindicats havien de lluitar per uns llocs de treball segurs, en comptes de triar entre tancar o treballar posant en risc la seva vida. Mentre siguin els empresaris i els governs, i no els sindicats, els qui controlin les condicions de seguretat a la feina, els treballadors moriran de morts evitables. Calia que els sindicats dels sectors sanitari i educatiu lluitessin per unes millors condicions laborals en comptes de sacrificar-se per uns il·lusoris guanys més endavant. Aquests sacrificis no van salvar els serveis públics sinó que van permetre que la burgesia els ofegués encara més. Només lluitant contra la burgesia i els seus confinaments podem donar resposta als problemes socials que estan a l'origen de la crisi, tant en l'àmbit de la sanitat, l'habitatge, les condicions laborals, el transport públic o l'atenció a la gent gran.

La submissió total del moviment obrer als confinaments garantia que qualsevol oposició a les desastroses conseqüències de la pandèmia estaria dominada pels teòrics de la dreta i pels conspiracionistes. Molts dels participants en grans manifestacions o protestes contra els confinaments o contra la vacunació obligatòria actuaven motivats per una ira legítima envers les conseqüències socials de les polítiques capitalistes durant la pandèmia. En lloc de posar-se al capdavant d'aquests sentiments i orientar-los cap a una lluita per la millora de les condicions dels treballadors, la major part de l'esquerra els va denunciar i va aplaudir la repressió de les manifestacions per part de l'Estat.

Els fonaments de la traïció de l'esquerra i del moviment obrer durant la pandèmia s'havien construït al llarg de tot el període postsoviètic. Quan va esclatar aquesta crisi d'abast mundial i mentre la burgesia exigia més que mai la unitat nacional, el moviment obrer va respondre com un sol home mobilitzant lleialment la classe treballadora a favor de la «ciència» i dels «sacrificis compartits». Els governs i bona part de l'esquerra intenten escombrar la pandèmia sota la catifa, però no se'n sortiran tan fàcilment. Les conseqüències d'aquesta catàstrofe han deixat una profunda empremta en la classe treballadora i la joventut, empenyent-los a buscar respostes i alternatives.

V. EL DECLIVI DE L'ORDRE LIBERAL

L'arrogància es torna histèria

Des de la dècada de 1980 fins a principis dels 2000, la dinàmica de la política mundial va afavorir un enfortiment relatiu del poder nord-americà. Com més millorava la posició econòmica, militar i política dels Estats Units, més impuls agafava la força centrípeta de l'ordre mundial liberal. Aquesta dinàmica que es retroalimentava arribà a la seva culminació després de la contrarevolució a la Unió Soviètica i facilità una liberalització política i econòmica generalitzada sense que als Estats Units els calgui intervenir de forma directa. En aquella època els corrents de la història semblaven anar a favor dels interessos del capitalisme nord-americà.

Però en l'àmbit de la política, com en el de la física, tota acció provoca una reacció. Inevitablement, les conseqüències de l'hegemonia nord-americana van generar forces capaces de contrarestar-la. Les intervencions militars cada cop menys

sensates dels Estats Units van ser desastres geopolítics i van causar un malbaratament de recursos i una oposició creixent a la política exterior nord-americana, tant dins del país com a l'estranger. La desregulació financera i la desindustrialització van debilitar el poder econòmic dels Estats Units i van reforçar els seus competidors, alhora que globalment tornaven l'economia mundial molt més inestable i sensible a les crisis. Com més la burgesia nord-americana utilitzava el liberalisme per a promoure els seus interessos reaccionaris, més alimentava la resistència al liberalisme. De forma lenta però inexorable, un nombre creixent de senyals indicava que la dinàmica favorable a l'ordre mundial liberal s'estava debilitant i que les forces que li eren contràries s'enfortien. La crisi financera del 2008, el cop d'estat i el conflicte d'Ucraïna del 2014, l'elecció de Donald Trump i el Brèxit el 2016 són marcadors importants d'aquesta tendència.

A mesura que els Estats Units han vist com el seu poder es debilitava, la seva arrogància s'ha tornat histèria. Lluiten aferrissadament per a preservar el seu poder enfrontant la Xina amb Rússia, pressionant els seus aliats i imposant sancions a nombrosos països. Però aquests esforços són cada cop més cars i rendeixen menys. La reacció dels Estats Units, lluny d'aturar el seu declivi, fins ara només l'ha amplificat. Avui, arran de la pandèmia i la guerra d'Ucraïna, s'ha fet palès que la dinàmica de la política global s'ha invertit. Ara mateix avança cap a una acceleració de la desintegració de l'ordre mundial liberal. L'OTAN i Rússia estan immerses en una guerra per poders. Les relacions entre els Estats Units i la Xina estan presidides per un estat d'hostilitat permanent. El nacionalisme populista creix arreu del món no imperialista, on adopta expressions d'esquerra (Mèxic) i de dreta (Índia, Turquia). La política a Occident està marcada per una creixent polarització entre els que pretenen estintolar la dominació imperialista trencant amb el liberalisme tradicional (Trump, Alternativa per Alemanya, Le Pen, Meloni) i els que pretenen estintolar-la redoblant l'ardor de la croada liberal (Biden, Trudeau, Partit Verd alemany).

Que el món és cada cop més inestable és sabut de tothom. Si hi ha controvèrsia es refereix a la naturalesa del conflicte. Per als liberals, és una lluita entre democràcia i autocràcia. Per als llibertaris i socialdemòcrates, és la dicotomia entre el lliure mercat i la intervenció de l'Estat. Per als estalinistes i els defensors del Tercer Món, es tracta d'una competició entre l'hegemonia i la multipolaritat. Tots ells s'equivoquen. La resposta es troba en les paraules senzilles però penetrants del *Manifest del Partit Comunista*: «Tota la història de la societat humana, fins a l'actualitat, es una història de lluites de classes». Si avui l'ordre imperialista mundial es desintegra és obeint les lleis de la lluita de classes. El conflicte fonamental que configura el món no separa el PCX i els capitalistes nord-americans; no és un conflicte entre Trump i Biden, entre Putin i l'OTAN, o entre el president mexicà López Obrador i l'imperialisme ianqui, sinó entre la crisi social provocada pel capitalisme en el seu estadi imperialista i els interessos del proletariat mundial. Si no entenem això, no ens podrem orientar enmig dels trastorns polítics que vindran, i molt menys avançar en la lluita a favor del progrés humà.

L'economia mundial: una piràmide de Ponzi gegantina

Com hem explicat anteriorment, l'hegemonia nord-americana havia permès una millora temporal del potencial de creixement de l'imperialisme. És aquesta millora de la conjuntura econòmica la que ha assegurat la prolongada estabilitat del món capitalista durant les últimes tres dècades. Avui, però, no només s'han esgotat les possibilitats d'expansió, sinó que s'estan invertint les condicions que abans l'havien fet possible. La conseqüència serà una important destrucció de les forces productives, amb tota la inestabilitat que això implica. Com escrivia Trotsky a *La Internacional Comunista després de Lenin*, «els Estats, al igual que les classes, lluiten amb més fúria per arrancar-se una ració escassa i en disminució que no quan estan abundantment proveïts». Aquest factor es troba en el rerefons de la situació actual del món, i hi seguirà sent llevat d'algun canvi de pes en la conjuntura.

Els cicles d'expansió i de recessió d'una durada d'entre vuit i deu anys són fluctuacions normals de l'economia capitalista. A una fase d'especulació desenfrenada i sobreproducció, en segueix una altra d'esfondrament i pànic. El període postsoviètic no va ser diferent. Però amb cada vegada menys oportunitats de creixement real, l'especulació i el crèdit es van convertir en el principal mitjà utilitzat pels Estats Units per mirar d'apuntalar l'edifici del seu ordre mundial. Les conseqüències de la «gran recessió» del 2008 ho van revelar clarament. Davant de la possibilitat d'una depressió econòmica, els Estats Units van coordinar una expansió del crèdit i de la moneda sense precedents en la història. Això va donar lloc un creixement real escàs mentre el preu dels actius s'enfilava pels núvols. Fins i tot per a la majoria dels economistes burgesos era obvi que la mesura senzillament estava preparant el terreny perquè més endavant es produís un ensorrament encara més catastròfic. Durant més de deu anys, l'escenari es va repetir cada cop que el creixement donava senyals d'esgotament: deixar-ho tot per a més tard augmentant el crèdit. Això és el que es va fer novament, i amb nivells de rècord, en ocasió de la pandèmia de la Covid-19. A fi de pal·liar les conseqüències del tancament de sectors sencers de l'economia, els capitalistes es van limitar a imprimir moneda. Es van passar de la ratlla, i les possibilitats d'aquesta política finalment han arribat al seu límit amb l'inevitable «retorn de la inflació».

L'augment dràstic dels tipus d'interès als Estats Units està absorbint enormes quantitats de liquiditat del sistema econòmic mundial. Per a dir-ho amb les famoses paraules de Warren Buffett, «amb la marea alta pugen tots els vaixells […]. Només quan la marea baixa descobrim qui nedava despullat». Després de quinze anys de diners fàcils, inevitablement veurem com enormes sectors de l'economia havien estat «nedant despullats». Quan arribi el moment, els resultats per força seran catastròfics. Atès que els Estats Units estan al capdamunt de la cadena tròfica capitalista i que controlen les condicions de crèdit internacionals, i per molt que resultin ser l'epicentre de la crisi, podran aprofitar la seva posició dominant per a fer pagar les conseqüències a la resta del món. La crisi serà especialment devastadora per als països en desenvolupament, molts dels quals —com Sri Lanka, Pakistan i el Líban— ja es troben en un estat de profunda crisi. Però les conseqüències es notaran arreu del món i inevitablement l'ordre internacional experimentarà noves sacsejades, fins i tot per part de països que avui els Estats Units consideren aliats.

Una part no menor de l'establishment econòmic men-

teix o bé fa els ulls grossos deliberadament davant de les perspectives de l'economia mundial. Una part de l'esquerra socialdemòcrata afirma que l'elevat nivell d'endeutament públic no és gaire preocupant, i que els treballadors hi sortirien guanyant amb uns tipus d'interès baixos i un augment del deute, més que no pas amb la política actual de tipus d'interès més elevats. Així es fan ressò de les posicions d'aquells, entre la burgesia, que una altra vegada voldrien deixar-ho per a més tard, si és possible per a després de les properes eleccions. La veritat és que sigui quina sigui l'opció política triada —elevats nivells de deute, inflació alta o deflació— s'utilitzarà per a atacar el nivell de vida de la classe treballadora. El problema de fons bàsicament és l'enorme desequilibri entre el capital existent sobre el paper i les capacitats productives reals de l'economia mundial. No hi ha cap tripijoc financer que pugui resoldre aquest problema. L'única solució és que la classe treballadora agafi les regnes polítiques i econòmiques i reorganitzi l'economia de forma racional.

Per als economistes de dretes, la solució és deixar que el lliure mercat faci la seva feina: acceptar que hi haurà una crisi devastadora, deixar que morin els febles i que els forts surtin més forts. Però els dies del capitalisme de lliure mercat ja fa temps que van acabar. L'economia mundial està dominada per un petit nombre d'enormes monopolis que fan la competència a monopolis d'altres països. Cap estat no està disposat a deixar que els seus monopolis s'enfonsin. La fallida de Ford o de General Motors no reanimaria la lliure empresa nord-americana: enfortiria Toyota i Volkswagen. El capitalisme desenfrenat no condueix a mercats lliures sinó a monopolis. D'una banda, això reflecteix la tendència cap a la producció centralitzada i planificada a escala mundial. Però d'altra banda, sota l'imperialisme, els monopolis dificulten el creixement de les forces productives, fet que condueix a la podridura i al parasitisme.

Per a socialdemòcrates com l'economista Michael Hudson, la panacea és una «economia mixta», és a dir, el capitalisme acompanyat d'una intervenció i un paper regulador de l'Estat. Si bé en les últimes dècades aquesta idea es considerava una heretgia en els cercles empresarials i governamentals, la planificació torna a estar de moda. No és pas el resultat d'una sàvia reflexió, sinó del fet que cal donar suport al capitalisme nacional a fi d'evitar la fallida i competir amb la Xina. Fins i tot si la classe obrera mitjançant la lluita de classes pot arrancar concessions als capitalistes, és impossible regular les contradiccions de l'imperialisme per evitar-ne les conseqüències. La font de la irracionalitat i del parasitisme del sistema es troba en la mateixa dinàmica d'acumulació capitalista. Ni tan sols el govern té prou força per a contrarestar la tropa minúscula de financers capitalistes: n'és el comitè executiu. Quan intervé en els afers econòmics, en última instància, és en profit de la burgesia imperialista.

La guerra entre Ucraïna i Rússia : un desafiament militar a l'hegemonia nord-americana

La invasió d'Ucraïna per part de Rússia és, amb diferència, el repte més important a què ha hagut de fer front l'hegemonia nord-americana des del col·lapse de la Unió Soviètica. El fet que una gran potència no només hagi tingut prou confiança per a desafiar els Estats Units de manera tan directa, sinó que fins ara se n'hagi sortit, representa un profund trasbals. Aquesta guerra és diferent de totes les que s'han produït en els últims decennis. No és una guerra de contrainsurgència de baixa intensitat sinó una guerra industrial d'alta intensitat. El resultat del conflicte no només determinarà el destí d'Ucraïna, sinó que tindrà un impacte considerable en l'equilibri de forces a Europa i al món.

Els dos actors decisius de la guerra d'Ucraïna són Rússia i els Estats Units. La guerra va esclatar després de dècades d'expansió de l'OTAN cap a l'est, fins a països que Rússia considera pertanyents a la seva esfera d'influència. Rússia veu en Ucraïna un interès estratègic vital i està disposada a intensificar el conflicte fins a integrar-la en la seva òrbita o ésser derrotada. La posició nord-americana és més complexa. Ucraïna té poc valor estratègic per als Estats Units, que la considera un racó perdut d'Europa. Per a l'establishment liberal occidental, «defensar Ucraïna» significa defensar l'ordre mundial liberal, és a dir, el dret dels Estats Units a fer el que vulgui allà on vulgui.

Que Ucraïna fos derrotada per Rússia seria un cop humiliant per als Estats Units. Seria un signe de debilitat, amb conseqüències desestabilitzadores per a l'establishment polític europeu, i posaria en dubte el futur de l'OTAN. Atesa la importància del que està en joc, els Estats Units i els seus aliats no han deixat d'intensificar la guerra subministrant cada cop més armament a Ucraïna. Rússia va respondre decretant una mobilització parcial i està des-

Liyanawatte/Reuters

Colombo, 9 de juliol de 2022: les masses envaeixen el palau presidencial durant un aixecament popular contra la devastació econòmica de Sri Lanka.

truint l'exèrcit ucraïnès. Tot i que els Estats Units són els responsables d'aquesta escalada, ni ells ni els seus aliats no s'han compromès de moment a derrotar de manera decisiva l'exèrcit rus passant a una economia de guerra o intervenint directament. De moment, la guerra continua sent un conflicte regional pel control d'Ucraïna.

A tot arreu els líders de la classe obrera han mobilitzat el proletariat en favor dels interessos de la seva burgesia. Però les conseqüències socials de la guerra sembren dia a dia les llavors de la revolta. És indispensable que els marxistes, davant d'aquesta contradicció cada cop més important, intervinguin per tal de construir un nou lideratge que pugui fer avançar els interessos de la classe treballadora en aquest conflicte. El punt de partida fonamental ha de ser que és el propi sistema imperialista —definit avui com l'ordre liberal dominat pels Estats Units— el responsable del conflicte a Ucraïna. Tot el proletariat mundial té interès a posar fi a la tirania imperialista sobre el món, i només sobre aquesta base es poden unir els treballadors del món sencer, ja siguin russos, ucraïnesos, americans, xinesos o indis. Ara bé, l'aplicació concreta d'aquesta perspectiva general s'expressa de manera diferent segons les consideracions específiques de cada país.

Els treballadors russos han d'entendre que la victòria del seu propi govern no suposaria un cop decisiu a l'imperialisme. No afavoriria la independència russa respecte de l'imperialisme mundial; al contrari, Rússia es convertiria en l'opressor dels seus germans i germanes de classe a Ucraïna en benefici dels oligarques russos. Fins i tot si Rússia infligís una derrota momentània a la política exterior dels Estats Units, això no compensa el cost de convertir-se en els opressors de la nació ucraïnesa. Un conflicte perpetu entre ucraïnesos i russos només reforçaria la influència de l'imperialisme mundial a la regió. Un front revolucionari comú d'obrers russos i ucraïnesos contra les seves respectives burgesies, com durant la gran Revolució d'Octubre, representaria un cop molt més dur per a l'OTAN i la UE. ***Gireu les armes contra els oligarques russos i ucraïnesos! Per la unitat revolucionària contra l'imperialisme americà!***

Els treballadors ucraïnesos han d'entendre que els EUA, la UE i l'OTAN no són els seus aliats, ans al contrari, estan utilitzant Ucraïna com un peó al servei dels seus propis interessos. Quan Ucraïna hagi vessat la seva última gota de sang, li giraran l'esquena. No s'assolirà la independència nacional ucraïnesa alineant-se darrere de l'imperialisme: el país quedaria sotmès a Washington i això garantiria l'hostilitat permanent de Rússia. Els treballadors ucraïnesos també han d'oposar-se a l'opressió de les minories russes per part del govern ucraïnès. La defensa de les minories russes seria mil vegades més eficaç per vèncer l'esforç de guerra del Kremlin que no pas els plans de Zelensky. Sense les intrigues reaccionàries d'oligarques i imperialistes, la qüestió de les fronteres i dels drets de les minories nacionals es podria resoldre fàcilment i democràticament. Cada dia que passa queda més clar que els treballadors ucraïnesos són enviats a l'escorxador sota el comandament de Washington i en benefici de Wall Street. S'han d'unir amb la classe obrera russa per posar fi a aquesta bogeria; qualsevol altra solució només donarà lloc a més carnisseria i opressió. ***Pel dret a l'autodeterminació dels russos, ucraïnesos, txetxens i totes les altres minories nacionals!***

A Occident, els treballadors són bombardejats amb propaganda sobre la necessitat de fer sacrificis en nom de la croada de l'OTAN per la democràcia a Ucraïna. El millor que pot fer el proletariat nord-americà, alemany, britànic i francès en defensa dels seus propis interessos i els dels treballadors d'arreu del món és respondre a cada cop que reben per part dels paràsits i els monopolis financers que els xuclen la sang als seus propis països. Per tal de fer-ho, s'han de treure de sobre la càbala reaccionària de dirigents sindicals i socialdemòcrates que són fidels a aquestes forces. Les seves traïcions en el propi país són inseparables de les seves crides a establir la «democràcia» a l'estranger amb tancs i bombes de l'OTAN. Ja fa temps que aquests traïdors haurien desaparegut si no fos pel pantà pacifista i centrista que parla de «pau», de «lluita sindical» i fins i tot de «socialisme», però que s'aferra a les faldes dels bel·licistes i dels servidors de l'imperialisme. Un moviment contra la guerra no tindrà el més mínim valor si no exclou els que accepten el socialxovinisme dins del moviment obrer. ***Aixequeu les sancions contra Rússia! Fora la UE i l'OTAN! Pels Estats Units soviètics d'Europa!***

Hnidyi/Reuters
Khàrkiv: tombes d'ucraïnesos caiguts en la guerra amb Rússia.

Cada cop més treballadors d'Amèrica Llatina, Àsia i Àfrica es decanten per Rússia, que veuen com una força contra l'imperialisme. Aquesta confiança està fora de lloc i no farà res per alliberar-los del jou dels Estats Units, l'Europa occidental i el Japó. Putin no és un antiimperialista i no serà un aliat en la lluita per l'alliberament nacional de cap país. És precisament per això que els actuals presidents de Mèxic, Sud-àfrica, l'Índia i la Xina li són favorables o si més no, no li són obertament hostils. Amb el suport a Putin la classe treballadora del sud global es fa il·lusions de poder millorar les seves condicions de vida i alliberar-se de l'imperialisme ***sense*** lluita revolucionària. Davant del més

Boureima/Anadolu

Niamey, 3 d'agost de 2023: partidaris del cop militar al Níger manifesten la seva oposició a França i aclamen Rússia. La veritable força antiimperialista són els treballadors del món, no pas la Rússia de Putin.

mínim signe d'alçament per part de les masses oprimides del món, els líders reaccionaris del sud global recorreran als mateixos imperialistes que avui denuncien. La veritable força antiimperialista són els treballadors d'Ucraïna, Rússia i Occident. Només podran unir-se amb els treballadors d'arreu del món sota una mateixa bandera internacionalista si s'oposen a qualsevol forma d'opressió nacional, sigui per part de grans potències, sigui de nacions també sotmeses a opressió. ***Nacionalització dels béns dels imperialistes! Treballadors del món, uniu-vos!***

Xina: cinturó estalinista o ruta proletària

La dinàmica que ha afavorit l'ascens de la Xina durant els darrers trenta anys es debilita cada cop més de pressa, però la fe del PCX en el capitalisme mundial de lliure mercat es manté immutable. En declaracions al Fòrum Econòmic Mundial de Davos el 2022, Xi Jinping declarava:

> «La globalització econòmica és la tendència del nostre temps. Mirem els grans rius que flueixen cap al mar: trobaran corrents contraris, però cap obstacle podrà impedir el seu moviment impetuós. La força motriu fa avançar les aigües i els obstacles les fan més fortes. Malgrat els contracorrents i els esculls, la globalització econòmica no ha canviat ni canviarà mai de rumb. Els països d'arreu del món han de perseguir l'autèntic multilateralisme. Hem d'eliminar barreres i no aixecar murs, apostar per l'obertura i no pel tancament, buscar la integració i no la desvinculació. Això ens permetrà construir una economia global oberta. Hem de guiar la reforma del sistema de governança mundial promovent l'equitat i la justícia, i preservant el sistema comercial multilateral centrat en l'Organització Mundial del Comerç.»

Malauradament per al PCX, el futur del «sistema comercial multilateral» depèn principalment de les accions dels Estats Units, i els Estats Units no poden permetre que les tendències actuals persisteixin. Obligaran la resta del món a fer concessions a fi de mantenir la seva pròpia posició capdavantera, o bé arrossegaran amb ells tot l'edifici quan caiguin.

Fa més de deu anys que la tensió entre els Estats Units i la Xina no para de créixer. Com més clar queda que la Xina no avança cap a la democràcia liberal sinó que s'està convertint en un autèntic competidor econòmic i militar, més augmenta la pressió dels Estats Units. Això empeny el PCX a endurir el seu control sobre l'economia nacional i la dissidència política (per exemple a Hong Kong), com també a enfortir la seva posició militar. Com a resposta, els Estats Units tiben encara més la corda. Aquesta dinàmica, que s'accelera, ha portat les tensions entre els Estats Units i la Xina a un nivell que no s'havia vist en dècades i fa sorgir l'amenaça d'un conflicte militar obert.

Si aquest conflicte esclatés, seria un deure del proletariat internacional defensar incondicionalment la Xina. Els imperialistes són totalment hostils a la Xina precisament pel progrés econòmic i social que ha aconseguit gràcies a la col·lectivització dels principals sectors de la seva economia. Això és el que ha de defensar la classe treballadora. Però ho ha de fer segons els seus ***propis*** mètodes i objectius, ***no pas*** els de la burocràcia paràsita del PCX.

Trotsky explicava sobre l'URSS que «la vertadera defensa de l'URSS consisteix en debilitar les posicions de l'imperialisme i en consolidar les del proletariat i dels pobles colonials del món sencer» (*La revolució traïda*, 1936). Aquesta estratègia, aplicable íntegrament a la Xina actual, no pot ser més diferent de la que segueix el PCX, que intenta, en primer lloc i abans que res, mantenir l'*statu quo*. Per començar, mira de millorar les relacions amb els Estats Units confiant en capitalistes nord-americans com Bill Gates, Elon Musk o Jamie Dimon, representants de la mateixa classe que oprimeix el món i pretén dominar la Xina. Maniobres d'aquest tipus només poden augmentar l'hostilitat dels treballadors nord-americans cap a la Xina i alienar-los, quan justament són el millor aliat potencial de la Xina en la lluita contra l'imperialisme dels Estats Units. Pel que fa als pobles oprimits del sud global, el PCX no és partidari del seu alliberament sinó d'establir aliances il·lusòries amb les elits d'aquests països. Aquests delinqüents, motivats pels seus propis interessos, plantaran els xinesos a la primera dificultat o quan els imperialistes els ofereixin un millor suborn.

Algunes veus dins de la burocràcia xinesa estan adoptant un to més bel·licista i consideren l'enfortiment de l'Exèrcit

Bogu/Xinhua

Juny de 2023: el líder del PCX, Xi Jinping, dona la benvinguda a Bill Gates a Beijing. Xi cerca inversions a qualsevol preu que li permetin plantar cara a la guerra econòmica dels EUA.

Popular d'Alliberament (EPA) com la millor manera de defensar la Xina. Només ens podem felicitar de l'augment de les capacitats tècniques i militars de l'exèrcit xinès. Però les qüestions militars no es poden separar de la política, i també en aquest àmbit els interessos conservadors de la casta dirigent estan perjudicant la Xina. Un dels pilars de l'estratègia de defensa de l'EPA és impedir que els Estats Units tinguin accés a l'anomenada «primera cadena d'illes» al voltant de la Xina, desenvolupant les seves capacitats ofensives de llarg abast i mirant de controlar militarment aquestes illes. Però en cas de conflicte el suport del proletariat dels països del voltant seria molt més decisiu que no pas la possessió d'un grapat de roques deshabitades.

L'única manera de fer fora realment l'imperialisme nord-americà i japonès del mar de la Xina oriental i meridional és una aliança antiimperialista de treballadors i camperols de tota la regió. Però el PCX, amb la seva estratègia nacionalista, no ha fet cap intent de guanyar-se els treballadors de les Filipines, el Japó, Vietnam i Indonèsia. Al contrari, està fent el joc a la campanya imperialista contra la Xina centrant-se només en els avantatges militars a curt termini, sense tenir en compte les sensibilitats nacionals i els antagonismes entre classes als països veïns.

Això és especialment cert pel que fa a la qüestió de Taiwan. Els treballadors de Taiwan estan sotmesos a la brutal opressió de la seva classe capitalista. Però en comptes d'animar-los a lluitar pels seus propis interessos de classe contra els imperialistes i la burgesia local, l'estratègia del PCX consisteix a convèncer aquesta darrera perquè se sotmeti voluntàriament a la seva autoritat i s'uneixi a la República Popular de la Xina. Amb aquesta finalitat, el partit es compromet a mantenir les relacions econòmiques capitalistes i l'administració política de Taiwan en el marc de la seva política d'«un país, dos sistemes». Lluny d'oferir l'alliberament als treballadors del país, el PCX els proposa mantenir l'explotació capitalista i al capdamunt, la bota de la repressió estalinista. No és estrany que les masses taiwaneses ho considerin un mal negoci i no se sentin gaire atretes per la perspectiva de la reunificació.

El «pla B» del PCX és una intervenció militar directa que, tot i que podria aconseguir la reincorporació de Taiwan, tindria un cost enorme, sobretot si fos rebuda amb hostilitat per part de la classe obrera local. Si el PCX emprengués aquesta via, els trotskistes defensarien l'EPA contra els capitalistes de Taiwan i els imperialistes, però ho farien lluitant a favor d'una estratègia revolucionària proletària. Contra la nefasta política d'«un país, dos sistemes», els trotskistes defensen la ***reunificació revolucionària***, és a dir, la reunificació mitjançant una revolució social contra el capitalisme a Taiwan i una revolució política contra la burocràcia de la Xina continental. Aquesta estratègia unificaria els treballadors xinesos entorn d'un interès de classe i nacional comú. No només tallaria les ales a l'aliança anticomunista entre els Estats Units i la burgesia de Taiwan, sinó que convertiria la Xina en una font d'esperança per als pobles oprimits de tot el món en la seva lluita contra l'imperialisme.

Per molt que avui el PCX segueixi proclamant la seva lleialtat tant al socialisme com al capitalisme, no hem de pensar que això es mantindrà així durant molt de temps. Forces poderoses vinculades als capitalistes xinesos i estrangers volen desfer-se de tot rastre de control estatal i obrir una vegada més la Xina al saqueig imperialista. Cal lluitar sense defallir contra aquesta perspectiva! Ara bé, també hi ha corrents dins de la casta dirigent que, pressionats pel descontentament obrer, podrien empènyer el partit molt cap a l'esquerra reprimint els capitalistes i ressuscitant el llenguatge antiimperialista i igualitari del maoisme tradicional. Però igual que les reformes de mercat introduïdes per Deng, els intents d'autarquia igualitària per part de Mao, basats en una mobilització frenètica de les masses, no havien aconseguit superar l'estrangulament econòmic del país per part de l'imperialisme mundial. En realitat, les conseqüències catastròfiques de les polítiques de Mao havien portat la Xina al caire del col·lapse i havien portat directament el PCX a emprendre el camí de «la reforma i l'obertura».

Les giragonses del PCX no fan sinó reflectir per quins diversos mitjans la casta burocràtica parasitària intenta mantenir la seva posició privilegiada en el marc d'un Estat obrer aïllat. Contràriament a les afirmacions del PCX, des de Mao fins a Xi, el socialisme no es pot construir en un sol país i la convivència pacífica amb l'imperialisme no és possible. L'única sortida per a la classe treballadora xinesa

Favila/AP

R. Perez

Com defensar la Xina?

El PCX aposta per illes deshabitades en lloc d'una aliança antiimperialista amb el proletariat del sud-est asiàtic.
A dalt: illa artificial al mar de la Xina Meridional. Dreta: manifestació de l'1 de maig del 2023 a Manila.

és unir-se dins d'un partit bastit sobre els veritables principis marxistes-leninistes de la independència de classe, l'internacionalisme i la revolució mundial, i escombrar els buròcrates corruptes del PCX. ***Fora els buròcrates! Defensem la Xina contra l'imperialisme i la contrarevolució!***

VI. LA LLUITA PER UNA DIRECCIÓ REVOLUCIONÀRIA

Alhora que el món s'endinsa en un nou període de crisi històrica, la classe treballadora es troba políticament desarmada. Arreu del món la dirigeixen buròcrates i traïdors responsables d'una derrota rere l'altra. Davant de la perspectiva de reptes de dimensions gegantines, hi ha una necessitat urgent de forjar lideratges de la classe treballadora que representin realment els seus interessos. Com forjar aquests lideratges? Aquesta és la pregunta fonamental a la qual han de respondre avui els revolucionaris. Les inevitables convulsions socials i polítiques dels propers anys enfrontaran les masses als seus líders actuals amb la conseqüent possibilitat de realineaments radicals dins del moviment obrer. Aquestes oportunitats però es perdran si abans no han sorgit quadres revolucionaris contraris a les polítiques que han portat a la derrota durant els darrers trenta anys i que hagin definit correctament les tasques actuals.

La lliçó fonamental del leninisme

A *La revolució permanent* (1929) Trotsky, referint-se a Lenin, escrivia que «la lluita per la política independent del partit proletari constituí l'aspiració principal de la seua vida». És precisament aquest concepte central del leninisme el que cada nova onada de revisionisme repudia. Per molt que el revisionisme prengui una forma diferent segons les pressions dominants de cada època, sempre consisteix, fonamentalment, a subordinar el proletariat als interessos d'altres classes.

La forma que pren el partit d'avantguarda en el pensament de Lenin es completà un cop esclatà la Primera Guerra Mundial, quan la majoria aclaparadora dels partits de la II Internacional, que havien jurat oposar-se a la guerra, es van arrenglerar patriòticament amb el seu govern. En els seus escrits durant la guerra, Lenin va demostrar que aquesta traïció històrica no sorgia del no-res: s'havia preparat i havia arrelat en el període anterior de preeminència imperialista. L'explotació d'innombrables milions de persones per part d'unes quantes grans potències genera superguanys que s'utilitzen per a cooptar les capes superiors de la classe obrera. Tant en els seus hàbits com en ideologia i objectius, aquesta capa s'alinea amb la burgesia en contra dels interessos de la classe obrera. La capitulació total de la major part de la socialdemocràcia demostrava que la tendència procapitalista dins del moviment obrer no només s'havia tornat dominant, sinó que havia paralitzat o cooptat la majoria dels que havien constituït l'ala revolucionària de la Internacional.

Basant-se en aquesta experiència, Lenin arribà a la conclusió que la unitat amb els elements procapitalistes del moviment obrer significa la subordinació política a la pròpia classe capitalista i necessàriament traeix la lluita pel socialisme. La major part de les seves crítiques anaven dirigides als centristes del moviment obrer, que no havien rebutjat obertament els principis del socialisme però que, tanmateix,

M.S. Nappelbaum

Març de 1919: V.I. Lenin (a l'esquerra) al presídium del I Congrés de la Comintern a Moscou.

miraven de mantenir a tota costa la unitat amb els traïdors declarats a la classe obrera. Lenin va insistir que els centristes eren el principal obstacle per a construir un partit capaç de conduir les masses cap a la revolució. Aquesta lliçó va ser decisiva per a l'èxit de la Revolució d'Octubre a Rússia, mentre que a Alemanya no fou assimilada a temps, la qual cosa va portar a la derrota de l'aixecament espartaquista del 1919. Sobre les cendres de la guerra i la revolució, la III Internacional es va fundar sobre la base del principi que qualsevol partit que pretengui lluitar per la revolució s'ha d'escindir políticament i organitzativament de les ales procapitalistes i centristes del moviment obrer.

A mesura que minvava l'onada revolucionària en la postguerra, entràrem en un període d'estabilització capitalista que deixà la Unió Soviètica aïllada en l'escenari mundial. En aquest context és on aparegué l'estalinisme, rebutjant el component essencial del leninisme, és a dir, la independència política de la classe obrera. En lloc de comptar amb la classe treballadora internacional per a escampar la revolució i defensar l'URSS, Stalin va cercar cada cop més el suport d'altres classes. Ja fossin els kulaks, el Guomindang a la Xina, la burocràcia sindical britànica o els mateixos imperialistes, Stalin va establir acords que sacrificaven els interessos a llarg termini de la classe obrera a canvi de suposats beneficis a curt termini. Lluny d'enfortir la Unió Soviètica, aquests acords van conduir a un reguitzell d'episodis sagnants i van debilitar la posició global del proletariat internacional.

Els esforços de Trotsky en favor d'una oposició d'esquerra i d'una nova, IV Internacional representaven una continuació del leninisme, concretament en el seu intent de construir un partit internacional d'avantguarda contrari a les tendències socialdemòcrates i estalinistes del moviment

obrer. L'extermini físic dels seus líders, incloent del mateix Trotsky, va provocar desorientació política i derrota quan van sorgir oportunitats revolucionàries després de la carnisseria de la Segona Guerra Mundial. L'estalinisme i l'imperialisme mundial en van resultar enfortits. Aquestes derrotes històriques i la incapacitat, des d'aleshores, de reconstruir la IV Internacional són les que van provocar nous retrocessos catastròfics, fins a la pròpia destrucció de la Unió Soviètica.

El període postsoviètic: l'autoliquidació dels «marxistes» en el liberalisme

En el moment de la contrarevolució a la Unió Soviètica, la gran majoria de les forces que es proclamaven trotskistes romanien de braços plegats o aplaudien activament la destrucció dels últims guanys de la Revolució d'Octubre. La Lliga Comunista Internacional (LCI) va lluitar en solitari a favor del programa de Trotsky en defensa de la Unió Soviètica i de la revolució política contra la burocràcia estalinista. Malgrat les seves dimensions minúscules i les seves febleses polítiques, la LCI no va desertar davant d'aquesta prova decisiva de l'època. Però la nostra escassa força i el nostre aïllament expressen de forma eloqüent l'estat miserable de l'esquerra revolucionària en el moment d'obrir-se aquesta nova era.

Les conseqüències de l'esfondrament de la Unió Soviètica van ser devastadores per a tots aquells que es proclamaven marxistes. La política mundial va girar ràpidament cap a la dreta, no cap al bonapartisme o el feixisme, sinó cap al liberalisme, arrossegant amb força l'esquerra revolucionària en la direcció de la liquidació organitzativa i política. Davant del que era un punt d'inflexió en la situació mundial, la tasca consistia a reconstruir lentament i pacientment una avantguarda revolucionària de la classe obrera basada en les lliçons apreses a partir de les derrotes recents i des d'una oposició política al liberalisme. Per molt que la LCI va saber explicar l'ensorrament soviètic, va deixar de banda, igual que la resta de l'esquerra «marxista», la construcció d'una alternativa revolucionària al liberalisme.

Adaptant-se al liberalisme i rebutjant esforçar-se per traçar un camí independent per al progrés de la classe obrera, l'esquerra «marxista» es va trobar sense brúixola davant de l'estabilitat i de la relativa prosperitat del nou període. A fi de justificar la seva existència, proclamava histèricament que la crisi era imminent i esmentava atrocitats o polítiques reaccionàries concretes per a «demostrar» que l'imperialisme conservava el seu caràcter reaccionari. Aquest plantejament era compatible amb el liberalisme dominant, per al qual no representava cap problema que es critiqués el sistema si només era per a limitar-ne els «excessos», com ara la guerra i el racisme, en el context de l'explotació «pacífica» del món a través de l'expansió del capital financer.

Les guerres, l'austeritat i l'opressió nacional i racial en el període postsoviètic van provocar, per descomptat, revoltes dels treballadors i dels joves. Però perquè aquestes revoltes adoptessin un contingut revolucionari, calia mostrar com la direcció liberal d'aquestes diferents lluites impedia que progressessin. Calia agreujar les contradiccions entre el sentiment legítim de revolta i la lleialtat dels liberals cap al sistema que genera aquestes xacres. L'objectiu era aconseguir que aquests moviments ***trenquessin*** amb el seu lideratge liberal. Però cap de les organitzacions anomenades marxistes ni tan sols va arribar a identificar la necessitat de fer-ho. En canvi, els «revolucionaris» es van sumar a cada nova onada d'oposició liberal a l'*statu quo*, aportant una pàtina marxista al que eren moviments burgesos.

Les organitzacions «trotskistes» més a la dreta van abandonar la majoria de les seves pretensions marxistes i van construir l'ala esquerra del neoliberalisme, ja sigui en forma de partits verds, el Partit Demòcrata nord-americà, el Partit Laborista Britànic o el PT brasiler. Els partidaris de Mandel a França, que es proclamaven adscrits a la IV Internacional, van liquidar la seva Ligue communiste révolutionnaire substituint-la per l'amorf Nouveau Parti Anticapitaliste, l'objectiu declarat del qual ja no era la revolució obrera sinó la creació d'una «alternativa estratègica al social-liberalisme moderat» (Daniel Bensaïd). D'altres es van refugiar en el pitjor sectarisme. El grup de David North (conegut pel seu World Socialist Web Site) va proclamar que en l'era de la globalització els sindicats eren «incapaços de respondre eficaçment a la producció globalitzada» i que, per tant, s'havien tornat totalment reaccionaris. Per molt que recorri a una verbositat radical, aquesta postura antisindical senzillament manté al seu lloc el lideratge liberal dels sindicats.

Grups més centristes com la LCI i el Grup Internacionalista (GI) van continuar proclamant la necessitat d'un lideratge revolucionari i de «trencar amb el reformisme» en general, però sense mai lligar-ho amb la necessitat d'una escissió amb l'esquerra liberal, quan això és precisament la tasca política principal si es vol consolidar un partit revolucionari en aquesta nova era. Inevitablement, les polèmiques de la LCI i del GI contra la resta de l'esquerra (i de les dues organitzacions entre elles) estaven presidides per principis intemporals i un argot abstracte, en lloc d'analitzar

L'Anticapitaliste

El Nouveau Parti Anticapitaliste francès, abans Ligue communiste révolutionnaire, és una bona il·lustració de la liquidació de l'esquerra en el liberalisme durant el període postsoviètic.

com guiar la lluita de classes segons línies revolucionàries.

El resultat de trenta anys de desorientació i capitulació davant del liberalisme és eloqüent. Avui, en l'inici d'una nova època, les organitzacions que pretenen defensar la revolució estan disperses, febles i escleròtiques (literalment i metafòricament), i gairebé no tenen cap influència en el curs de la lluita obrera. Estan atrapades en el mateix motlle en què han treballat sense èxit durant dècades.

La lluita per la IV Internacional avui

La lluita per la revolució avui ha de basar-se en una correcta comprensió de les principals característiques de l'època. L'ordre mundial establert per l'imperialisme dels Estats Units, que segueix sent la potència dominant, continua definint la política arreu del món. No el desafia l'ascens agressiu de potències imperialistes rivals, sinó la pèrdua relativa de pes econòmic i militar de tots els països imperialistes en favor de la Xina, un Estat obrer deformat, i de potències regionals que tenen un cert grau d'autonomia però que segueixen dependents i oprimides per l'imperialisme mundial. La dinàmica actual apunta a una més gran inestabilitat econòmica i política arreu del món i a conflictes regionals (Ucraïna, Taiwan, etc.) amb conseqüències potencialment catastròfiques a escala global. La pressió sobre l'ordre mundial, com també les pressions internes a dins de cada país, creixen ràpidament.

La millor manera que té l'imperialisme nord-americà de recuperar la iniciativa és assestar un cop mortal a la Xina. La burocràcia del PCX ha creat enormes contradiccions combinant l'imperialisme mundial, una classe capitalista en expansió i el proletariat més potent del planeta. La crisi de l'equilibri postsoviètic agreujarà aquestes contradiccions. La capacitat de control per part del PCX no és tan forta com sembla des de l'exterior, sobretot davant d'agitacions internes (com han demostrat les petites però significatives protestes contra els brutals confinaments imposats pel PCX). La classe obrera no romandrà passiva mentre les seves condicions econòmiques no només s'estanquen sinó que comencen a empitjorar. Tampoc els capitalistes xinesos acceptaran passivament el control de la burocràcia. En definitiva, o bé hi haurà una contrarevolució a la Xina com va succeir a l'URSS, o el proletariat s'aixecarà i liderarà una revolució política que escombrarà la burocràcia i establirà una democràcia proletària. No es pot predir quan es decantarà la balança. Qualsevol enfrontament anirà precedit, sens dubte, de violentes fuetades de la burocràcia mirant de reprimir tant els contrarevolucionaris com el descontentament de la classe obrera. La tasca dels revolucionaris pel que fa a la Xina és defensar els èxits de la Revolució de 1949 enfront de la contrarevolució i l'agressió imperialista, tot mostrant alhora com la burocràcia soscava aquests èxits a cada etapa traint el combat per la revolució internacional.

La lluita dels Estats Units i els seus aliats imperialistes per a mantenir el control de l'ordre mundial comportarà un cost social cada cop més elevat per a les seves poblacions. El teixit social de les potències imperialistes ja s'està podrint per dintre. L'equilibri que mantenen el crèdit barat, els beneficis dels monopolis i les bombolles especulatives ja no és sostenible, alhora que el nivell de vida s'enfonsa. A molts països occidentals es multipliquen els signes de descontentament dins de la classe treballadora. França és el país més explosiu, però fins i tot en països com els Estats Units i la Gran Bretanya les lluites sindicals s'han intensificat.

Portada del número de *Quatrième Internationale* (setembre-octubre de 1938) en què s'anuncia la fundació de la IV Internacional.

Tot i que les primeres onades d'aquestes lluites estiguin acabant en fracàs, entre les bases sindicals la pressió no farà sinó créixer. Serà cada cop més evident que cap dels problemes als quals s'enfronta la classe treballadora no es pot resoldre aplicant a la situació uns quants ajustos pal·liatius. Cada cop es farà més clara la necessitat d'una direcció sindical capaç de conduir la classe obrera pel camí de la lluita revolucionària. El principal obstacle per construir aquest lideratge són els suposats «revolucionaris» que donen suport a líders sindicals marginalment més d'esquerres però procapitalistes, en lloc de construir una oposició basada en un programa revolucionari. Els sindicats només podran trencar amb les seves actuals cúpules procapitalistes enfrontant-se a aquest centrisme.

A mesura que les amenaces s'acumulen, l'actitud dels liberals és cada cop més aferrissada i histèrica. És el reflex d'una petita burgesia liberal que s'agafa desesperadament a l'*statu quo*, però també d'una por legítima entre els oprimits davant de la creixent reacció de la dreta. Els revolucionaris d'Occident han d'entendre que per a fer front a la pujada de la reacció, hem de rebutjar el liberalisme que té lligats de peus i mans els moviments de defensa dels immigrants, les minories racials, les dones i altres persones oprimides sexualment. No n'hi ha prou amb fer una crítica de to marxista a certs elements aïllats dels seus programes, com la reforma de la policia o les apel·lacions a l'Estat. Només mostrant de forma concreta com el liberalisme és un obstacle directe a les lluites dels oprimits podrem acabar amb el seu control sobre les masses. No ho podem fer quedant-nos als marges; cal estar al centre de la lluita i donar a cada manifestació de la tirania capitalista una resposta basada en la lluita de classes.

Les sacsejades que experimentarà l'ordre mundial afectaran més durament els països de la part inferior de la piràmide. La perspectiva d'una vida millor, que semblava possible no fa gaire, ara s'esvaeix per a centenars de milions de persones. Les noves capes de la classe obrera a l'Àsia, Àfrica i Amèrica Llatina representen el perill més gran per al capitalisme. Les masses del sud global abandonen en nombre creixent les zones rurals aïllades i esdevenen urbanes, alfabetitzades i connectades amb el món. El seu paper cada cop més important en la producció mundial els confereix un poder enorme, però la seva única perspectiva és veure's abocades a més pobresa. És aquesta ràbia dels desvalguts la que fa créixer el protagonisme de les forces populistes. Les dèbils classes capitalistes d'aquests països han de trobar un equilibri entre la pressió que els arriba des de baix i amenaça d'escombrar-les, i la pressió dels amos imperialistes que controlen els fluxos internacionals de capital. La demagògia d'esquerres i l'obscurantisme religiós han aconseguit fins ara contenir el descontentament social. Però en cas de fracàs, tard o d'hora arriba la dictadura militar.

Als països oprimits per l'imperialisme, la lluita per l'emancipació nacional de les urpes de les grans potències i la resolució d'altres tasques democràtiques elementals tenen un paper decisiu. A mesura que aquestes lluites s'intensifiquin, es demostrarà a cada pas que les burgesies nacionals actuen amb perfídia, sacrificant l'alliberament nacional i l'emancipació de la classe obrera i de la pagesia sobre l'altar de la propietat privada. Els revolucionaris no han de defugir la baralla i demostrar a cada pas que només la classe obrera, al capdavant de tots els oprimits, pot portar a l'alliberament.

En cap cas la lluita contra governs autoritaris o obscurantistes pot justificar la més mínima concessió o aliança amb grups que proposen una alternativa liberal modernitzant i proimperialista. Això només reforçaria la reacció tot encadenant a l'imperialisme les forces de reforma democràtica. Als països on la burgesia es guarneix amb els colors de l'esquerra «antiimperialista», cal desemmascarar la seva hipocresia mentidera fent progressar la lluita contra l'imperialisme. No hi ha res més estèril i contraproduent que predicar la revolució des dels marges. És obligatori defensar qualsevol reforma que perjudiqui els interessos imperialistes. Però això mai no pot justificar el suport al populisme burgès. La classe obrera ha de defensar a tota costa la seva independència, lluitant sempre contra l'imperialisme amb mètodes i objectius propis, els de la lluita de classes revolucionària.

Les forces que lluiten per la revolució internacional són minúscules avui. És indispensable que s'apleguin entorn d'un programa i d'una perspectiva clares. Presentem aquest document com una contribució al procés de reconstrucció i de reagrupament de les forces per a la IV Internacional. La LCI s'ha vist empantanegada en polèmiques internes i desorientació política, però avancem amb la confiança que el procés de consolidació que hem iniciat ens reservarà un paper crucial en el període de crisis i conflictes socials que s'anuncia. Com va explicar Trotsky:

> « El procés de cristal·lització, que en les primeres etapes és summament difícil i sacrificat, adquirirà un ritme veloç i impetuós en el futur. [...] Els grans conflictes escombren amb tot allò d'indefinit i d'artificial que hi ha i, d'altra banda, enforteixen tot allò que és viable. En una guerra només dues tendències tenen cabuda en el moviment obrer: el social-patriotisme, capaç de qualsevol traïció, i l'internacionalisme revolucionari, audaç i disposat a continuar fins al final. Precisament per això els centristes, atemorits pels esdeveniments que s'apropen, menen una lluita rabiosa contra la Quarta Internacional. A la seua manera tenen raó: les úniques organitzacions que sobreviuran a les grans convulsions i seguiran desenvolupant-se, seran les que hagen porgat els seus rengles del sectarisme i els hagen educat sistemàticament en l'esperit del menyspreu envers la confusió ideològica i la laxitud.»
>
> — «*Sectarisme, centrisme i IV Internacional*», octubre de 1935

Avancem cap a una IV Internacional reforjada, partit mundial de la revolució socialista! ■

Bagla / Corbis

Desenvolupament desigual i combinat: búfals i central nuclear a les ribes del Ganges, Índia.

Revolució permanent...

(ve de la pàgina 44)

recursos naturals, mà d'obra barata, política monetària, etc. són els mitjans a través dels quals l'oligarquia financera i els monopolis imperialistes reforcen el seu domini, imposen un tribut a tota la societat i mantenen aquests països en la misèria.

En aquests països, la indústria moderna és producte del capital estranger. Les tècniques més recents de la indústria i l'agricultura conviuen amb relacions socials precapitalistes. Fàbriques, ferrocarrils, mines i ports sorgeixen allà on encara es llaura la terra amb búfals i amb arades de fusta. A causa del paper dominant que exerceix el capital estranger, la burgesia nacional és extremadament dèbil: només en part és capaç d'erigir-se en classe dominant i, en conseqüència, roman atrapada en una posició de classe semi-dominant i semioprimida. Al mateix temps, el capital estranger proletaritza la població i fa aparèixer així una classe obrera que adquireix un paper central en la vida del país. La formació de sindicats potents, i sovint de partits obrers, crea una força poderosa capaç de fer retrocedir l'explotació imperialista i d'enfrontar-se a una burgesia i a uns governs nacionals fràgils.

Endarreriment de l'economia nacional, corrupció desenfrenada dels governs locals, divisions ètniques i religioses innombrables, pervivència de les relacions precapitalistes : totes aquestes xacres, mantingudes i reforçades per la dominació estrangera, originen un lligam inseparable entre l'alliberament social de les masses treballadores i l'emancipació nacional. La resistència contra la misèria i la humiliació nacional, juntament amb l'aspiració a la terra, la democràcia i el desenvolupament econòmic són els factors que impulsen la lluita de les masses obreres i camperoles i confereixen un caràcter explosiu a les seves reivindicacions més elementals.

A fi de desenvolupar i modernitzar aquests països cal resoldre tasques democràtiques elementals; el desenvolupament de la indústria nacional i del mercat interior requereix la unificació i l'emancipació nacionals, així com la reforma agrària. La burgesia nacional té un interès objectiu a resoldre aquestes qüestions per tal de millorar la seva posició social com a classe dominant. Però ***totes i cadascuna*** d'aquestes qüestions passa per plantar cara al jou imperialista. Atesa la seva debilitat davant dels imperialistes, la burgesia nacional, quan intenta resistir al capital estranger, es veu obligada a recolzar-se d'una manera o altra en el proletariat i en la nació en conjunt. Al mateix temps, com a classe propietària, és conscient que el proletariat representa una ame-

sans credit

Rousseau / Getty

L'espoli imperialista. A dalt: caricatura dels colonialistes disputant-se la Xina, ca. 1900. A sota: reunió imperialista del G7 al Japó, maig de 2023

TRASCENDENTAL DETERMINACION DEL GOBNO. FEDERAL
EXPROPIACION DE LA INDUSTRIA PETROLERA
MANIFIESTO DEL PRESIDENTE CARDENAS A LA NACION
LA PRENSA
Diario Ilustrado de la Mañana
SE PARALIZARON HOY LOS TRABAJOS EN TODOS LOS CAMPOS PETROLEROS
LA NOTA SENSACIONAL DEL AÑO
XTO INTEGRO DEL ACUERDO DE EXPROPIACION PETROLERA

Petróleos Mexicanos / Getty

Concentració massiva a la plaça del Zócalo de Ciutat de Mèxic, aclamant la nacionalització de les companyies petrolieres imperialistes el 18 de març de 1938 per Lázaro Cárdenas, anunciada a la premsa l'endemà.

naça per als seus interessos. Per a protegir-los, ha de buscar suport en els imperialistes, als quals l'uneixen una multitud de vincles. Així, incapaç de mantenir un paper independent, la burgesia nacional oscil·la entre aquestes dues forces més poderoses. Trotsky explica:

> «Als països industrialment endarrerits el capital estranger exerceix un rol decisiu. D'aquí la relativa feblesa de la burgesia nacional en relació al proletariat nacional. Això crea unes condicions especials de poder estatal. El govern zigzagueja entre el capital estranger i el capital autòcton, entre la relativament dèbil burgesia nacional i el relativament poderós proletariat. Això confereix al govern un caràcter bonapartista d'índole particular. S'eleva, per dir-ho així, per damunt de les classes. En realitat, pot governar ja sigui esdevenint instrument del capitalisme estranger i sotmetent el proletariat amb les cadenes d'una dictadura policial, o bé maniobrant amb el proletariat, arribant fins i tot a fer-li concessions, guanyant d'aquesta manera la possibilitat de disposar de certa llibertat en relació als capitalistes estrangers.»
>
> — «La indústria nacionalitzada i l'administració obrera», maig de 1939

La burgesia nacional, recolzant-se en l'impuls de les masses treballadores i en un equilibri de forces internacional favorable, pot dur a terme nacionalitzacions, reformes agràries i altres mesures progressistes contra els imperialistes, encaminades a la defensa de la independència nacional i al desenvolupament de l'economia del país. La nacionalització del petroli a Mèxic el 1938 sota Lázaro Cárdenas o el control del canal de Suez que assumeix Egipte sota Nasser el 1956 en són exemples clàssics. Ara bé, la burgesia aplica aquestes mesures per als seus propis objectius i amb els seus propis mètodes. Mira de mantenir-se al capdavant de la lluita d'alliberament nacional a fi de contenir i de canalitzar les aspiracions socials i econòmiques dels oprimits dins d'uns límits que no amenacin el seu domini, de manera a millorar la seva pròpia posició com a classe semidominant en relació als imperialistes.

La burgesia dels països sotmesos és plenament conscient del fet que per a lluitar seriosament contra l'imperialisme cal que hi hagi un aixecament revolucionari de les masses, el qual constituiria una amenaça per a aquesta mateixa burgesia nacional. Trotsky va escriure:

> « Una revolució democràtica o l'alliberament nacional poden permetre a la burgesia aprofundir i estendre les seues possibilitats d'explotació. La intervenció autònoma del proletariat sobre l'arena revolucionària amenaça d'arrabassar-li totes les possibilitats.»
>
> — *La Internacional Comunista després de Lenin*, 1928

Així doncs, tot encapçalant la mobilització de les masses, la burgesia ha de mantenir sobre elles un control estricte, esclafant els partits revolucionaris, contenint amb mà de ferro els sindicats a través de la burocràcia i de vegades integrant-los directament a l'Estat, patrocinant la creació d'organitzacions de camperols controlades per l'Estat, etc. La lluita de classes, el requisament de terres, els intents de formar sindicats i organitzacions camperoles independents: qualsevol intent d'acció antiimperialista independent per part de les masses topa amb una repressió sagnant. Anul·lant l'única força que realment pot conduir a l'emancipació nacional i a la modernització, és a dir, la classe obrera aliada amb la pagesia, la burgesia nacional no només impedeix la revolució social sinó que saboteja i traeix la lluita antiimperialista en cada etapa i obre així el camí a la reacció imperialista. Com que està vinculada a la propietat capitalista i ha de defensar els seus interessos de classe davant de les masses proletàries, la burgesia nacional no només és incapaç de resoldre les tasques de l'emancipació nacional i de la revolució agrària, sinó que també assumeix un paper totalment reaccionari en aquest procés.

Només el proletariat, amb l'adhesió de les masses camperoles i la petita burgesia urbana, és capaç de trencar el jou del capital estranger, de dur a terme la revolució agrària fins al final i d'establir una veritable democràcia per als treballadors sota la forma d'un govern obrer i camperol. Com explicava Trotsky referint-se a Rússia a la introducció de *La revolució permanent* (1929):

> «La nostra revolució burgesa (deia jo a tall de conclusió) només pot complir radicalment la seva missió sempre que el proletariat, abonat pel suport dels milions de camperols, aconseguisca concentrar a les seues mans la dictadura revolucionària.

«Quin havia d'ésser el contingut social d'aqueixa dictadura? En primer lloc, implantaria en termes radicals la revolució agrària i la transformació democràtica de l'estat. Amb d'altres paraules, la dictadura del proletariat es convertiria en l'instrument per a la realització dels fins d'una revolució burgesa històricament endarrerida. Però les coses no podien quedarací. En arribar al poder, el proletariat es veuria obligat a fer talls cada vegada més profunds en el dret de propietat privada, abraçant amb això les reivindicacions de caràcter socialista.»

L'arribada al poder del proletariat en un únic país no porta a terme la revolució, només la inicia. Per a modernitzar els països neocolonials, per a desenvolupar una indústria i un mercat nacionals, per a treure les masses de la pobresa, cal disposar del més alt nivell de tecnologia i de productivitat i tenir accés al mercat mundial, és a dir, a la divisió internacional del treball. Però tot això està en mans de l'imperialisme. Mentre persisteixi l'imperialisme mundial, els progressos aconseguits en un determinat país quedaran sotmesos a l'asfíxia imperialista i a l'amenaça constant d'una reversió de la situació. La victòria de la revolució neocolonial i el desenvolupament del socialisme exigeixen derrotar l'imperialisme a escala mundial, és a dir, que la revolució s'escampi fins als centres imperialistes.

Als països sotmesos, el primer pas en aquesta direcció és la creació de partits revolucionaris, la tasca principal dels quals és ***arrabassar la direcció*** de la lluita antiimperialista de les mans de la burgesia nacional. Això només és possible fent avançar la lluita per l'alliberament nacional fins a les seves últimes conseqüències, revelant a les masses totes les vacil·lacions, les capitulacions i les traïcions de la burgesia. Apoderar-se dels béns dels imperialistes, especialment dels seus bancs, expropiar els terratinents, nacionals i estrangers, repudiar el deute i tots els tractats de «lliure» comerç: qualsevol acció conseqüent adreçada a fer avançar la lluita contra l'esclavitud imperialista alça les masses contra la burgesia, la qual, en paraules de Trotsky «sempre té darrere seu la sòlida rereguarda de l'imperialisme, disposat en tot moment a ajudar-la contra els obrers i camperols amb diners, béns i projectils» («La revolució xinesa i les tesis de Stalin», maig de 1927). Explicava Trotsky:

«Tot allò que aixeca la multitud oprimida de treballadors empeny inevitablement la burgesia nacional a una aliança militar declarada amb l'imperialisme. La lluita de classes entre la burgesia i les masses obreres i camperoles no resulta afeblida per l'opressió imperialista, sinó ben al contrari, amb cada conflicte greu s'exacerba fins a fer-se una sagnant guerra civil.»

Al mateix temps, en la mesura que la burgesia mira d'obtenir concessions dels imperialistes, els revolucionaris donen suport a aquestes mesures tot mantenint una completa independència organitzativa i política, i miren de mobilitzar el proletariat i la pagesia perquè les apliquin amb els seus propis fins i segons els seus propis mètodes:

Nacionalitzacions?

Cap indemnització! Ocupeu les fàbriques, les mines, els ferrocarrils fins que els imperialistes cedeixin!

Reforma agrària burocràtica i limitada?

Que els comitès de pagesos s'emparin de les terres!

Amenaça imperialista de «canvi de règim»?

Armeu els obrers i els pagesos!

En tots els escenaris, els trotskistes insisteixen que les masses han d'actuar de manera independent en la lluita per trencar el domini de la burgesia nacionalista.

Sharma / AFP

Índia, gener de 2021: protesta dels agricultors contra el govern de Modi. L'aliança d'obrers i camperols és crucial per a la revolució socialista.

Per contrarestar la influència de la burgesia, és fonamental combatre el nacionalisme, la principal eina ideològica que aquesta utilitza perquè el proletariat i els oprimits es mobilitzin en favor dels seus interessos. El nacionalisme enfronta el proletariat a les minories nacionals i als seus germans i germanes de classe de les altres nacions oprimides i, sobretot, a la classe obrera de la nació opressora, impedint així la unitat revolucionària en la lluita contra l'enemic comú, els imperialistes. Ara bé, a fi d'alliberar les masses del nacionalisme, cal distingir entre el nacionalisme de l'opressor, que és l'expressió del xovinisme imperial, i el nacionalisme dels oprimits, que constitueix una reacció a l'opressió. Negar aquesta distinció és negar el desig d'emancipació de les masses. No es pot vèncer el nacionalisme predicant un internacionalisme abstracte. Només es pot superar dins de la lluita, demostrant la traïció de la burgesia nacional en el combat per l'emancipació.

Els interessos de la classe obrera requereixen la plena solidaritat dels treballadors de ***totes*** les nacions. Als països imperialistes, els partits revolucionaris han d'educar el proletariat per tal de fer-li veure que l'emancipació de les nacions sotmeses afavoreix el seu propi interès objectiu: totes les derrotes dels imperialistes a l'estranger enforteixen la posició del proletariat nacional. Els trotskistes han de lluitar per una ruptura amb els socialxovinistes ***en el si*** del moviment obrer —els defensors de l'OTAN i la Unió Europea, els buròcrates sindicals que donen suport a l'acord de «lliure comerç» entre els Estats Units, Mèxic i el Canadà a l'Amèrica del Nord—, com també amb els centristes que mantenen la unitat amb els socialxovinistes. Aquesta és l'única manera de superar la desconfiança i els prejudicis

CBS

Fidel Castro amb l'exèrcit rebel a Cuba el 1957. La Revolució fou una derrota per a l'imperialisme nord-americà, però els estalinistes són un obstacle per al socialisme.

nacionalistes a les neocolònies. ***El principal enemic és a casa! Fora els buròcrates sindicals proimperialistes! Per la revolució obrera als reductes imperialistes!***

Mantenint-se al capdavant de la lluita contra l'opressió imperialista, els partits revolucionaris de les nacions oprimides han d'inculcar en les masses treballadores la noció d'unió revolucionària amb el proletariat de les nacions que les oprimeixen. La unitat de les nacions oprimides contra l'imperialisme no es pot aconseguir sota la tutela de les burgesies compradores venals, per a les quals el «patriotisme» només significa la defensa de la seva propietat privada. Això només es pot aconseguir sota el lideratge de la classe obrera aliada amb la pagesia. ***Embargament de tots els béns dels imperialistes! La terra per a qui la treballa! Per l'alliberament nacional i social!***

L'experiència ha demostrat que, en circumstàncies excepcionals, els moviments guerrillers basats en la pagesia són capaços en un país concret de vèncer l'imperialisme i d'expropiar la burgesia nacional, com per exemple a la Xina, Cuba, Laos o el Vietnam. Tanmateix, la victòria d'aquests moviments només pot abocar, en el millor dels casos, a l'establiment de règims burocràtics de tipus estalinista que es mantenen al poder a través de la brutal repressió de les masses treballadores mentre el país segueix subjecte a les pressions del mercat mundial. Amb la il·lusòria esperança d'apaivagar l'imperialisme, aquestes burocràcies estalinistes es distingeixen per la seva oposició aferrissada a l'extensió de la revolució socialista més enllà de les seves fronteres nacionals. Si es vol defensar i estendre els guanys d'aquestes revolucions cal una nova revolució contra aquests buròcrates. Per tant, les tasques dels revolucionaris descrites més amunt també s'apliquen a aquestes societats: els trotskistes han d'arrabassar als buròcrates la direcció de la lluita antiimperialista i liderar-la sota la bandera del leninisme autèntic. ***Defensem la Xina, Corea del Nord, Laos, Cuba i el Vietnam contra l'imperialisme i la contrarevolució! Visca la revolució política contra els traïdors estalinistes! Visca el comunisme de Lenin i Trotsky!***

El triomf definitiu contra l'imperialisme només es pot assegurar fusionant la lluita del proletariat dels països imperialistes contra la seva «pròpia» burgesia amb la dels treballadors de les nacions oprimides contra aquests mateixos imperialistes i els seus agents locals.

Treballadors d'arreu del món i pobles oprimits, uniu-vos!

LA REVISIÓ DE LA REVOLUCIÓ PERMANENT PER L'LCI

Nascuda deformada

Des dels seus inicis, la tendència espartaquista va plantejar el problema de la revolució als països neocolonials i nacions oprimides a partir d'una revisió de la revolució permanent. Per tal d'entendre com i per què, hem d'examinar el context històric i polític en què la nostra tendència va desenvolupar el seu plantejament.

El període posterior a la Segona Guerra Mundial va estar marcat per l'esclat de lluites d'alliberament nacional, alimentades per la caiguda dels imperis colonials britànic i francès i per un enfortiment del prestigi de l'URSS després de la seva victòria sobre l'Alemanya nazi. El món estava dividit entre dues superpotències que representaven dos sistemes socials rivals: l'URSS i l'imperialisme nord-americà. Aquesta situació permetia un marge de maniobra als països oprimits i molts d'ells van recórrer a la Unió Soviètica per a obtenir suport militar i polític en la seva lluita contra l'imperialisme. Fins a finals dels anys setanta, diverses revoltes van sacsejar el món neocolonial: Xina, Corea, Indoxina, Índia, Xipre, Algèria, Cuba, el món àrab, Xile, etc. Aquests moviments van ser liderats per forces burgeses i petitburgeses i van desembocar, en la majoria dels casos, en una independència formal sota un règim nacionalista burgès; el jou de l'imperialisme, però, es mantenia.

Durant tot aquest període, l'estratègia de gairebé tota l'esquerra marxista internacional va consistir a donar suport, obertament o des d'una postura crítica, als lideratges nacionalistes d'aquests moviments i els seus règims. Ho justifi-

Kunz / Ullstein Bild

En lloc de lluitar per una direcció revolucionària, bona part de l'esquerra glorificava nacionalistes i estalinistes (aquí Ho Chi Minh, a Berlín, 1968).

cava argumentant que l'opressió imperialista de les colònies i neocolònies donava un paper objectivament progressista a la burgesia nacional i que la victòria de les forces nacionalistes equivaldria a aconseguir la revolució democràtica burgesa, obrint així el camí cap al socialisme. La idea que el «procés objectiu» obligaria els líders nacionalistes burgesos i petitburgesos a avançar cap al socialisme reduïa el paper dels revolucionaris a anar-los empenyent cap a l'esquerra. Aquest era el marc teòric dels partits estalinistes i les seves escissions maoistes, com també de la Nova Esquerra i els pseudotrotskistes. (Michel Pablo, antic líder de la IV Internacional, acabà sent assessor del govern burgès algerià de Ben Bella.)

Això era negar que calgués de cap manera un lideratge revolucionari per a la lluita d'alliberament nacional. Si el «procés objectiu» conduïa a l'alliberament i al socialisme, no calien partits revolucionaris. En realitat, això significava lligar el proletariat i les masses camperoles a la burgesia nacional, traint així la lluita antiimperialista i la revolució socialista. El que es plantejava als revolucionaris era que oferissin un programa per a la lluita independent de les masses obreres en defensa de les seves necessitats i aspiracions a fi de fer avançar la lluita antiimperialista i que, en el transcurs d'aquest procés, n'assumissin el lideratge en contraposició als nacionalistes i estalinistes. Tant sols així seria possible desemmascarar el programa de col·laboració de classe de l'esquerra com a obstacle de cara a la victòria contra l'imperialisme, i iniciar un procés d'escissions i fusions a fi de forjar un autèntic corrent trotskista.

Però la tendència espartaquista no va seguir aquest camí. Veient que al capdavant de la lluita d'alliberament nacional hi havia una direcció burgesa i que l'esquerra seguia els passos del nacionalisme, vam adoptar una línia rígida i sectària, titllant el nacionalisme del món neocolonial de reaccionari de tot punt. Partint d'un impuls, correcte, d'oposició al liquidacionisme de l'esquerra, vam caure en l'escandalós error de repudiar el que constitueix el nucli mateix de la revolució permanent: situar la lluita per l'alliberament nacional al centre de l'estratègia revolucionària per al món neocolonial. Fora de les expressions ortodoxes amb què resumíem la revolució permanent, el nostre plantejament contraposava l'alliberament nacional amb la lluita de classes i la revolució socialista. Fent això, rebutjàvem de forma sistemàtica la defensa d'una direcció comunista de la lluita d'alliberament nacional, reforçant així el control de les forces nacionalistes i petitburgeses sobre les masses. Aquest marc general equivalia, en el fons, a una capitulació davant l'imperialisme.

L'alliberament nacional: obstacle o palanca per a la revolució?

Heus aquí dos exemples clàssics de com la tendència espartaquista aborda la qüestió nacional:

> «En general, el nostre suport al dret a l'autodeterminació és negatiu: si ens oposem de forma intransigent a tota manifestació d'opressió nacional, és com a mitjà de cara a la unitat de la classe obrera, no pas com a culminació d'un "destí històric" o del "llegat" d'una nació, ni en senyal de suport a les nacions "progressistes" o al nacionalisme. Defensem el dret a l'autodeterminació i les lluites d'alliberament nacional amb l'objectiu d'eliminar la qüestió nacional de l'ordre del dia històric, i no pas de crear-ne una de nova.»
>
> — «Tesis sobre Irlanda», a *Spartacist* edició en anglès, núm. 24, tardor 1977

La premsa espartaquista equiparava el nacionalisme dels oprimits amb el dels opressors, tractant la lluita per l'alliberament nacional com una nosa en lloc d'una arma al servei de la lluita pel socialisme.

I aquest:

> «Pel que fa a les nacions oprimides dins d'estats multinacionals, la qüestió de si defensar o no la independència depèn de la profunditat dels antagonismes nacionals entre els treballadors de les diferents nacions. Si les relacions s'enverinen fins al punt de fer impossible la veritable unitat de classe dins d'un únic poder estatal, donem suport a la independència com a única manera d'eliminar la qüestió nacional de l'ordre del dia i posar en primer pla el problema de classe.»
>
> — «El nacionalisme del Quebec i la lluita de classes», a *Spartacist Canada* núm. 12, gener de 1977

En comptes de veure la qüestió nacional com una palanca de la revolució socialista, aquest plantejament l'abordava com una nosa, un problema irritant del qual calia desempallegar-se a fi d'obrir el camí a la lluita de classes «pura». Això no té res a veure amb el marxisme. L'enfocament dels revolucionaris és utilitzar tota opressió, qualsevol crisi, cada acte de resistència per a forjar la unitat de la classe obrera en la lluita per a derrotar la burgesia. En aquest sentit, la resistència contra la dominació estrangera als països oprimits d'arreu del món és una poderosa palanca per a enderrocar l'imperialisme global. Però en comptes d'avançar en la lluita a favor del socialisme a partir de lluites socials i nacionals reals, la tendència espartaquista, de manera sectària i doctrinària, va intentar projectar sobre la realitat la seva pròpia versió idealitzada de la lluita de classes, depurada de qualsevol «nosa» nacional.

Aquest plantejament de la qüestió nacional no és nou en la història del moviment comunista. Lenin s'hi va oposar tota la vida, especialment contra els suposats socialistes que menyspreaven la revolta de Pasqua a Dublín el 1916 com un simple cop d'estat. Al seu «Resum d'un debat sobre el dret de les nacions a l'autodeterminació» de juliol de 1916, Lenin havia inclòs un capítol sobre l'alçament irlandès, que nosaltres mateixos vam reproduir, sense adonar-nos que tot el seu contingut ens apuntava. Lenin explicava:

> «Les opinions dels adversaris de l'autodeterminació porten a la conclusió que la viabilitat de les petites nacions oprimi-

des per l'imperialisme ja està esgotada, que no poden tenir cap paper contra l'imperialisme, que donar suport a les seves aspiracions purament nacionals no portarà enlloc, etc.»

Si bé no negàvem el dret a l'autodeterminació, tot el nostre plantejament estava modelat per la idea que del «problema nacional» no en sortiria res de bo. Lenin continuava:

> «Qualsevol que qualifiqui de cop d'estat ***aquesta*** rebel·lió és, o bé el pitjor dels reaccionaris, o bé un doctrinari absolutament incapaç de visualitzar la revolució social com un fenomen viu.
>
> «Creure que la revolució social és ***concebible*** sense revoltes per part de petites nacions, a les colònies i a Europa; sense esclats revolucionaris d'una part de la petita burgesia, ***amb tots els seus prejudicis***; sense el moviment de les masses proletàries i semiproletàries no conscienciades políticament contra l'opressió dels terratinents, de l'Església, de la monarquia, contra l'opressió nacional, etc. és ***repudiar la revolució social***. És imaginar que en un lloc determinat un exèrcit pren posició i diu: "Estem pel socialisme", i que un altre, en un altre lloc, diu: "Estem per l'imperialisme", i que això seria la revolució social! Només partint d'aquest punt de vista pedant i ridícul es pot injuriar la insurrecció irlandesa qualificant-la de ***cop d'estat***.
>
> «Qualsevol que estigui esperant una revolució social "pura" ***mai*** no viurà prou per a veure-la. Només és un revolucionari de paraula, que no entén què és la revolució.»

Quin és el mètode per a «eliminar» la qüestió nacional de l'«ordre del dia històric» si no és esperar una revolució «pura», «no contaminada» pels sentiments nacionals dels pobles oprimits?

La revolució socialista no és una única batalla, sinó una sèrie de batalles que tenen lloc entorn de múltiples qüestions democràtiques, econòmiques i socials. Als països sota el jou de la dominació estrangera, voler «eliminar» la qüestió nacional com a requisit previ de la lluita socialista significa negar-se a veure que l'estat de subdesenvolupament imposat per l'imperialisme objectivament porta a un primer pla les tasques democràtiques, que són la palanca fonamental de la revolució socialista. El moll de l'os de la revolució permanent —i la lliçó central de la Revolució d'Octubre de 1917— és la revolució democràtica burgesa, realitzada pel proletariat revolucionari al capdavant de la pagesia i de tots els oprimits i que es transforma en una revolució socialista. Trotsky explicava:

> «La dictadura del proletariat, que puja al poder en qualitat de cabdill de la revolució democràtica, es troba inevitablement i sobtada, en triomfar, davant d'objectius relacionats amb profundes transformacions del dret de propietat burgesa, La revolució democràtica es transforma directament en socialista, convertint-se amb això en ***permanent***.»
>
> — *La revolució permanent*

Per contra, tot el nostre plantejament consistia a pensar com es podria «eliminar» tal o tal altra qüestió democràtica de l'ordre del dia. Però això resultava més complicat a les zones on hi ha pobles que s'interpenetren, com a Irlanda del Nord o Israel/Palestina, on dos grups nacionals tenen reivindicacions d'autodeterminació contraposades sobre el mateix territori. Per tant, la tendència espartaquista va crear una «teoria» per al cas dels pobles interpenetrats. El nostre article fundacional sobre la qüestió d'Israel/Palestina postulava:

> «Quan hi ha una interpenetració geogràfica de les poblacions nacionals, com succeïa a Palestina, l'única manera de crear un estat-nació independent és forçant-ne la separació (amb transferiments forçosos de població, etc.). D'aquesta manera el dret democràtic a l'autodeterminació esdevé abstracte, ja que només es pot exercir si el grup nacional més fort expulsa o destrueix el més feble.
>
> «En aquests casos, l'única possibilitat de solució democràtica passa per la transformació social.»
>
> — «Naixement de l'Estat sionista. 2ª part: la guerra de 1948») a *Workers Vanguard* núm. 45, 24 de maig de 1974

Clarament era impossible «eliminar» la qüestió nacional de l'agenda en llocs com Belfast o Gaza. Proclamàvem doncs la necessitat d'una revolució. Però la pregunta seguia sent: ***com*** pot produir-se una revolució en aquests indrets? Tot el programa darrere de la «teoria» de la interpenetració dels pobles consistia a proclamar la necessitat d'una revolució socialista, tot deixant de banda l'obligació de situar la lluita d'alliberament nacional dels palestins i dels catòlics irlandesos al centre de la nostra estratègia revolucionària. En lloc d'això, consideràvem la revolució socialista com un procés en què els dos grups nacionals abandonarien els seus sentiments nacionals en favor de la unitat entorn d'unes reivindicacions econòmiques i d'una solidaritat liberal.

Qualsevol «marxista» que pensi que la lluita d'allibe-

Le Bolchévik

Barcelona, 26 d'octubre de 2019: 350.000 catalans es manifesten contra la condemna dels líders nacionalistes. La lluita del decenni de 2010 a favor de la independència de Catalunya va fer sortir a la llum nombrosos dubtes i traïcions de la burgesia nacional davant de la repressió de Madrid i de l'amenaça de perdre un mercat tan lucratiu com l'espanyol: la lluita per la independència exigeix una direcció comunista.

rament nacional és una nosa per a la revolució, i que cal deixar-la de banda per a lluitar pel socialisme està condemnat a la insignificança, en el millor dels casos, i en el pitjor, és un agent de l'opressor dominant, que exigeix que els oprimits abandonin les seves aspiracions nacionals com a condició prèvia per a la unitat. L'única forma que es produeixi una revolució a Israel / Palestina o a Irlanda del Nord és mitjançant un aixecament per l'alliberament nacional de palestins i catòlics irlandesos que no vagi en detriment dels drets nacionals de protestants i israelians, sinó que n'emancipi els treballadors en relació a la burgesia i els seus socis imperialistes. Els nacionalistes irlandesos i palestins són incapaços d'aplicar aquesta perspectiva i s'hi oposen, i precisament per això només una direcció comunista d'aquests països pot resoldre el problema nacional d'una manera justa i democràtica.

La primera de les «Tesis sobre Irlanda», un document clau que exposa la nostra posició sobre el problema nacional d'aquest país, mostrava la nostra total impotència:

> «Segueix existint la forta possibilitat que una solució justa, democràtica i socialista de la situació a Irlanda només pugui venir de resultes de l'impacte d'una revolució proletària en un altre lloc, introduïda concretament a punta de baioneta d'un Exèrcit Roig, amb l'oposició d'un sector significatiu d'una o altra de les comunitats de l'illa o de totes dues alhora.»

Pel que fa a Palestina, els nostres articles destacaven constantment que amb tota probabilitat la revolució seria impossible fins que no hi hagués una revolució en un país veí. Descartar d'entrada la possibilitat d'una revolució autòctona a Irlanda del Nord o a Palestina i no considerar que la nostra intervenció pugui tenir un paper vital i decisiu en aquestes regions és com sostenir un rètol que proclamés: «Som insignificants».

La tasca dels comunistes no és pas de contraposar la lluita per l'alliberament nacional i la lluita pel socialisme, sinó fusionar-les. Aquesta perspectiva és inconcebible amb la rigidesa i l'estretor de mires que caracteritzaven el nostre plantejament de la qüestió nacional; requereix el mètode i el programa de la revolució permanent. La revolució permanent no és aplicable únicament als països amb pagesia o marcats per un desenvolupament capitalista tardà. El seu mètode es troba al cor mateix del programa comunista modern. La lliçó principal que Marx i Engels van aprendre de les revolucions de 1848 a Europa és que les lluites democràtiques i socials necessiten un lideratge proletari. En la conclusió del seu «Missatge del Comitè Central a la Lliga dels Comunistes» de 1850, Marx i Engels destacaven que són els mateixos obrers els qui:

> «La màxima aportació a la victòria final la faran els mateixos obrers alemanys prenent consciència dels seus interessos de classe, ocupant com més aviat millor una posició independent de partit i impedint que les frases hipòcrites dels demòcrates petitburgesos els apartin un sol moment de la tasca d'organitzar amb tota independència el partit del proletariat. El seu crit de guerra ha de ser: la revolució permanent.»

El leninisme contra l'LCI sobre el nacionalisme : revolució permanent contra indignació liberal

A la majoria de països del món, un tema central de la revolució és superar les divisions nacionals. Aquesta qüestió és particularment complexa als països amb un desenvolupament tardà, on la nació dominant (o el grup ètnic o religiós dominant), tot i que està oprimida per l'imperialisme, també és l'opressora de nacions minoritàries. És el cas de l'Índia, l'Iran i Türkiye, per citar-ne només algunes. El fragment següent, extret d'un article sobre l'Orient Mitjà, il·lustra el nostre antic enfocament de la qüestió:

> «No oblidem que els àrabs palestins són víctimes del nacionalisme dels oprimits transformats en opressors. A Birundi [*sic*], si el cop d'estat dels Hutus contra la minoria governant dels Tutis [*sic*] hagués tingut èxit, el tribalisme dels oprimits s'hauria transformat en el nacionalisme genocida de l'opressor. Tot nacionalisme és reaccionari, perquè l'èxit del nacionalisme equival a genocidi.»
>
> — «Nacionalisme assassí i traïció estalinista al Pròxim Orient», a *Workers Vanguard* núm. 12, octubre de 1972

Això equival a dir que el nacionalisme de la nació dominant als països oprimits no té la més mínima contradicció. El genocidi dels tutsis el 1994 a Ruanda és la realitat del nacionalisme hutu. Ara bé, fonamentalment, el nacionalisme hutu ***no*** és el mateix que el nacionalisme nord-americà o francès: és el producte de la violació imperialista belga, després francesa i actualment dels Estats Units a la regió. És, en part, una resposta reaccionària a aquesta realitat. El conflicte entre hutus i tutsis no es pot abordar ni resoldre adequadament si no entenem això.

És aquest mateix enfocament el que fonamentava la nostra intervenció relativa a la revolució iraniana del 1979, quan equiparàvem l'oposició al xa, liderada pels mul·làs, amb Hitler i el Ku Klux Klan!

> «Totes les forces d'oposició a la monarquia dins de la societat iraniana, incloent el proletariat organitzat i l'esquerra, feien costat a Khomeini. Però el nucli central del moviment de Khomeini eren els mul·làs (el clergat musulmà xiïta constituït per 180.000 homes) i els *bazaaris*, la classe tradicional de comerciants amenaçada per la modernització del país. Aquesta classe social tradicional, veient-se condemnada pel progrés econòmic, tendeix de forma natural a adherir-se a una ideologia reaccionària i a les seves expressions polítiques.
>
> «Per als oportunistes resulta impensable que hi pugui haver mobilitzacions de massa reaccionàries contra un règim reaccionari. La història, però, ofereix exemples de moviments reaccionaris de masses. Adolf Hitler va organitzar un moviment indiscutiblement de masses que va fer caure la República de Weimar. Als EUA, en la dècada de 1920, el Ku Klux Klan era una organització dinàmica en expansió capaç de mobilitzar desenes de milers d'activistes als carrers.»
>
> — «Iran i l'esquerra: per què han donat suport a la revolució islàmica», a *Workers Vanguard* núm. 229, 13 d'abril de *1979*

Els mul·làs ***són efectivament*** reaccionaris: el règim islàmic de l'Iran va contra les dones, contra els sunnites i contra els drets nacionals de tots els pobles no perses dins de les fronteres de l'Iran. Ara bé, els mul·làs eren una resposta reaccionària al saqueig imperialista de l'Iran facilitat per la monarquia dels Pahlavi. Era impossible fer minvar l'atractiu popular dels mul·làs sense reconèixer aquesta realitat. La nostra propaganda era una intervenció que donava a entendre als participants en la revolta de 1979 que s'estaven il·lusions amb els seus líders islamistes perquè eren un moviment de tipus hitlerià!

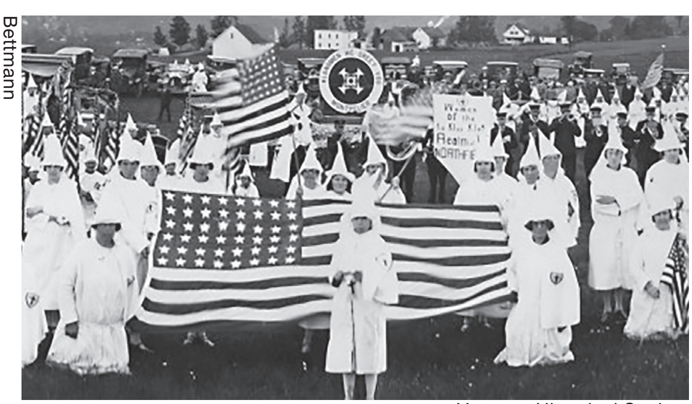
Tot el nostre marc d'anàlisi negava el fet que la lluita de les masses perses per alliberar-se de la dominació imperialista fos progressista. La nostra tasca era explicar que, mentre romangués sota la influència dels mul·làs, aquesta lluita aniria necessàriament dirigida contra les minories nacionals (o altres minories) i portaria a la seva persecució, tot impedint al mateix temps l'alliberament de la pròpia majoria persa. L'única manera de fer caure el domini dels mul·làs era mostrar de manera concreta com el seu lideratge constituïa un obstacle per a les aspiracions legítimes i progressistes de les masses d'alliberar-se del xa i de l'imperialisme.

El fragment següent d'Engels, tot i que es refereix a l'opressió de Polònia per part d'Alemanya, és plenament aplicable a països com l'Iran, que són alhora oprimits i opressors:

> «Els demòcrates alemanys tenim un interès especial en l'alliberament de Polònia. Van ser els prínceps alemanys els que es van beneficiar de la partició de Polònia, són soldats alemanys els que encara avui oprimeixen Galícia i Posnània. Som els alemanys, i encara més els demòcrates alemanys, els qui tenim la responsabilitat de llevar aquesta taca de la nostra nació. ***Una nació no pot arribar a ser lliure mentre segueixi oprimint altres nacions***. Per tant, l'alliberament d'Alemanya

Bettmann

Vermont Historical Society

Esquerra: presa de l'ambaixada dels EUA a Teheran, 1979. Dreta: el Ku Klux Klan, 1927. Resulta grotesc equiparar la revolució islàmica, que fou una resposta reaccionària a l'opressió nord-americana, amb uns miserables feixistes que actuen de punta de llança de l'imperialisme dels EUA.

Guyot / AFP

Soldats francesos i milicians hutus a Ruanda, 1994. El nacionalisme hutu, que va conduir al genocidi dels tutsi, és alimentat per l'espoli imperialista de l'Àfrica.

> no es pot aconseguir sense alliberar Polònia de l'opressió alemanya. Per això Polònia i Alemanya tenen un interès comú, i per això els demòcrates polonesos i alemanys poden treballar plegats per a l'emancipació d'ambdues nacions.» [èmfasi nostre]
>
> — «Discurs sobre el Partit Cartista, Alemanya i Polònia», 9 de desembre de 1847

En el cas de països com l'Iran o l'Índia, el seu alliberament de la dominació imperialista és impossible mentre les nacionalitats i els pobles minoritaris que en formen part continuïn sent oprimits per la nació dominant. Aquesta darrera té un «interès especial» en l'alliberament de les minories oprimides i se n'ha de fer la més ferma defensora, perquè sense això el seu alliberament no pot progressar ni una passa. Per què? Perquè és l'imperialisme el responsable de l'estat de misèria de les masses, i és l'imperialisme el que ha creat aquestes innombrables divisions, tancant nacions i pobles dins de fronteres arbitràries, per tant els treballadors han d'unir-se precisament per ***combatre*** l'imperialisme. Els obrers i camperols perses, obligats a treballar de sol a sol en un país ofegat per les sancions imperialistes, tenen un interès objectiu a defensar l'alliberament dels seus germans i germanes kurds, balutxis i àzeris com a part de la seva pròpia lluita d'alliberament. Això inclou la defensa del seu dret a l'autodeterminació, és a dir, a la secessió.

Com més els revolucionaris del poble dominant (com els turcs a Türkiye, o els perses a l'Iran) defensin els drets nacionals dels pobles oprimits als seus respectius països, més capacitat tindran de frustrar les maquinacions dels imperialistes per a dividir i dominar. Això obstaculitzaria les maniobres que fan els Estats Units amb la intenció de posar els oprimits al servei dels imperialistes, com en el cas dels kurds de Síria.

Tot això romania totalment absent en la nostra perspectiva, que deixava de banda el fet que l'opressió imperialista alimenta el nacionalisme. Per exemple, al nostre treball sobre Sri Lanka rebutjàvem totes les actuacions del règim del Partit de la Llibertat de Sri Lanka (SLFP) sota el govern de Bandaranaike, adduint que eren motivades pel xovinisme antitàmil o que eren insignificants, i negant que algunes d'elles fossin afirmacions de sobirania nacional contra l'imperialisme. En una polèmica contra el suport de la burocràcia xinesa al règim de Bandaranaike, escrivíem:

> «Els xinesos es redueixen a descriure la proclamació de la República de Sri Lanka, que és en si ***una crida explícita i demagògica al xovinisme singalès***, com "una victòria significativa aconseguida pel seu poble en la seva llarga lluita contra l'imperialisme i per a salvaguardar la independència nacional"». [èmfasi nostre]
>
> — «El "Front unit antiimperialista" de Ceilan», a *Young Spartacus* núm. 19, setembre-octubre 1973

No hi ha dubte que el règim de Bandaranaike va alimentar el xovinisme antitàmil. Però partint d'aquesta observació, correcta, vam atacar el nacionalisme singalès sense reconèixer que era, a la seva manera violenta i reaccionària, una resposta a la dominació britànica de l'illa. Això ens va portar fins a expressar el nostre rebuig de la proclamació de la República de Sri Lanka tallant els lligams amb la monarquia britànica!

En el cas de Sri Lanka, qualsevol defensa dels tàmils que no parteixi de l'oposició a l'imperialisme reflectirà necessàriament una perspectiva liberal imperialista. Aquest és el patró que els imperialistes fan servir a tot arreu: exploten el patiment de les minories per a promoure els seus propis interessos, escombrant sota la catifa el fet que tot aquest estat de coses és el resultat de la seva dominació. A Sri Lanka no és diferent. Aplicant la nostra perspectiva, un petit nucli que aspirés a crear un partit revolucionari no tindria cap possibilitat de trobar suport entre els treballadors de la nació dominant; a més, facilitaria el control dels nacionalistes sobre ells. I tampoc no podria atreure els tàmils oprimits, que no ho veurien del seu interès perquè no contribuiria a superar els antagonismes nacionals ni a fer avançar la lluita contra l'opressor comú tant de tàmils com de cingalesos: l'imperialisme. En altres paraules, seria —i de fet ho era— un programa imperialista liberal per als tàmils (indignació contra la seva opressió) i un programa imperialista liberal per als singalesos (tracteu millor els tàmils!).

Als països oprimits, el xovinisme de la nació dominant cap a les minories és resultat en part de l'afebliment d'aquesta nació davant de l'espoli imperialista. Com més es posa fre a la lluita contra l'imperialisme, més la nació dominant es gira contra les minories del país, ja siguin nacionals, religioses o d'altres tipus. Això es deu, fonamentalment, a la realitat material dels països neocolonials sota la bota de l'imperialisme: si el desenvolupament no es produeix a costa dels imperialistes, s'ha de produir a costa dels treballadors i les minories oprimides dins de la neocolònia. La burgesia nacional és capaç de desviar la ira contra la situació de misèria i subdesenvolupament jugant amb els sentiments nacionals i religiosos de determinats grups a fi de mantenir el país dividit. Inversament, com més es resisteixen els pobles d'un país oprimit a l'imperialisme, el seu opressor comú, més units estan i més s'afebleix el xovinisme del grup dominant.

L'enemic principal és l'imperialisme

La tendència espartaquista pretenia combatre el nacionalisme burgès argumentant que l'enemic principal dels obrers i dels oprimits a les neocolònies i nacions oprimides era la burgesia nacional. Sobre Mèxic, sotmès directament a la

bota de l'imperialisme nord-americà i la vida interna del qual en tots els seus aspectes es defineix per aquesta opressió, escrivíem: «Nosaltres, els espartaquistes, insistim que a Mèxic, l'enemic principal el tenim a casa: és la burgesia mexicana, els lacais de l'imperialisme» («¡Romper con ***todos*** los partidos burgueses: PRI, PAN, PRD! », *Espartaco* núm. 14, tardor-hivern 2000). En un article sobre Irlanda del Nord titulat estúpidament «No pas verd contra taronja, sinó classe contra classe!», a *Workers Vanguard* núm. 7, abril 1972, explicàvem:

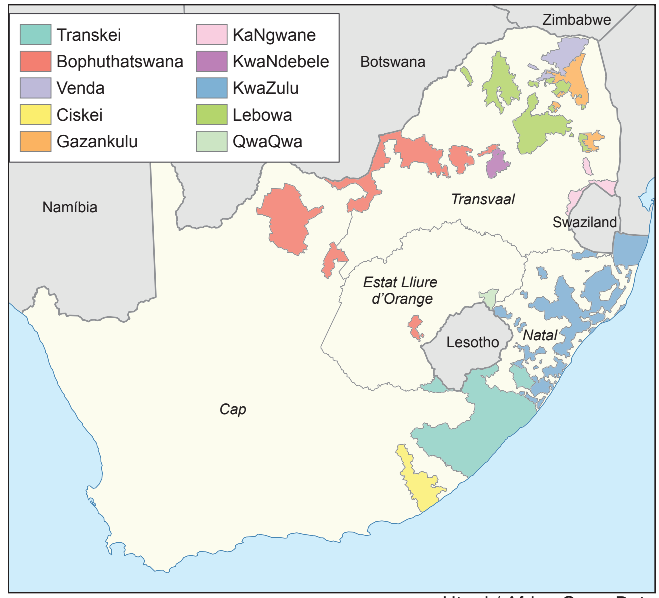
> «Tots els capitalistes són els enemics de tots els obrers a tot arreu, però la batalla principal dels obrers d'una nació determinada sempre ha de ser contra la seva pròpia burgesia: només així fan un vot seriós d'internacionalisme davant dels seus germans de classe a l'estranger, i deixen clar que no fan costat als seus propis capitalistes contra els treballadors d'altres països, emmascarant la seva posició amb frases sobre la lluita de classes.»

Partint de la «independència de classe», aquest argument obtús nega que als països neocolonials el principal enemic sigui l'imperialisme i no pas la dèbil burgesia nacional que, com nosaltres mateixos assenyalàvem, queda reduïda a fer de simple lacai. Els nacionalistes i diversos grups d'esquerra utilitzen aquesta veritat per a justificar el seu suport a la burgesia nacional. Però posar un signe negatiu on els nacionalistes en posen un de positiu no ajuda gens a combatre la influència del nacionalisme sobre les masses. Al contrari, aquest plantejament només pot desacreditar els comunistes als ulls dels obrers i camperols i convertir els nacionalistes en els únics representants de les aspiracions nacionals de les masses contra la dominació estrangera. Ve a ser, ras i curt, una capitulació davant de l'imperialisme.

En els darrers decennis, l'LCI s'ha abstingut d'utilitzar per a Mèxic l'eslògan «L'enemic principal es troba dins del propi país». A principis dels anys 2000, el camarada Jim Robertson va dir que calia deixar de fer servir aquest lema referint-se a Mèxic, atès el saqueig desenfrenat del país per part dels Estats Units. Però el contingut de la consigna va seguir sent el principi rector de la nostra feina al país. Per exemple, poc després d'aquesta intervenció, el camarada Ed C. argumentava que a Mèxic la nostra tasca era «liderar la nació en la lluita contra la dominació imperialista». La direcció de la nostra secció nord-americana el va criticar amb termes contundents en una resolució:

> «Pel que fa a Mèxic, un partit obrer que no es guiï per una perspectiva revolucionària, internacionalista i proletària, sinó que, al contrari, assumeixi com a tasca principal "liderar la nació en la lluita contra la dominació imperialista" seria un partit que abandona el seu programa proletari, és a dir que seria, si més no tàcitament, menxevic. No hi hauria cap motiu perquè un partit així mantingués la seva independència de classe.»

Això no és només una negació total de la revolució permanent, sinó una forma invertida d'estalinisme: aquest, en nom de la lluita contra l'imperialisme, subordina el proletariat a una aliança amb la burgesia. La resolució que acabem de citar és una renúncia pura i simple a la lluita contra l'imperialisme, en nom de la independència de classe. Tant si es tracta de l'estalinisme com del politburó de la Lliga Espartaquista dels EUA, el resultat és el mateix: la lluita contra l'imperialisme queda en mans dels nacionalistes burgesos. La nostra conferència afirma que «liderar la nació en la lluita contra la dominació imperialista» ***és*** la tasca dels comunistes a les neocolònies.

Htonl / Africa Open Data

Sud-àfrica: el règim de l'apartheid va imposar divisions tribals a la majoria negra creant unes artificials "repúbliques" negres a fi de mantenir la dominació de la minoria blanca i la sobreexplotació.

El desenvolupament nacional de les nacions oprimides és històricament progressista

El desenvolupament de l'estat-nació a Europa entre els segles XVII i XIX va tenir un paper progressista eliminant les estructures feudals i consolidant del capitalisme. Però en l'era de l'imperialisme, el capital ha traspassat les fronteres de l'estat-nació. L'imperialisme significa l'extensió i la intensificació de l'opressió nacional sobre una nova base històrica. Per tant, mentre que el caràcter progressista dels moviments nacionals dins dels països imperialistes és cosa del passat, a les nacions oprimides, en canvi, els moviments nacionals, així com el desenvolupament i la consolidació de l'estat-nació segueixen mantenint un paper històric progressista en la mesura en què van adreçats contra el jou imperialista.

Contràriament a aquesta elemental veritat marxista, la tendència espartaquista sostenia que la consolidació i la unificació nacionals ara eren reaccionàries a tot arreu. Va ser un dels pilars polítics de la nostra secció sud-africana i un dels punts centrals de *Polemics on the South African Left* («Polèmiques sobre l'esquerra sud-africana»), un dels seus documents fundacionals. En polemitzar contra els nacionalistes negres, argumentàvem que, si bé l'assimilació nacional havia estat realment un fenomen progressista a Europa entre els segles XVII i XIX,

> «No obstant això, a l'Àfrica i l'Àsia d'avui dia, les dèbils burgesies autòctones, dependents i encadenades per l'imperialisme, ***no poden*** transformar aquests estats neocolonials en societats industrials modernes. És per això que la "construcció de la nació" [*nation-building*] esdevé sinònim d'opressió dels grups nacionals i ètnics per part del poble dominant.»
>
> — Carta al New Unity Movement (« Nou moviment unitari »), 28 de febrer de 1994

Sud-àfrica és un país brutalment oprimit per l'imperialisme, on una petita camarilla de capitalistes blancs domina les masses negres que van ser dividides per la força en

bantustans, territoris creats pel govern de l'apartheid a fi de segregar els negres africans en funció de l'ètnia a què pertanyien. Igual com a la resta del continent, les fronteres de Sud-àfrica van ser dibuixades artificialment pels opressors colonials, que després van dissenyar un rígid sistema de segregació per tal de controlar la mà d'obra negra sobreexplotada. Oposar-se a les aspiracions dels pobles africans negres de construir la nació i la unitat en contra de la seva divisió forçada era simplement reaccionari i ens alineava amb el ***veritable*** «poble dominant»: la burgesia blanca sud-africana amb el suport dels imperialistes. La clau per a forjar un partit revolucionari a Sud-àfrica és precisament treballar perquè els comunistes liderin la lluita per la construcció de la nació (*nation-building*) contra l'opressió imperialista, tot mostrant com els nacionalistes negres constitueixen un obstacle en aquest camí.

A Mèxic, a fi de refredar les il·lusions generalitzades en Cárdenas i el populisme, el Grupo Espartaquista de México (GEM), secció mexicana de l'LCI, va recórrer simplement a denunciar Cárdenas. L'atacàvem adduint que «la seva intenció era modernitzar el país en benefici de la burgesia mexicana» i perquè el seu llegat «era la consolidació del règim burgès mexicà» («¡Romper con ***todos*** los partidos burgueses: PRI, PAN, PRD!»). El desenvolupament nacional de Mèxic contra la dominació imperialista, fins i tot sota el domini burgès, és de fet molt progressista. Negar-ho era mostrar el nostre fracàs, com el nostre propi article posava en evidència:

> «Fins i tot la famosa "educació socialista", recollida a la Constitució dos mesos abans de la presa de possessió de Cárdenas, no tenia cap altre objectiu que elevar el nivell d'educació dels pobres i dels treballadors per a fer-los més aptes per al treball assalariat i més productius per a la burgesia.»

Milions d'obrers i de pagesos van aprendre a llegir i escriure gràcies a aquesta reforma. És grotesc imaginar que perdrien les il·lusions que havien dipositat en Cárdenas perquè nosaltres assenyaléssim que només era una estratagema per a fer-los «aptes per al treball assalariat». L'única reforma de Cárdenas que no podíem denunciar era la nacionalització

Archivo Histórico de la UNAM

Emiliano Zapata (assegut en segona posició, 1911) va lluitar per a donar la terra als camperols durant la Revolució mexicana. Els trotskistes diem: acabem l'obra de Zapata!

del petroli i dels ferrocarrils, aplaudides per Trotsky. També vam afirmar que la revolució mexicana havia estat una reacció desenfrenada i que fins i tot la independització mexicana d'Espanya «tenia un tuf característic de contrarevolució» (vegeu la resolució de la conferència del GEM on s'amplia aquest tema a *El Antiimperialista* núm. 1, maig de 2023).

Els marxistes donen suport i lluiten pel desenvolupament nacional de les nacions oprimides. Això inclou la consolidació de la unitat nacional en la mesura que vagi dirigida contra l'imperialisme. Negar el caràcter progressista del desenvolupament nacional d'un país oprimit amb el pretext que la burgesia és una classe reaccionària és simplement capitular davant l'imperialisme. Per a contrarestar els nacionalistes, els comunistes, tot mantenint una total independència de classe, han de donar suport a qualsevol mesura progres-

¡POR LA EMANCIPACIÓN OBRERA Y NACIONAL!
EL ANTIIMPERIALISTA
PUBLICACIÓN DEL GRUPO ESPARTAQUISTA DE MÉXICO
NÚMERO 1 MAYO DE 2023 MÉXICO $5.00

¡Por la emancipación obrera y nacional!

Se refunda el Grupo Espartaquista de México

La siguiente moción fue aprobada por la IX Conferencia Nacional del GEM.

La tarea principal de los comunistas hoy en día es forjar una dirección revolucionaria de la lucha contra el imperialismo, en contraposición a los populistas, que sea capaz de conducirla a la victoria. Ésta es la esencia de la revolución permanente en México. Para llevar a cabo esta tarea debemos mostrar que sólo rompiendo con las direcciones nacionalistas burguesas, particularmente López Obrador, la clase obrera podrá avanzar la lucha por sus aspiraciones nacionales y sociales. Esto requiere destruir la mentira de que la burguesía nacional —dado que también es oprimida nacionalmente— es un vehículo para alcanzar la emancipación del yugo imperialista y la consecución de los intereses de los obreros y los campesinos. Con este engaño las burocracias sindicales y sus colas de izquierda subordinan al movimiento obrero a la burguesía, llevándolo a una derrota tras otra.

Para destruir esta ilusión, tenemos que mostrar que la contradicción fundamental que caracteriza al populismo de AMLO es que a pesar de las reformas progresistas que históricamente ha llevado a cabo la burguesía, ella y su estado han permanecido como el principal obstáculo al progreso social y a la obtención de la emancipación nacional. La traición central de la burguesía nacionalista ha sido refrenar al proletariado, la única fuerza capaz de lograr la liberación nacional, para mantener su hegemonía. Lo que ha hecho falta a lo largo de la historia mexicana,

sigue en la página 6

Trotskismo vs. populismo

EE.UU., CANADÁ: $0.50/EUROPA: 0,50 €

sista que afavoreixi la sobirania i el desenvolupament dels països oprimits, i han de procurar mobilitzar les masses de manera independent perquè aquestes mesures tirin endavant. La revolta d'obrers i camperols no deixarà de mostrar a plena llum que nacionalistes com Cárdenas, o López Obrador avui, són de fet enemics de l'alliberament nacional de les neocolònies i que, a fi de donar compliment a les aspiracions de les masses, és absolutament necessari que els comunistes siguin els que liderin la lluita antiimperialista.

Vasquez / Anadolu

Lima, Perú, 12 de gener de 2023: manifestació exigint l'assemblea constituent i la dimissió de la presidenta Boluarte. Els comunistes s'han de posar al capdavant de les lluites democràtiques contra la burgesia nacional.

Els trotskistes són els millors defensors de la democràcia

Un dels exemples més flagrants de la nostra contraposició de la lluita pel socialisme amb la lluita per la democràcia va ser la línia adoptada per la nostra tendència entorn de la qüestió de l'assemblea constituent. L'any 2011, a l'article «Per què rebutgem la reivindicació d'una "assemblea constituent"» (*Spartacist,* edició en castellà núm. 38, desembre de 2013; i edició en francès núm. 41, estiu 2013) declaràvem que convocar una assemblea constituent no seria correcte en cap circumstància. Vam adoptar aquesta posició arran de la Primavera Àrab, quan milions de persones s'havien alçat contra règims dictatorials que portaven dècades al poder i molts grups d'esquerra havien demanat la convocatòria d'assemblees constituents des d'una base oportunista. Amb capteniment rígid i sectari, vam intentar compensar la nostra manca de perspectiva envers les masses àrabs rebutjant categòricament qualsevol convocatòria d'una assemblea constituent i contraposant-hi... la revolució socialista.

Cal, per a entendre el profund revisionisme d'aquesta línia, entendre en què consisteix la convocatòria d'una assemblea constituent. Es tracta de constituir un organisme que té per objectiu establir una nova constitució. Tal com indicava el nostre article, això ve de la Revolució Francesa, quan l'Assemblea Nacional va resoldre les tasques democràtiques centrals: abolició de la monarquia, abolició del feudalisme, redistribució de la terra i ampliació del sufragi masculí. Es tracta doncs d'una reivindicació democràtica. Als països amb un desenvolupament capitalista tardà sense democràcia formal, on les masses estan privades de drets i pateixen contínuament règims dictatorials o bonapartistes, com succeeix a àmplies zones del Pròxim Orient, Àfrica i Amèrica Llatina, aquesta reivindicació inspira milions de persones.

Això no obstant, la vam rebutjar amb el següent argument:

> «A diferència de reivindicacions com l'autodeterminació nacional, la igualtat per a les dones, la terra per a qui la treballa, el sufragi universal o l'oposició a la monarquia — que poden tenir un paper crucial per a mobilitzar les masses darrere de les lluites del proletariat— ***l'assemblea constituent no és una reivindicació democràtica sinó la crida a un nou govern capitalista***. Atès el caràcter reaccionari de la burgesia, tant en el món semicolonial com en els estats capitalistes avançats, no hi pot haver un parlament burgès revolucionari. Per tant la convocatòria d'una assemblea constituent és contrària a la perspectiva de la revolució permanent.»

Vet aquí una demostració de racionalisme burgès. Partint de la premissa, correcta, que la burgesia és una classe reaccionària des del punt de vista de la història mundial, en deduíem que l'assemblea constituent sistemàticament té un caràcter contrarevolucionari. És precisament pel caràcter reaccionari de la burgesia que els comunistes han d'encapçalar la lluita per les aspiracions democràtiques de les masses a fi de dur-les a bon port. Mentre les masses es decantin pel parlamentarisme burgès i vegin en una assemblea constituent la possibilitat de fer avançar les seves aspiracions, el deure dels revolucionaris és entrar a la baralla i imposar-se com els defensors més estrictes de la democràcia, tot mostrant a les masses la fallida del parlamentarisme burgès i explicant que cal un règim basat en els soviets. Rebutjar la convocatòria d'una assemblea constituent és deixar la revolució democràtica en mans de la burgesia, que utilitzarà els sentiments democràtics de les masses per subordinar-les als seus propis interessos de classe. Tal com explica el *Programa de Transició*, el programa de la IV Internacional:

> «Es impossible rebutjar purament i simple el programa democràtic: cal que les masses el superen en la lluita. La consigna d'ASSEMBLEA NACIONAL (o CONSTITUENT) conserva tot el valor en països com Xina o Índia. Cal lligar indissolublement aquesta consigna amb les tasques d'emancipació nacional i reforma agrària. Primer que res s'ha d'armar els obrers amb aquest programa democràtic. Tan sols ells poden avalotar i reunir els camperols. Cal oposar els obrers contra la burgesia «nacional» sobre la base del programa democràtic revolucionari.
>
> «Els soviets poden i han de sorgir en una certa etapa de mobilització de masses sota les consignes de la democràcia revolucionària.»

Però els espartaquistes volien anar directament als soviets, oblidant pel camí que cal unir els obrers i camperols i oposar-los a la burgesia nacional!

L'argument més contundent contra el rebuig de la convocatòria d'una assemblea constituent és la mateixa Revolució d'octubre de 1917. Seguint la lògica de la nostra argu-

mentació, els bolxevics haurien liderat la primera revolució obrera victoriosa de la història ***malgrat*** la seva crida a crear un «nou govern capitalista». En el nostre raonament, la dissolució de l'Assemblea Constituent per part dels bolxevics ***després*** de l'establiment del poder soviètic era la «prova» que mai no haurien d'haver demanat que es convoqués. De fet, la convocatòria d'una assemblea constituent va tenir un paper central en l'arribada al poder dels bolxevics. La van utilitzar per a mobilitzar la pagesia i denunciar el govern provisional, que no parava d'endarrerir-ne la convocatòria. N'hi ha prou amb citar el primer punt de les «Tesis sobre l'Assemblea Constituent», redactades per Lenin el desembre de 1917:

> «Era completament just que la socialdemocràcia revolucionària incloguera en el seu programa la reivindicació de la convocatòria de l›Assemblea Constituent, perquè en una república burgesa l›Assemblea Constituent és la forma superior de democràcia i perquè en instituir el preparlament la república imperialista, amb Kerenski al capdavant, preparava una falsificació de les eleccions i nombroses infraccions de la democràcia.»

Només un formalista pot considerar que la convocatòria d'una assemblea constituent és en tot moment i a tot arreu quelcom de diametralment contrari als soviets. La convocatòria d'una assemblea constituent, més aviat, permet crear una fissura entre les masses i els seus dirigents traïdors, a fi de guanyar-se les masses i acostar-les a la perspectiva del poder soviètic. Els bolxevics només van dissoldre l'Assemblea Constituent després de l'establiment del poder soviètic, és a dir, només quan les masses, en la lluita, havien superat el programa democràtic i l'assemblea s'havia convertit en una eina contrarevolucionària.

L'argument central de l'article de *Spartacist* sobre l'experiència de la Xina i la convocatòria d'una assemblea constituent ve a ser un recull de calúmnies de graus diversos. Hi dèiem que els escrits de Trotsky entre 1928 i 1932 —quan va tornar a llançar la consigna de l'assemblea constituent— són «confusos i contradictoris», que va emetre la consigna de manera «desencertada», que es va dedicar a «especular» sense «tenir en compte els nombrosos exemples històrics on la burgesia i els seus agents reformistes han utilitzat una assemblea electa com a instrument contra el proletariat insurgent.» Trotsky va fer aquesta crida a la Xina després de la derrota de la Revolució de 1925-1927, contra el camí sectari seguit per Stalin i la Comintern. Era un mitjà crucial per a restaurar l'autoritat del Partit Comunista xinès entre les masses treballadores durant el període de la dictadura militar contrarevolucionària del Guomindang. Trotsky no s'havia «confós». Els seus escrits sobre el tema són perfectament clars. De fet, la nostra línia es feia ressò de la de la Comintern de Stalin el 1928, que va qualificar la proposta d'oportunista i es va negar a plantejar-la.

La nostra conferència reafirma que la convocatòria d'una assemblea constituent s'ajusta als principis marxistes. Per descomptat, molts reformistes n'abusen, fent-la servir per a crear il·lusions entorn de la democràcia burgesa. La convocatòria, per si sola, no és revolucionària: ha d'anar acompanyada d'un programa revolucionari que abordi l'emancipació nacional i la qüestió agrària de tal manera que uneixi les masses i les contraposi a la burgesia.

La qüestió nacional i l'opressió estalinista

La tendència espartaquista va topar frontalment amb el paper de la qüestió nacional en el context de la lluita per aturar la contrarevolució capitalista al bloc soviètic. L'opressió sobre les nacions no russes per part de la burocràcia de Moscou era utilitzada pels imperialistes per a fomentar tota una sèrie de forces favorables al restabliment del capitalisme. L'LCI es va distingir per la seva defensa incondicional dels estats obrers degenerats i distorsionats. Tanmateix, el nostre propi programa dificultava aquesta defensa en la mesura que ens negàvem a reconèixer que la lluita contra l'opressió nacional fos un motor de la revolució política proletària, deixant així aquesta arma en mans dels imperialistes i dels seus agents sobre el terreny. El primer i més clar exemple el trobem en la lluita dels anys vuitanta contra el moviment contrarevolucionari Solidarność a Polònia, que havia sorgit dins de la classe obrera i se n'havia guanyat el suport en gran part perquè les masses es ressentien profundament de l'opressió nacional imposada pel domini del Kremlin.

Polònia havia patit segles d'opressió nacional quan l'exèrcit soviètic, després de la Segona Guerra Mundial, va entrar al país i va crear un estat obrer des de dalt expropiant la burgesia. Aquest trastorn social va ser una victòria important per als treballadors polonesos i soviètics, que calia defensar incondicionalment contra l'imperialisme i la contrarevolució. Tanmateix, igual que a l'Alemanya oriental i a tota Europa de l'Est, l'estat obrer polonès va néixer burocràticament deformat, sota el domini de la burocràcia estalinista russa que perpetuava l'opressió nacional del país sota noves condi-

Politizdat

Petrograd, 1917: obrers i soldats es manifesten seguint les consignes bolxevics contràries als deu ministres capitalistes i a favor de donar tot el poder als soviets i convocar de forma immediata la assemblea constituent.

cions socials. L'explicació d'aquest estat de coses s'ha d'anar a buscar al cor mateix del programa estalinista del «socialisme en un sol país». La revolució proletària en un país determinat, o fins i tot en diversos països, obre el camí cap a la veritable igualtat nacional i l'assimilació de les nacions. Però això només es pot aconseguir construint i consolidant un sistema econòmic socialista global que finalment superi el problema de l'escassetat. Els règims estalinistes, de Moscou a Pequín, són contraris a la lluita per la revolució mundial, que és l'única manera d'arribar a aquesta etapa; defensen la posició privilegiada de la nació dominant en la seva pròpia societat.

Amb l'extensió del règim estalinista a l'Europa de l'Est després de la guerra, ara eren els «comunistes» els que sotmetien els polonesos, els hongaresos i d'altres. Des del primer moment, els trotskistes havien de situar la lluita pels drets nacionals i la democràcia proletària al centre del seu programa a favor del poder polític de la classe obrera a fi de defensar els guanys de la revolució social i estendre'ls internacionalment. Però això és precisament el que l'LCI va rebutjar. En lloc d'utilitzar el sentiment que hi havia d'opressió nacional per a motivar la necessitat d'una revolució política, el vam tractar com si fos sistemàticament contrarevolucionari, titllant qualsevol expressió de nacionalisme per part dels oprimits com a antisemita, clerical, contrari a les dones, pro-nazi, etc. Aquesta actitud era una contradicció flagrant amb les lliçons d'Hongria el 1956, on s'havia produït una revolució política obrera en forma d'aixecament nacional contra l'estalinisme.

AP

Budapest, 2 de novembre de 1956. La revolució política hongaresa, que seria esclafada per les tropes soviètiques, anava en part dirigida contra l'opressió d'Hongria per part de Moscou.

El document de la Conferència Internacional de 1992 resumia la perspectiva de l'LCI a la llum de la caiguda de la Unió Soviètica de la següent manera: «La caiguda de l'ordre estalinista podia conduir ***o bé*** a una revolució política proletària ***o bé*** a una contrarevolució capitalista, en funció de la consciència política del moment en la classe obrera —la força relativa de les aspiracions socialistes en contraposició a les il·lusions democràtiques burgeses i el nacionalisme antisoviètic» (*Spartacist* edició en castellà, núm. 25, juliol de 1993; edició en francès núm. 27, estiu 1993). Aquesta afirmació partia d'una veritat essencial i a continuació establia una oposició total entre la consciència socialista i les aspiracions nacionals i democràtiques. Quan els contrarevolucionaris polonesos van intentar prendre el poder el 1981, la tendència espartaquista va exigir encertadament «Aturem la contrarevolució de Solidarność!». Ara, la qüestió era com fer-ho.

El que calia era fusionar les aspiracions socialistes dels treballadors i la defensa dels seus drets nacionals contra els nacionalistes contrarevolucionaris i els estalinistes. Per a fer que els treballadors s'apartessin de Solidarność, els trotskistes havien d'explicar que el seu programa els portaria directament a la servitud imperialista, agreujaria la seva opressió nacional, destruiria els guanys socials aconseguits amb l'enderrocament del capitalisme i també liquidaria la perspectiva d'unir els treballadors polonesos i russos en una lluita comuna contra la tirania estalinista. Els trotskistes havien de contraposar-hi un programa revolucionari internacionalista, en el qual la crida a una república obrera polonesa independent anés unida amb l'exigència de destituir Jaruzelski i els buròcrates del Kremlin i d'unir els treballadors polonesos i soviètics en la lluita contra l'imperialisme.

En negar-se a participar en la lluita contra l'opressió nacional, la tendència espartaquista va ser incapaç de proposar aquesta perspectiva de defensa revolucionària. Tot el que podia oferir a les masses indignades per la dominació de Moscou eren inútils crides a la «unitat històrica» dels treballadors polonesos i russos, tot confiant a la casta burocràtica fossilitzada del Kremlin la defensa de «l'Estat obrer». Quan els règims estalinistes polonès i soviètic van mobilitzar-se per a aturar Solidarność, la tendència espartaquista va capgirar el defensisme trotskista declarant:

> «***Si els estalinistes del Kremlin, a la seva manera inevitablement brutal i estúpida, intervenen militarment per a aturar-lo, els donarem suport.*** I n'assumim d'entrada la responsabilitat; siguin quines siguin les bestieses i les atrocitats que cometin, no vacil·larem a defensar que s'esclafi la contrarevolució de Solidarność.»
>
> — *¡Alto a la contrarrevolución de Solidarność!*, fulletó de la TEI, 1981; "Halte à la contre-révolution en Pologne ! », *Spartacist* edició en francès núm. 18-19, hivern 1981-1982

Era una declaració de suport polític a la burocràcia estalinista, que s'oposava completament a la mobilització dels treballadors a l'URSS i Polònia per a arrencar el poder polític als estalinistes, tot el programa dels quals era contrari a la defensa dels dos estats obrers.

Com a justificació «teòrica» de la seva capitulació davant l'estalinisme sobre la qüestió nacional, l'LCI va declarar repetidament que l'autodeterminació i altres qüestions democràtiques estaven subordinades a la defensa dels estats obrers, una «qüestió de classe». Certament, la història ofereix molts exemples de forces que amb el suport de

l'imperialisme feien servir l'estendard nacionaldemocràtic per a aglutinar al seu voltant la contrarevolució, com van fer els menxevics a Geòrgia durant la Guerra Civil Russa. En aquests casos, la defensa de l'estat obrer és la primera necessitat del moment, encara que això no esborri la realitat de l'opressió nacional ni la necessitat de combatre-la. Amb tot, l'LCI abusava d'aquests exemples per a rebutjar categòricament la lluita pels drets democràtics i nacionals als estats obrers. Era una contradicció flagrant amb la lluita que va sostenir Lenin per tal d'eliminar tot rastre de xovinisme de la Gran Rússia a l'estat obrer soviètic. Fou a Geòrgia, poc després de la derrota dels menxevics, on Lenin va plantar la seva «última batalla», contra Stalin i els seus acòlits que burxaven sense pietat en els profunds greuges que els georgians servaven per l'opressió russa. Com si estigués polemitzant contra l'LCI, Lenin va escriure:

> «Cal una distinció entre el nacionalisme d'una nació opressora i el d'una nació oprimida, el nacionalisme d'una gran nació i el d'una nació petita.. […]
>
> «El georgià [al·lusió a Stalin i Orjonikidze] que negligeix aquest aspecte de la qüestió o que, despreocupadament, llança acusacions de "nacionalista-socialisme" (quan ell mateix és un real i veritable "nacionalista-socialista", i fins i tot un vulgar abusador gran rus), viola, en substància, els interessos de la solidaritat de classe proletària, ja que res no atura el desenvolupament i enfortiment de la solidaritat de classe proletària com la injustícia nacional; els nacionals "ofesos" no són sensibles a res més que al sentiment d'igualtat i de violació d'aquesta igualtat, ni que siga per negligència o inèrcia, a la violació d'aquesta igualtat pels llurs camarades proletaris. És per això que en aquest cas és millor fer de més que de menys en les concessions i comprensió envers les minories nacionals. És per això, en aquest cas, que l'interès fonamental de la lluita de classe proletària, requereix que no adoptem mai una actitud formal envers la qüestió nacional, sinó que sempre tinguem en consideració l'actitud específica del proletari de la nació oprimida (o petita) envers la nació opressora (o gran).»
>
> — «La qüestió de les nacionalitats o "autonomització"», desembre de 1922

Ben al contrari d'allò que volia Lenin, per tota lliçó davant de la contrarevolució l'LCI va redoblar les seves condemnes de qualsevol expressió de sentiment nacional als estats obrers, titllant aquests sentiments de contrarevolucionaris. Va ser en aquest context que el Comitè Executiu Internacional (CEI) va adoptar, l'octubre de 1993, un document en què rebutjava la defensa per part de Trotsky de la independència de la Ucraïna soviètica (vegeu «Sobre el llamado de Trotsky por una Ucraina independiente» a *Spartacist,* edició en castellà, núm. 26, juny de 1995; «À propos de la prise de position de Trotsky en faveur d'une Ukraine soviétique indépendante», a *Spartacist,* edició en francès núm. 28, hivern 1994-1995). Trotsky va fer aquesta crida urgent quan s'acostava la Segona Guerra Mundial, amb l'objectiu de canalitzar els legítims sentiments nacionals de les masses ucraïneses, víctimes d'una brutal opressió sota Stalin, tant cap a una revolució política a la Unió Soviètica com a una revolució socialista a les regions occidentals d'Ucraïna, aleshores sota domini capitalista. Exhortava explícitament els bolxevics-leninistes (trotskistes) a donar suport a aquesta causa a fi de defensar i d'estendre els guanys d'Octubre contra els hitlerians i altres partidaris contrarevolucionaris del nacionalisme ucraïnès.

L'LCI no en volia saber res. El document del CEI formula de manera hipòcrita el nostre rebuig de la crida de Trotsky en forma d'una avaluació empírica de la situació del 1939. Diu, per exemple, que Trotsky «sobreestimava els sentiments antisoviètics de les masses ucraïneses», mentre que els nacionalistes ucraïnesos pronazis «mai no van aconseguir reunir un suport massiu». L'LCI també va falsificar descaradament la posició de Trotsky, donant a entendre que defensava una revolució política «nacionalment limitada a Ucraïna», quan «hauria calgut, ***des del primer moment***, que s'estengués, donant lloc a una lluita decisiva contra la burocràcia estalinista a tota l'URSS». Però era precisament per a promoure la revolució política a l'URSS i la revolució socialista a Occident que Trotsky demanava una Ucraïna soviètica independent!

La part final del document mostra clarament que l'objectiu dels nostres arguments tendenciosos era oposar-se a ***qualsevol*** exigència d'autodeterminació dirigida contra l'opressió estalinista. Indicàvem que els moviments nacionals sorgits en els darrers anys de la Unió Soviètica eren «des del primer moment organitzats, fomentats i liderats per forces obertament procapitalistes i proimperialistes» i que la independència d'aquests països era «***universalment*** vista com un mitjà per aconseguir la restauració del capitalisme i la integració en l'ordre imperialista occidental». Però és ***per aquest motiu*** que els trotskistes tenien el deure de liderar una lluita comunista a favor dels drets nacionals dels po-

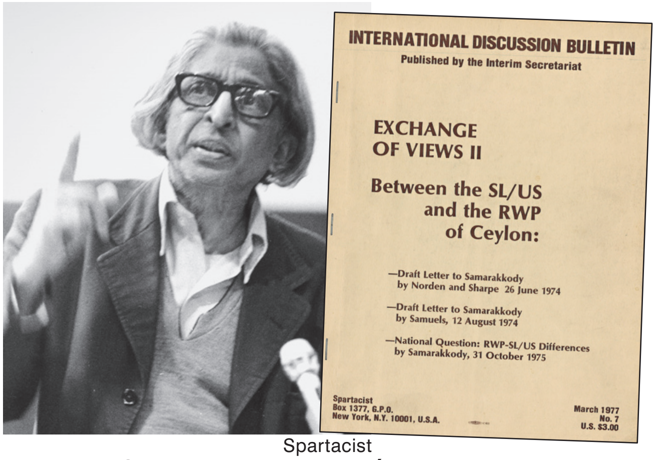

Ng Han Guan / AP

Elias / Reuters

Xinjiang, 2009. La policia xinesa s'enfronta a manifestants uigurs. La lluita contra el xovinisme han del PCX serà una palanca per a la revolució política o bé serà utilitzada pels imperialistes a fi d'alimentar la contrarevolució.

Spartacist

Edmund Samarakkody intervé en la nostra conferència internacional del 1979. La seva carta del 1975 (butlletí, a la dreta) contenia crítiques fonamentals al nostre programa en relació amb la qüestió nacional i l'imperialisme.

bles d'Europa de l'Est i de les repúbliques que constituïen la Unió Soviètica, animant les masses a trencar amb totes les forces proimperialistes i guanyant-se el seu suport per a un programa proletari internacionalista.

És fonamental que l'LCI reverteixi el seu repudi de la crida de Trotsky per una Ucraïna soviètica independent. No es tracta només d'una rectificació històrica. A la Xina, els imperialistes porten molt temps explotant l'opressió de signe xovinista han per part del PCX contra els tibetans, els uigurs i altres pobles amb l'objectiu de promoure el derrocament d'aquest estat obrer. La visió programàtica de Trotsky és necessària i urgent per tal d'intervenir i apartar dels reaccionaris els greuges nacionals tibetans i uigurs i canalitzar-los cap al poderós corrent d'oposició proletària al règim estalinista, defensant el dret a l'autodeterminació com a palanca de la revolució política a fi de preservar i ampliar els guanys de la Revolució de 1949.

D'altra banda, no n'hi ha prou amb denunciar els estalinistes com a «nacionalistes», com sovint feia la nostra propaganda en el passat. Cal mostrar que només una direcció trotskista pot unificar les poblacions majoritàries i minoritàries en una lluita comuna contra l'opressió nacional, l'estalinisme, la contrarevolució i l'imperialisme. Les masses xineses, com les dels altres estats obrers deformats que queden, estan esclavitzades econòmicament i amenaçades militarment per l'imperialisme, i el seu nacionalisme constitueix una reacció contra aquesta opressió. En aquestes societats, els estalinistes es presenten com els defensors de la nació contra l'imperialisme. Però tot i que la creació d'estats obrers va constituir un pas qualitatiu cap endavant per assentar les bases d'un veritable alliberament nacional, aquest es veu obstaculitzat en totes les etapes per les burocràcies estalinistes que aposten per la «coexistència pacífica» amb l'imperialisme. En resum, l'estalinisme no és un programa d'alliberament nacional.

***

A mitjan dècada dels setanta, Edmund Samarakkody del Revolutionary Workers Party (RWP, «Partit Obrer Revolucionari») de Sri Lanka va desafiar el programa de la tendència espartaquista sobre la qüestió nacional i l'imperialisme. Samarakkody va escriure cartes substancials on identificava correctament llacunes crucials al nostre programa, assenyalant l'absència de distinció entre nacions oprimides i opressores, la nostra «***percepció unilateral d'una identitat d'interessos entre els imperialistes i la burgesia nacional***» i la nostra negativa a reconèixer que l'imperialisme és «l'enemic principal de la classe obrera mundial». La seva carta de 1975 explicava:

> «***Des de la posició leninista-trotskista correcta segons la qual la burgesia nacional és un agent de l'imperialisme, la Lliga Espartaquista arriba a la conclusió errònia que no hi ha contradicció entre la burgesia nacional, o els governants feudalcapitalistes, i els imperialistes.*** Així, la SL conclou que l'agent de l'imperialisme en un país oprimit —la burgesia nacional— és l'imperialisme mateix i que als països colonials i semicolonials només hi ha lluita anticapitalista i no hi ha lluita antiimperialista.»
>
> — « Qüestió nacional: Divergències entre RWP i SL/U.S.», 31 d'octubre de 1975, a *International Discussion Bulletin* núm. 7, març de 1977

Les conclusions polítiques que Samarakkody en derivava sobre Irlanda, Israel, Xipre o Quebec eren errònies i vam tenir altres desacords amb el RWP. Però en la seva crítica del nostre mètode sobre aquest tema Samarakkody fonamentalment tenia raó. El seu repte va ser una oportunitat per a la tendència espartaquista de reorientar-se radicalment, però en canvi vam persistir i insistir en el nostre enfocament revisionista, i això ens va privar d'una possible fusió amb aquest grup i ens va separar del mateix món neocolonial.

Només amb la lluita per la qüestió nacional l'any 2017, aquest marc va ser atacat per primera vegada (vegeu *Spartacist*, edició en castellà núm. 40, setembre de 2017; edició en francès núm. 43, estiu de 2017). Aquesta lluita va fer caure dècades de propaganda xovinista al Quebec i altres llocs, i per primera vegada vam plantejar la noció crucial que la lluita per l'alliberament nacional és una força motriu de la revolució. Però el contingut polític de la lluita del 2017 era fonamentalment defectuós. En primer lloc, era una lluita que il·lusòriament partia de la base que Jim Robertson, el líder històric de la nostra tendència, tenia un enfocament correcte de la qüestió nacional i en conseqüència, vam mantenir moltes posicions contràries a la revolució permanent. En segon lloc, no es pot parlar de «leninisme sobre la qüestió nacional» sense destacar la necessitat d'un lideratge comunista de la lluita per l'alliberament nacional. I com que aquesta qüestió no va tenir cap paper en la batalla del 2017, l'antic programa va ser simplement substituït per una variant del liberalisme més favorable a les nacions oprimides. Finalment, i sobretot, les discussions que havien sacsejat el partit durant més de sis mesos estaven totalment desconnectades de tot el que passava al món en aquell moment. Per tant, la Setena Conferència Internacional de l'LCI no va fer res per guiar el partit en les seves intervencions al món.

La revisió de la revolució permanent per part de la tendència espartaquista ha paralitzat tot el nostre treball envers els països oprimits. Si hem passat en revista i corregit una part tan gran de la nostra història és perquè és una condició necessària en la lluita per a forjar un lideratge revolucionari a la major part del món. Ens desprenem de la nostra desgastada fulla sectària i la substituïm per l'afilat programa del leninisme. Ara és qüestió de fer-la anar. Trotsky ja avisava:

> «En la nostra època imperialista, és pràcticament una llei que l'organització "revolucionària" incapaç de penetrar en les colònies està destinada a vegetar miserablement.»
>
> — « Una lliçó recent», octubre de 1938 ■

Palestina...

(ve de la pàgina 2)

els Estats Units i Israel asseguren els seus interessos a l'Orient Mitjà violant els drets nacionals del poble palestí i alimentant un estat d'hostilitat permanent entre jueus i musulmans. La suma d'una població militaritzada amb el suport imperialista confereix a l'Estat d'Israel la seva força i la seva aparent invencibilitat.

Però aquesta construcció és fràgil i només s'aguanta per la mentalitat de fortalesa assetjada alimentada per la burgesia. El seu punt flac és justament el fet que es tracta d'un estat teocràtic militaritzat, dirigit per una colla cada cop més extremista de fanàtics corruptes. Els treballadors israelians estan sotmesos al servei en files, al reclutament religiós i a condicions de vida i laborals pèssimes. Qualsevol intent de resistir-s'hi és titllat de traïció contra el poble jueu. Aquesta situació genera dins del país profundes divisions racials, socials i polítiques que cal fer servir per a destruir l'Estat sionista i alliberar els palestins.

Amb la seva estratègia del *gihad,* Hamàs no fa res d'això i tan sols consolida encara més els punts forts d'Israel. Apuntant contra els civils israelians, Hamàs només ha aconseguit que el país sencer fes pinya amb l'odiat govern de Netanyahu, garantint així la unió de tota la societat a favor de la sagnant resposta militar a Gaza. En aquestes condicions, un enfrontament militar només comportarà per al poble palestí la derrota i un nombre incommensurable de morts. No hi ha victòria possible sense trencar el lligam entre els treballadors jueus i la seva burgesia, i això és impossible si no es reconeix el dret democràtic del poble jueu israelià a viure com a nació a Israel / Palestina.

Els islamistes i els nacionalistes palestins es troben sempre encallats entre dues alternatives: o bé dirigir la seva lluita contra tota la població jueva d'Israel, o bé acceptar de conviure amb l'Estat sionista. Les dues vies són un atzucac. La clau és crear una divisió entre el poble israelià i l'Estat teocràtic. Això només es pot fer amb una estratègia militar i política marxista, basada en la comprensió del fet que el conflicte combinat de classes i de nacions no es pot resoldre sense atacar la propietat privada. Només a partir d'aquí és possible elaborar un programa que s'ajusti als interessos tant dels palestins com de la classe treballadora israeliana.

Fixem-nos en la qüestió de la terra. Els palestins volen, amb raó, que els sigui restituïda després del crim històric del qual van ser víctimes. En el marc de les estructures socials existents, això és impossible de conciliar amb el dret dels jueus a conservar la terra on han viscut, sovint des de fa generacions. Però a Israel, com en totes les societats capitalistes, hi ha enormes desigualtats. La major part de terres i de propietats està controlada per una porció ínfima de la població, mentre que la majoria malda per arribar a final de mes. Expropiant aquesta capa parasitària, és possible començar a fer justícia als palestins tot millorant les condicions de vida dels treballadors jueus.

A nivell militar, cal exercir la màxima pressió sobre l'exèrcit israelià a fi de mostrar a la societat israeliana que l'opressió dels palestins té un cost insuportable. Llançar coets de forma indiscriminada sobre les ciutats israelianes només reforça la determinació dels soldats israelians de lluitar. Cal, ben al contrari, la mobilització de tota la població palestina en contra de qualsevol atac a la integritat del seu territori i contra el setge de Gaza i Cisjordània.

Però la resistència armada per si sola no pot conduir a la victòria: s'ha de combinar amb una perspectiva de lluita de classes a dins mateix d'Israel. Cal lluitar per l'alliberament econòmic dels treballadors, contra la discriminació racial que pateixen els àrabs i els jueus no blancs i per la separació de religió i Estat. ***Cal*** que aquestes lluites vagin lligades amb el combat contra el principal obstacle que s'interposa en el camí de qualsevol progrés social: l'opressió dels palestins per part d'Israel. La tasca prioritària dels revolucionaris a Israel és precisament lluitar perquè el moviment obrer s'impliqui en la causa de l'alliberament palestí i s'enfronti als dirigents obrers sionistes.

És crucial que la lluita de classes a les ciutats també arribi a dins del propi exèrcit israelià amb la perspectiva de crear-hi una escissió. Les forces armades d'Israel estan formades principalment per soldats de lleva obligats a fer el servei militar. Si el servei militar deixa de ser considerat vital per a la supervivència del poble jueu, si el cost de l'opressió del poble palestí esdevé massa elevat i si el conflicte a dins d'Israel arriba a un punt de ruptura, l'exèrcit israelià es pot fracturar i ho farà.

Més de setanta-cinc anys d'una història farcida de brutalitats han vinculat indissolublement el destí dels jueus israelians i el dels palestins. L'alliberament de Palestina exigeix destruir l'Estat sionista, cosa impossible sense l'alliberament de la classe obrera israeliana. De forma recíproca, per tal de millorar la situació econòmica, democràtica i social dels treballadors israelians, fins i tot de garantir la seva pròpia existència a l'Orient Mitjà, cal posar fi a l'opressió dels palestins, que és el fonament mateix de l'Estat sionista.

Com vèncer l'imperialisme

Israel compta amb el suport dels Estats Units i de totes les altres potències imperialistes, com hem vist de nou amb el seu suport incondicional a l'atac contra Gaza. Per tant, l'alliberament dels palestins requereix una estratègia per enfrontar-se i derrotar l'imperialisme a l'Orient Mitjà i, en definitiva, arreu del món. Però els nacionalistes en són totalment incapaços; posen les seves esperances en l'ONU i la «comunitat internacional», o bé compten amb els estats àrabs per a pressionar els Estats Units.

L'ONU és un cau de bandolers imperialistes dominat pels Estats Units i per les «grans potències», elles mateixes responsables de l'especejament de Palestina i de la perpetuació de la seva opressió. El consens dominant entre els imperialistes és proisraelià sense pal·liatius. Fins i tot si negociessin un alto el foc o un acord de pau, necessàriament reflectiria els seus interessos, consistents a mantenir l'Estat sionista com a partida avançada a la regió. Qualsevol estratègia basada en els malfactors que dominen el món, ja sigui la de l'OLP o la de la campanya BDS («Boicot, desinversió i sancions») només pot agreujar l'opressió de Palestina i conduir a la derrota.

Pel que fa als estats musulmans, des d'Egipte, Jordània i el Líban fins a l'Iran, han apunyalat per l'esquena els palestins pels seus propis interessos oportunistes centenars de vegades. Els xeics, dictadors i mul·làs que governen el món musulmà només «defensen» Palestina en la mesura que s'ajusti als seus propis objectius econòmics i militars i que reforci les seves pròpies posicions. Qualsevol estratègia que vinculi la lluita d'alliberament palestina amb aquestes forces acabarà necessàriament en una traïció.

El que cal és una estratègia basada no pas en la «comunitat internacional» o en els líders capitalistes de la regió, sinó en la mobilització de la ***classe obrera internacional*** contra totes les potències imperialistes i capitalistes. El que cal és una aliança d'obrers i camperols arreu de l'Orient Mitjà per a expulsar els imperialistes nord-americans i alliberar tota la regió. Això inclou els treballadors jueus, que no tenen cap interès a seguir servint de peons dels Estats Units. A més, els que lluiten per la causa palestina han de construir un front internacional amb les organitzacions obreres nord-americanes, britàniques, franceses i alemanyes a fi d'aturar la venda d'armes a Israel. Són aquests els treballadors que transporten les armes. I les seves lluites són la millor manera de debilitar l'imperialisme i fer avançar la causa palestina.

Però constatem que aquests aliats més segurs són els que els panislamistes i els nacionalistes rebutgen. Aliant-se amb els líders àrabs, s'alien amb els explotadors de les masses àrabs. I mai no s'aconseguirà que els treballadors nord-americans i europeus, inclosos els treballadors jueus, se sumin a una lluita que arbori la bandera de l'islamisme i defensi l'anorreament de tots els israelians.

Els apologistes socialistes de Hamàs

Després de l'ofensiva de Hamàs contra Israel el 7 d'octubre, els mitjans proisraelians van llançar una campanya de propaganda massiva per a justificar la sagnant resposta militar d'Israel i negar l'opressió dels palestins. Amb l'objectiu de fer front a aquesta campanya, diverses organitzacions que s'autoanomenen comunistes o socialistes, com el Socialist Workers Party britànic o el Partit comunista de Grècia, estan silenciant l'atac criminal de Hamàs contra civils en nom del dret de Palestina a defensar-se.

Adoptant aquestes posicions, els esmentats partits no només arrosseguen el nom del comunisme pel fang associant-lo amb els crims de Hamàs, sinó que a més a més accepten que el poble palestí continuï sent dirigit per fanàtics islamistes assassins. Tot i que saben prou bé que Hamàs mai no portarà la llibertat als palestins, s'ho callen en nom d'una solidaritat liberal de la més baixa categoria.

Tota l'estratègia de Hamàs consisteix a provocar una forta reacció israeliana, la qual cosa equival a immolar tota Gaza amb un cinturó d'explosius. Cal defensar Gaza de forma inequívoca contra les represàlies sagnants d'Israel i alhora condemnar aquesta desastrosa estratègia.

Alguns grups d'esquerres com Left Voice, secció nord-americana de la Fracció Trotskista [a França *Révolution permanente* i a l'Estat espanyol *Corriente Revolucionaria de Trabajadores y Trabajadoras*], diuen per la boca petita al final del seu article del 7 d'octubre «Estem del costat de la resistència del poble palestí, sense que això impliqui compartir l'estratègia i els mètodes de Hamas, que té com a objectiu establir un Estat teocràtic.» Dit això, no hi ha res en el seu escrit que apunti contra el predomini del nacionalisme i de l'islamisme en la lluita per l'alliberament de Palestina. Com la major part de l'esquerra, adopten un paper de seguidors liberals incapaços de criticar els grups oprimits fins i tot quan se'ls està empenyent cap a l'abisme.

El paper de l'esquerra pseudosocialista és encara més menyspreable tenint en compte la necessitat peremptòria i creixent que tenen els palestins de trobar un camí viable que els dugui a l'alliberament. El ritme dels esdeveniments s'està accelerant, donant lloc a un nivell de carnisseria i de reacció que no s'havia vist en decennis. Si els socialistes no lluiten per una solució revolucionària d'aquest conflicte, la desesperació creixent del poble palestí es canalitzarà una vegada més cap a la reacció islamista, mentre els jueus es veuran encara més profundament empesos cap als braços del sionisme. Aquesta espantosa espiral reaccionària no es limitarà a les fronteres d'Israel i Palestina sinó que s'estendrà molt més enllà per l'Orient Mitjà i arreu del món. La tasca urgent dels socialistes és trencar aquest cicle infernal.

Defensem Gaza!
Fora Israel de Cisjordània i de l'altiplà del Golan!
Per una federació socialista a l'Orient Mitjà! ■

Lliga comunista Internacional (Quarta Internacionalista)

iclfi.org • spartacist@spartacist.org • @SpartacistICL • Box 7429 GPO, New York, NY 10116, EUA

Spartacist League of Australia

redbattler@exemail.com.au • (03) 9329 0275
@RedBattler_SLA
Spartacist ANZ Publishing Co.
PO Box 967, North Melbourne Vic 3051, Austràlia

RED BATTLER

A$10 / 4 issues • International rate: A$15

Spartacist League/Britain

workershammer@btconnect.com • 020 7281 5504
@WorkersHammer
Spartacist Publications
PO Box 42886, London N19 5WY, Gran Bretanya

WORKERS HAMMER

£5 / 4 issues
Europe outside Britain and Ireland £7 • Other countries £9

Spartakist-Arbeiterpartei Deutschlands

spartakist@online.de • (0 30) 4 43 94 00
@spartakist_IKL
SpAD, c/o Verlag Avantgarde
Postfach 2 35 55, 10127 Berlin, Alemanya

SPARTAKIST

Abo (3 Ausgaben): 5 € • Auslandsabo: 10 €

Ligue trotskyste de France

ltfparis@hotmail.fr • 01 42 08 01 49 • @leBolchevik_LTF
Le Bolchévik, BP 135-10, 75463 Paris Cedex 10, França

LE BOLCHEVIK

4 numéros : 4 € • Hors de France : 6 €
Chèques à l'ordre de : Société d'édition 3L

Τροτσκιστική Ομάδα της Ελλάδας
Grup troskista de Grècia

spartacist@hotmail.com • 693 069 4112 • @toe_icl
Τ.Θ. 8274, Τ.Κ. 10210, Αθήνα, Ελλάδα
Box 8274, Athens 10210, Grècia

Ο ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟΣ

Συνδρομή 3 € / 4 τεύχη

Lega trotskista d'Italia

red_sp@tin.it • 02 9163 7755
Spartaco, Ufficio San Donato Milanese, Casella Postale 47,
20097 San Donato Milanese (MI), Itàlia

SPARTACO

Abbonamento a 4 numeri: € 5
Europa: € 6 • Paesi extraeuropei: € 8

Grupo Espartaquista de México

elantiimperialista@protonmail.com
@GEM_LCI • GEM.LCI
Escribe sólo: Ángel Briseño, Apdo. Postal 006
Admón. Postal 13, CP 03501, Ciudad de México, Mèxic

EL ANTIIMPERIALISTA

México: Méx. $40 / 4 números
América Latina, EE.UU. y Puerto Rico: Méx. $80
Otros países: Méx. $100

Spartakistang Grupo Pilipinas
(Komite ng mga Korespondante sa Ultramar)

spartacist@spartacist.org
SpartacistGroupPilipinas • @SpartacistPH
Box 7429 GPO, New York, NY 10116, EUA

Talibang Anakpawis

Ligue trotskyste au Québec et au Canada/ Trotskyist League in Quebec and Canada

republique.ouvriere@gmail.com
tl.workerstribune@gmail.com
(514) 728-7578
RépubliqueOuvrière • @Rep_Ouvriere
Les Éditions collectives, C.P. 583 Succ. Place d'Armes
Montréal QC H2Y 3H8, Canadà

RÉPUBLIQUE OUVRIÈRE

3 numéros : 5 $Cdn • Prix international : 10 $Cdn

WORKERS TRIBUNE

3 issues: Cdn$5
International price: Cdn$10
Chèques à l'ordre de / Pay to: Les Éditions collectives

Spartacist/South Africa

spartacist_sa@yahoo.com
Voicemail: 088-130-1035
AmaBolsheviki Amnyama • @AmaBolsheviki
Spartacist, P.O. Box 61574
Marshalltown, Johannesburg 2107, Sud-àfrica

AMABOLSHEVIKI AMNYAMA

R10 / 4 issues • International rate: R20

Spartacist League/U.S.

vanguard@tiac.net
(212) 732-7860
@WorkersVanguard
Box 1377 GPO, New York, NY 10116, EUA

WORKERS VANGUARD

US$5 / 4 issues • International: US$15 / 4 issues

En defensa de la revolució permanent

Per una direcció comunista de la lluita antiimperialista!

QUE ÉS LA REVOLUCIÓ PERMANENT ?

Aquest document ha estat aprovat per la Vuitena Conferència Internacional de l'LCI.

L'era de l'imperialisme es caracteritza per la divisió del món entre d'una banda, un gran nombre de països oprimits, i de l'altra un petit grup de països opressors que els dominen econòmicament i militarment. La situació mundial actual es caracteritza per l'hegemonia de l'imperialisme nord-americà que, aliat amb altres potències imperialistes (Alemanya, Gran Bretanya, França, Japó), sotmet l'enorme massa de la població mundial gràcies a l'exportació del capital financer. L'època dels imperis colonials, marcada pel saqueig obert i sense embuts de les colònies, va donar pas al saqueig de països formalment independents però que en realitat són neocolònies o estats dependents, esclavitzats per mitjà del xantatge de les «grans» potències.

A la majoria de països d'Àfrica, Àsia, Amèrica Llatina i Europa de l'Est, no és la burgesia nacional sinó els imperialistes els qui dirigeixen i dicten tots els aspectes de la vida econòmica i política, impedint el seu desenvolupament econòmic, nacional i cultural. Préstecs, espoli dels

continua a la pàgina 25

Photos : Joe/AFP ; a baix : Basil Blackwell, Inc.

Vaga dels miners sud-africans a Marikana, 2014. A sota: el líder bolxevic Lev Trotski, que va elaborar el programa de la revolució permanent, es dirigeix a soldats de l'Exèrcit roig l'any 1920.